

Vedruna Vall Terrassa

Des de 1856 fent escola

Vedruna Vall Terrassa

Des de 1856 fent escola

En nom del Patronat de la Fundació Privada Educativa Vedruna Barcelona, tinc el goig d'encapçalar aquesta publicació amb unes ratlles de benvinguda a un llibre que recull els primers 160 anys de l'Escola Vedruna del carrer del Vall a Terrassa.

Sense cap mena de dubte, resseguir l'evolució de l'Escola durant 160 anys és fer un tomb per la història de l'educació, no només a la ciutat de Terrassa sinó a tot el nostre país. De les mancances, privacions i escassos recursos dels primers anys, hem passat a una escola que està situada de ple en el segle XXI. Fa goig de veure aquesta evolució en el transcurs del llibre i adonar-nos del molt que han canviat la societat i la vida i, per tant, el tractament pedagògic i l'educació. Només la perspectiva històrica, amb una publicació d'aquest tipus, ens permet fer aquest exercici.

Vull donar les gràcies, en aquesta entrada, a totes les persones que han fet i fan possible la presència de Vedruna al cor de la ciutat de Terrassa: germanes, mestres, professors i alumnes que, avui i al llarg del temps, han fet vida i s'han educat en aquesta escola. A tots ells, gràcies per posar la seva confiança en l'Escola i en la nostra institució.

Un agraïment molt especial a la Gemma García, autora del recull històric que conforma aquest llibre. Poder recopilar en aquest volum les imatges històriques, els documents, la identificació i l'evolució dels espais ha requerit una tenacitat i un esforç molt importants. Gràcies, doncs, pel seu treball. Així mateix, un agraïment també a l'Equip de Direcció de l'Escola que ha empès i ha fet possible la il·lusió per disposar d'aquesta publicació.

Un treball d'història de l'Escola que hem de poder situar, com queda clar en el volum, en el marc de l'evolució històrica de la ciutat de Terrassa. És amb treballs històrics concrets com aquest que podem conèixer més i millor la història de la ciutat. Des d'aquest punt de vista, entenc que aquest llibre serà un document important en el marc de la història de la pedagogia.

Per acabar, un apunt final per donar valor a l'aportació continuada que ha fet la comunitat religiosa Vedruna a la ciutat de Terrassa, i que avui continua fent a través de l'Escola Vedruna Vall i també de l'Escola Joaquina

de Vedruna de la mateixa ciutat. Des de l'Escola Vedruna ens sentim compromesos a seguir oferint a la societat que ens fa confiança una proposta educativa actualitzada, compromesa amb l'entorn i amb el país amb la intenció de seguir formant moltes futures promocions de ciutadans, avui encara nens i nenes, nois i noies, per tal que siguin capaços de seguir construint un futur millor.

Felicitats a tots!

Vic, abril de 2016

Aquest pòrtic que obrim aquí us donarà accés a un relat interessantíssim, l'argument del qual no és cap altre que un grapat de fets viscuts a l'antiquíssima ciutat de Terrassa i protagonitzats per gent molt diversa que, a partir d'una època determinada, la primera meitat del segle XIX, va iniciar un projecte assistencial i educatiu que, al llarg dels anys i fins avui, mai no ha deixat de tirar endavant per tal d'aportar –ni que fos modestament– elements de progrés a la ciutat i a la seva gent.

Aquest llibre és una CRÒNICA, així, amb majúscules. Perquè ens permet fer un llarg viatge a través dels anys, com si anéssim de la mà de Chronos, el pare del temps de la mitologia clàssica. Perquè aquest relat es remunta 160 anys enrere, quan el 1856 l'acord entre l'Ajuntament de la vila i la Congregació de les Germanes Carmelites, fundada a Vic trenta anys abans, va iniciar la història del que és avui l'Escola Vedruna Vall de la ciutat.

L'autora d'aquesta Crònica, la senyora Gemma García Llinares, després d'un acuradíssim treball d'investigació ha anat enllaçant les baules d'aquests 160 anys d'història de tal manera que, tot seguint-les, aprenem moltíssim, no només de la vida de l'Escola Vedruna, sinó també de la ciutat que la va acollir.

Molts de vosaltres, lectors i lectores d'aquesta Crònica, us en descobrireu protagonistes. No només trobant-hi esment de gent coneguda o de vosaltres mateixos, sinó també d'avantpassats vostres, dels qui retrobareu les petjades.

Els anys transcorreguts són història viscuda. Les circumstàncies han anat canviant. Una generació ha deixat pas a la següent. Però el projecte educatiu iniciat l'any 1856, sempre renovat d'acord amb els temps, segueix viu. L'Escola Vedruna continua obrint les portes cada dia als nois i noies de la ciutat i el seu entorn. El seu equip educatiu i el seu alumnat segueixen treballant al servei del futur de les persones i del país. La ciutat i moltes famílies hi segueixen confiant.

Quan al llarg de la lectura aneu trobant noms, xifres, llocs, fets, imatges, esquemes... aneu més enllà i valoreu el treball, el compromís i la vida que amaguen. I la dinàmica que ha impulsat l'Escola fins aquí us parlarà d'esperança i de futur. Perquè l'esperit que la mou segueix sent el que la va veure néixer, el d'aquella Joaquina de Vedruna, avui figura universal, que volia impulsar escoles transformadores de la societat des d'una pedagogia profundament compromesa amb la realització de les persones.

Aquest any 2016 s'escau que coincideixen la commemoració dels 190 anys de la fundació per part de Joaquina de Vedruna de la seva Congregació i la dels 160 de la fundació de l'Escola Vedruna Vall de Terrassa. Les pàgines d'aquest llibre són un botó de mostra de fins a quin punt ha valgut la pena tot plegat. Jo mateixa, durant més de vint anys de docència, he tingut la sort de participar en aquesta història terrassenca que és de tants.

De la mà experta de la Gemma tenim, pàgines endavant, l'oportunitat de gaudir-ne. No us ho perdeu!

Agraïments

Fa deu anys poca cosa sabia de l'Escola Vedruna de Terrassa, tan sols que era una escola concertada religiosa del centre de Terrassa, en la qual el meu marit havia estat alumne i uns anys professor, i que la meva sogra hi treballava. Al cap d'un temps, quan va arribar el moment d'escolaritzar els nostres fills, sempre vam tenir clar que els nens anirien al Vedruna, una decisió que al final no està a les nostres mans, sinó a la mercè d'un sorteig que et fa patir unes setmanes i que decideix si pots anar a l'escola escollida o no. La sort ens va acompanyar! Els primers anys d'escolarització dels nens vam ser uns pares més aviat observadors: participàvem com a espectadors en les activitats proposades per l'Escola, anàvem a les sortides de pares, als sopars de mares, etc., però sense una implicació directa. De mica en mica ens hi hem anat compromentent més i fa un parell d'anys que som membres de la Junta de l'AMPA i del Consell Escolar.

La meva gran sort va ser, fa prop d'un any, rebre per part de les germanes M. Àngels Muro i Mabel Burgell la proposta d'elaborar el llibre de la història del 160è aniversari. L'encàrrec em va fer molta il·lusió, però alhora em feia també molt de respecte. La decisió va ser ràpida, no vaig dubtar ni un segon: ho vaig acceptar! La meva feina, però, no va començar de zero, sinó que ja comptava amb una base d'escrits i notícies a partir dels quals es va iniciar el procés de recerca. Han estat uns mesos molt intensos dedicats a la cerca de documentació (bàsicament en diaris i seminaris de l'època) i amb alguns moments molt emocionants, sobretot quan a partir de petites notícies, estirant el fil, s'ha pogut arribar a documentar i a explicar àmpliament tota una època.

Personalment, la realització d'aquest llibre m'ha ajudat moltíssim a comprendre i valorar molt millor l'escola dels meus fills, i sobretot a aprendre de la força i la tenacitat de les germanes i dels seglars en tot aquest temps. Jo, que de petita no havia anat al Vedruna, ara puc dir orgullosa que em sento part d'aquesta comunitat que he arribat a estimar.

Aquest treball no l'he fet jo sola, molta gent m'ha ajudat en el camí, en la cerca de documents, imatges i notícies diverses. Voldria agrair especialment l'ajuda del Sr. Rafael Comes, amic i col·leccionista local amb el qual sempre és un plaer parlar i col·laborar; sempre que cerques alguna cosa sobre Terrassa ell

segur que la té i la coneix. També el meu agraïment a l'amic Joaquim Verdaguer, per la seva tasca de recull del passat terrassenc i per alguna conversa al peu del carrer Sant Domènec. Al fotògraf local Rafael Aroztegui Penyarroya, per l'ajuda que m'ha prestat amb algunes imatges per mitjà de les xarxes socials. A tota la gent de l'Arxiu Històric i Comarcal de Terrassa, per ajudar-me a cercar documents referents a l'antic hospital de la vila. A la Montse Saludes i a l'Arxiu Tobella de Terrassa, per la paciència i la localització d'imatges de les Carmelites i de la Terrassa del segle XIX. A l'Ana Fernández, per la imatge de Santiago Padrós i per una notícia de darrera hora. I, encara, un agraïment molt especial a la Quica i la Teresa Vallhonrat, a la Tere Divorra, i a la Rosa Dalmases per la tarda-vespre de cerca d'imatges.

També voldria donar les gràcies al personal de l'Escola Vedruna Vall de Terrassa, a la Gemma Puig i l'Ana Ycart per l'ajuda en la cerca de documents i a la Raimunda per deixar-me l'espai de la biblioteca i la consulta del seu fons. També un agraïment molt especial a la Rosa Rifà, l'Ismael Peralvarez, la Núria Estaún i la Núria Garcia-Gascón, i a tots els professors amb els qui he tingut ocasió de parlar. Tots ells han «aguantat» amb paciència al llarg d'aquests mesos l'explicació de les meves troballes i de les coses que anava descobrint; i, sobretot, m'han fet descobrir com és l'escola actual, com funciona i quina és la fantàstica tasca que hi desenvolupen. He de dir que uns dels primers que van poder escoltar una molt petita explicació dels diferents indrets on havia estat l'Escola van ser els alumnes de 5è de Primària amb els seus professors, la Rosa Calvo i l'Amancio Antón, en una visita guiada per la Terrassa medieval; i encara se'n recorden!

També un agraïment per als companys de l'AMPA, per ser-hi i per ser com són, per deixar-me tranquil·la un temps i no donar-me massa feina. Gràcies nois, vosaltres també formeu part d'aquesta història.

No puc deixar d'agrair a les germanes de la Comunitat Vedruna la seva generositat a l'hora de confiar en mi i en la meva feina, i la possibilitat que m'ha ofert d'acostar-me a la tasca de la seva fundadora i a conèixer-la. A la germana Roser Berguedà, per ser la primera persona que va explicar-me molt breument la història de la comunitat de Terrassa. A la germana Montserrat Forment, per les estones passades i el caliu humà. A l'Àngels Muro, per les paraules engrescadores que sempre ha tingut respecte d'aquest llibre i, alhora, per la responsabilitat que m'ha donat. I, finalment, a la Mabel Burgell, un pilar important en aquesta història; saber que era al meu costat en aquesta feina i que ella també hi posaria el seu gra de sorra en la correcció m'ha fet tirar endavant; sense ella aquesta tasca no hauria estat possible.

Finalment, i encara que sigui un agraïment llunyà en el temps, no puc deixar de donar les gràcies a la mare Joaquina de Vedruna, per la seva feina feta al segle XIX envers els malalts i l'educació de les nenes. Sense ella i sense la feina feta per la seva successora, la mare Paula Delpuig, la nostra escola ara no existiria. Per casualitats de la vida, vaig poder coincidir amb una de les seves descendents, la Berta de Mas, amb la qual he compartit aula a la Facultat Antoni Gaudí i converses a la cafeteria i que m'ha parlat de la Joaquina dona, mare i àvia. Amb tot el respecte del món he de dir que al llarg d'aquest any la meva visió de

Joaquima de Vedruna ha canviat moltíssim; ha passat de ser una santa llunyana i desconeguda, a ser una persona propera, una dona lluitadora, amb caràcter i empena per tirar endavant un gran projecte. Crec que he après molt de les paraules de la mare fundadora: «Tot per amor, res per força», i al final també me les he fet una mica meves.

Gràcies a tots i totes.

Març de 2016

CRÈDITS

> Vedruna Vall Terrassa. Des de 1856 fent escola. > Primera edició: maig del 2016 > © de l'edició: Fundació Privada Educativa Vedruna-Barcelona > © dels textos: els seus autors > © de les fotografies: els seus autors. Disseny gràfic: Casals i Cots / DiacDisseny > Impressió: Gràfiques Diac Vic > Distribució: Distribucions i Serveis Editorials, ronda de Francesc Camprodon núm. 2 de Vic, telèfon 938869349, editorial@diacvic.com > Dipòsit legal: B 10391-2016 > ISBN 978-84-944190-7-2 > Tots els drets reservats. Cap part d'aquest llibre no podrà ésser reproduïda per cap mitjà sense prèvia autorització escrita de l'editor.

AGRAÏMENTS

> Un agraïment a tots els exalumnes que han col·laborat aportant material fotogràfic, documentació i el seu testimoni; a tots els mestres, el personal no docent, germanes de la Comunitat; i a totes les persones que d'una manera o altra han ajudat en la confecció d'aquest llibre.

M. Gemma Garcia
i Llinars

Joan A. Pujals Vallhonrat
Montserrat Badia
Rosa Rifa Sais

La Comunitat
La Terrassa del
segle XIX

17

L'Escola Vedruna.
Vall de Terrassa.
Malalts i educació

27

Els edificis de l'Escola
Vedruna Vall

35

Recull fotogràfic de
160 anys d'història

71

Testimonis

87

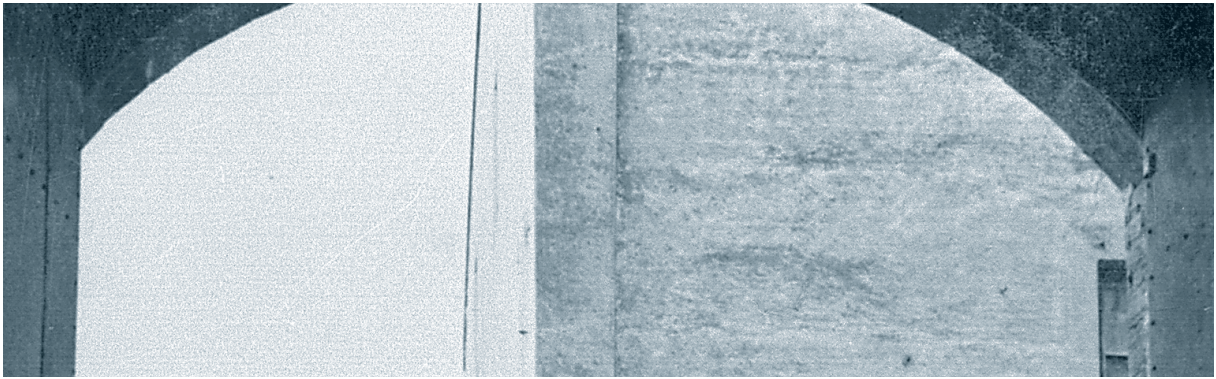
Documents

93

Documents

107

La Terrassa del segle XIX

M. Gemma Garcia i Llinares

1. La vila i ciutat de Terrassa

A mitjan segle XIX Terrassa era una vila en ple procés de transformació urbanística i econòmica. Les fàbriques es van anar instal·lant i van canviar la seva fisonomia de vila rural i artesana per convertir-la a finals del segle XIX en una ciutat industrial. Terrassa i la veïna Sabadell seran les capdavanteres en aquest nou sistema productiu.

La industrialització de la ciutat va agafada de la mà amb l'aplicació de l'energia de vapor en la indústria, fonamentalment llanera, i la construcció dels primers vapors. El 1833 s'inaugurava la primera fàbrica amb la nova energia: el Vapor Galí i Vinyals. Posteriorment es van anar construint altres vapors: el Vapor Vallhonrat a finals dels anys 30; el Vapor Busquets el 1841; el Vapor Sagret el 1842, i el Vapor Gran de la societat Llätzer Ullés i Cia el 1856.

La nova indústria comporta un nou canvi en la manera de treballar, ara les grans fàbriques centralitzen el treball (Benaül *et al.*, 1987: 271) i garanteixen la producció, que va augmentant gradualment. El proletariat, la classe social nascuda amb la revolució industrial i encarregada de realitzar el treball a les fàbriques, està format per homes, dones i també infants. La burgesia, l'altra classe social protagonista de la revolució industrial, és la propietària de les fàbriques i també dels magatzems que donen sortida als teixits que s'hi produeixen. La puixança econòmica va comportar l'augment de la població i la desigualtat entre les dues classes socials esmentades.¹

L'aigua és l'element fonamental per al funcionament de la màquina de vapor, i el seu proveïment va quedar garantit l'any 1841 amb la creació de la Mina Pública d'Aigües de Terrassa. Pel subsòl del centre de la vila una sèrie de conduccions s'encarregaven de portar l'aigua als dipòsits de les fàbriques que alimentaven la caldera i produïen el vapor.

La vila també va haver de modificar la seva xarxa de comunicacions per tal de donar sortida a les mercaderies que es produïen a les fàbriques. Terrassa no disposava en aquell moment d'una bona xarxa de carreteres que permetessin aquesta exportació. I van ser dues les grans transformacions dutes a terme en aquest camp: la construcció de noves vies de comunicació i l'arribada del tren. Pel que fa a les carreteres, l'any 1852

→ 1

es va inaugurar la carretera que anava de Terrassa a Montcada i el 1863 es va sol·licitar la carretera de Martorell a Granollers, que passava per Terrassa, Castellar i Sentmenat. L'altra gran fita va ser l'arribada el dia 16 de març de 1856 de la línia de ferrocarril que anava de Barcelona a Saragossa i passava per Terrassa. El ferrocarril tant permetia la sortida de productes manufacturats com l'entrada de matèries primeres.

Urbanísticament la ciutat també va anar abandonant gradualment la seva fisonomia de ciutat medieval que encara mantenia en alguns punts. L'arquitecte Miquel Curet fou un dels primers a redactar el projecte d'eixamplament de la ciutat. L'any 1890 s'aprova el «Pla de reformes públiques» que tenia com a objectiu la remodelació completa del centre de la ciutat amb la canalització de la riera del Palau i l'enderrocament de muralles i portals (el darrer portal a enderrocar-se va ser el Portal de la Guia).

Políticament, al llarg del segle XIX la ciutat no viurà aliena als canvis i els processos polítics que s'esdevenen a l'Estat espanyol i a Catalunya, marcats per la lluita entre l'absolutisme i el liberalisme i el protagonisme polític de la burgesia (Marcet, 1993: 7) La burgesia terrassenca, propietària de les principals fàbriques de la ciutat, serà des del principi de tendència liberal i formada a l'inici per un sector més moderat i un sector més progressista que a partir de mitjan segle s'identificarà amb la Unió Liberal (Marcet, 1993: 7). Tant Benaul com Marcet (Benaul, 1987; Marcet, 1993) assenyalen l'any 1843 com el moment de separació i enfrontament dels dos sectors, una «lluita» que s'anirà mantenint al llarg del segle i que marcarà la formació del consistori de la ciutat. Un dels enfrontaments més clars d'aquests dos sectors es dona a mitjan segle motivat per la conveniència o no de la instal·lació d'una escola dels Escolapis a la ciutat. El sector moderat, liderat per Domènec Ventalló, és partidari de la instal·lació d'una escola dels Escolapis a la vila, mentre que els progressistes són del parer de crear una escola laica i moderna, el Colegio Terrasense. Els Escolapis per la seva banda, però, també s'instal·laran a la ciutat, entre els anys 1864 i 1868.

La vila viurà entre els anys 1867 i 1869 tres revoltes que incidiran en la seva vida municipal. La primera revolta, de l'agost de 1867, fou protagonitzada pels progressistes del general Baldrich amb un aixecament local contra

les quintes, la pressió fiscal i a favor de la llibertat. La segona revolta, del 1868, emmarcada en la revolta militar a Cadis i encapçalada pel general Topete, porta a la formació d'una Junta Revolucionària a Terrassa que ordena acabar amb tots els símbols borbònics. Els sectors liberals i moderats es presenten en una candidatura unitària a l'Ajuntament que permet formar un govern local presidit per Jaume Vallhonrat. Els rumors de nous aixecaments carlins portaran l'alcalde a la formació d'un cos de voluntaris per a la defensa de la llibertat de la vila. La darrera revolta correspon a l'octubre del 1869, que acaba amb la derrota dels republicans i la coronació de la monarquia d'Amadeu I de Savoia. A Terrassa la burgesia mantindrà el control de l'Ajuntament (Marcet, 1993: 13).

L'any 1872 Terrassa viurà nous enfrontaments amb les faccions carlines que propiciaran que la vila es torni a fortificar i s'hi instal·li un batalló militar. Un any després es proclama la Primera República a la qual s'adhereix l'Ajuntament de la vila, tot i la presència nombrosa de sectors monàrquics al consistori. La República tindrà una vida curta que acabarà l'any 1874, quan s'inicia el període de la Restauració Borbònica.

El mes de desembre de 1876 l'alcalde, Jaume Vallhonrat, sol·licita oficialment al Ministeri de Governació el títol de ciutat per a Terrassa, en reconeixement de la seva fidelitat i del posicionament en la lluita contra els carlins i la puixança econòmica de la població. El títol li és concedit l'any 1877, tal com es firma en el Reial Decret del 29 de març.

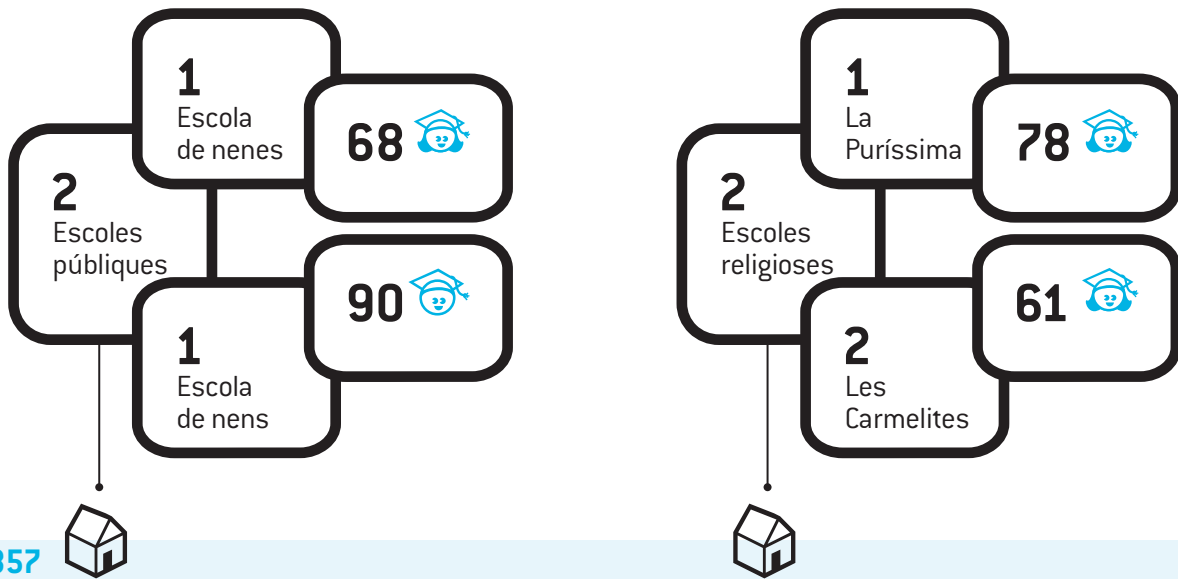
2. L'educació dels nens i nenes de Terrassa. Del segle XIX al franquisme

La creixent indústria tèxtil de la ciutat a mitjan segle XIX provocava per una banda la necessitat de mà d'obra abundant per tal de satisfer les necessitats productives i, alhora, la poca preocupació per part de les autoritats locals per l'educació dels seus ciutadans. Aquesta situació que es donava a la ciutat no era diferent a la que es donava a Catalunya i a la resta de l'Estat espanyol, que a finals del segle XIX tenia un 70 % d'analfabetisme en la seva població.

Les primeres escoles públiques d'ensenyament elemental que es coneixen a la ciutat són la del convent dels pares Franciscans, l'any 1831, i la del mestre Pelegrí Payeras, amb 210 nens repartits entre pàrvuls i ensenyaments elementals (Peña, 2002: 242).

Segons els censos de l'època eren pocs els infants que anaven a l'escola, i encara eren menys les nenes que hi acudien. El cens escolar de l'any 1860 reflecteix claríssimament aquest fet, ja que de 8.873 persones tan sols hi ha 328 nenes escolaritzades i només 518 dones saben llegir i escriure, enfront de 1.686 homes.

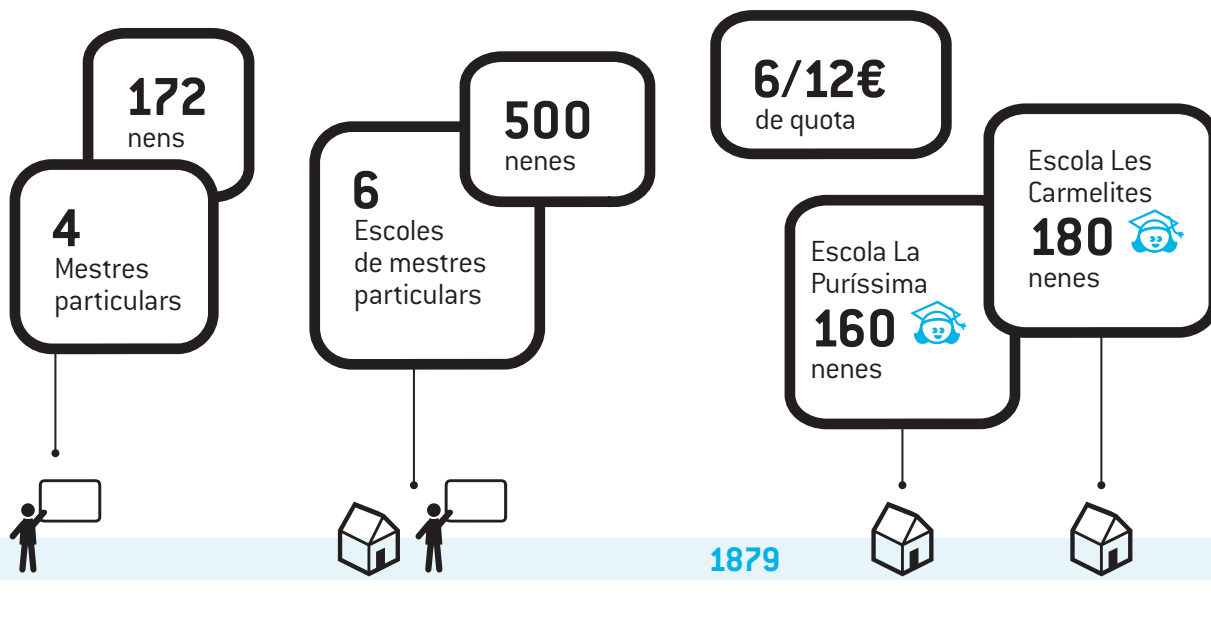
Una de les causes d'aquest absentisme entre les classes desfavorides és la integració en el mercat laboral dels infants, que havien d'anar a la fàbrica de molt joves per poder ajudar a mantenir la família. Alguns començaven el curs i no l'acabaven perquè eren requerits per aquesta feina.

Així es visualitzava la divisió entre les dues classes socials nascudes de la revolució industrial: la burgesia i el proletariat. Si la burgesia tenia una posició dins de la ciutat industrial com a propietària dels mitjans de producció, el proletariat era la classe treballadora a càrrec de la burgesia; i aquesta mateixa divisió es veia clarament reflectida en l'accés a l'educació dels nens i nenes. Mentre els nens de les famílies treballadores rebien sovint una formació molt bàsica i deficitària, els fills procedents de la petita burgesia tenien accés a una educació més completa i de qualitat que sovint era rebuda en escoles privades o amb professors particulars.

Quant a les dones, el seu accés a l'educació ha estat des de sempre més restringit i sovint aquestes quedaven relegades a les tasques domèstiques atribuïdes tradicionalment al seu sexe. Tant en les classes més benestants com en les classes més desfavorides les nenes tenien un tipus d'educació molt diferent a la dels nens, per encaminar-les a la seva funció com a esposes i mares. Les nenes en edat escolar eren classificades entre «pudientes» i «pobres», en funció del poder adquisitiu de la seva família. Les nenes de les classes benestants tenien sovint un professor particular a casa que, tot i educar-les en la lectura i l'escriptura, enfocava els seus estudis cap a la cura de la llar. Les nenes de les classes anomenades «pobres» es quedaven a casa tenint cura de la llar i dels germans més petits mentre les mares anaven a la fàbrica, fins que tenien edat suficient per anar-hi elles.

A mitjan segle XIX les escoles públiques estaven en una situació força precària ja que no disposaven de locals adequats i no comptaven ni amb les més mínimes condicions higièniques (Peña, 2002: 52). L'escola era gratuïta per a les nenes de les classes pobres i els seus costos els cobria l'Ajuntament, una subvenció que era més baixa en el cas de les escoles de nenes que en les de nens. L'Ajuntament també cobria les despeses de material i de manteniment dels locals, i el sou i la casa dels mestres. Amb tot, però, aquesta retribució sovint arribava tard, cosa que repercutia en el material, en el sou del mestre i en les males condicions dels locals habilitats com a escola, ja que sovint els mateixos mestres havien d'avançar els diners per cobrir les despeses. Les famílies que podien pagaven entre 2 i 8 pessetes al mes, depenent del seu poder adquisitiu.

Fou a mitjan segle XIX quan es va establir la primera escola pública per a nenes a la ciutat, a càrrec de Maria Engràcia Freixa, mestra pública de Terrassa, que comptava amb 51 nenes (Peña, 2002: 243). És també en aquest moment quan arriben les Carmelites de la Caritat a la vila per cuidar-se de l'Hospital de la Vila i alhora fer també classes gratuïtes a nenes a canvi de petites almoines.

Segons el cens escolar de l'any 1857, un any després de l'arribada de les Carmelites a la ciutat hi ha havia dues escoles públiques, una de nens amb 90 alumnes i una de nenes amb 68 alumnes; dues escoles religioses per a nenes, la Puríssima amb 78 alumnes i les Carmelites amb 61 alumnes; quatre mestres particulars amb un total de 172 nens, i sis escoles de mestres particulars amb 500 nenes. Un panorama on la manca d'alfabetització i l'absentisme escolar és manifest a la ciutat.

En el cens del 1879, d'un total aproximat de més de 3.000 nens en edat escolar (entre els 0 i els 15 anys segons la dada del padró del 1878) tan sols hi ha 1.379 nens escolaritzats repartits en 13 escoles (Peña, 2002: 48), cosa que evidencia un grau elevat d'absentisme escolar. Els mestres tenien un paper destacat en la tasca de les escoles i gaudien de popularitat a la ciutat.

2.1. Les escoles religioses

A mitjan segle també hi ha una important presència d'escoles dirigides per congregacions religioses a la ciutat. La primera escola religiosa que s'estableix a Terrassa és la de la Puríssima Concepció, l'any 1854, amb un total de 78 alumnes. La segueixen les anomenades Carmelites Terciàries, el 1856, i les germanes de la Trinitat, l'any 1859.

Les alumnes que solien anar en aquests centres eren les que provenien de les famílies benestants de la ciutat que abonaven una quota d'entre 6 i 12 pessetes, més elevada que a l'escola pública; si bé també acollien alumnes «pobres», exemptes d'aquest pagament.

Les escoles religioses (tant les de nens com les de nenes) eren les úniques que garantien a mitjan i a finals del segle XIX un ensenyament de qualitat, amb uns plans d'estudi que incloïen les matèries oficials de l'ensenyament elemental i també una formació religiosa, moral, domèstica i artística (Peña, 2002: 52).

L'escola de les Carmelites i la de Puríssima Concepció, que en aquell moment eren la referència quant a l'ensenyament per a nenes a la ciutat, comptaven l'any 1879 amb 180 i 160 alumnes respectivament. En el cas dels nens, l'escola religiosa de referència era la dels pares Escolapis, que van arribar a la ciutat l'any 1864 i es van ubicar en l'antic convent dels pares Recoletos, al Passeig.

A principis del segle XX, i sobretot a causa de la presència d'una creixent població immigrant que s'estableix en zones situades en el que en aquell moment era la perifèria de la ciutat, fan la seva aparició les anomenades Escuelas Parroquiales, concretament la del Sagrado Corazón de Jesús, entre el 1912 i 1913 al barri del Segle XX, i la de la parròquia de Sant Josep al barri de Can Palet, l'any 1920. Aquestes escoles tenen com a finalitat permetre l'accés a l'educació dels nens i nenes de les noves zones del perímetre urbà de la ciutat.

2.2. El sistema educatiu

L'educació era fonamental per al període d'edat comprès entre els 4 i els 14 anys i era molt similar en les escoles públiques i en les religioses, si bé aquestes últimes feien una atenció especial a l'educació moral i religiosa de les nenes. La llengua vehicular era el castellà en totes les escoles.

L'any 1857 es va posar en marxa la Ley Moyano que establia l'ensenyament elemental obligatori per a nens i nenes entre els 6 i els 9 anys i els separava per sexes, de manera que s'establien models educatius diferents per als nens i les nenes entenent que la seva funció en la societat també havia de ser diferent. Les nenes rebien una instrucció inferior a la dels nens i molt més lligada a les feines domèstiques (planxa, costura, tall i confecció...) i amb una part important de doctrina i moral cristiana.

2.3. La dictadura de Primo de Rivera

La dictadura del general Primo de Rivera (1923-1930), amb el «pronunciamiento General» del setembre de 1923 amb el beneplàcit del rei Alfons XIII, comporta l'establiment d'un règim dictatorial i una greu repressió que es tradueix a nivell educatiu en una «españolización». L'escola catalana pateix una forta repressió i una manca d'inversió econòmica (Vinyes, 2005: 198).

L'escola religiosa, però, malgrat les repressions de tipus social, gaudirà d'un gran prestigi i esdevindrà una referència en el sistema educatiu entre les famílies. L'escola religiosa intentarà arribar a les zones més des-

favorides de la ciutat, on la presència d'escoles és nul·la, i ampliarà la seva àrea d'influència cap a les classes treballadores. La seva tasca permetrà absorbir part de la demanda i de l'oferta educativa de la ciutat.

2.4. La República i la Guerra Civil

Durant el primer quart del nou segle es produeix un increment del nombre d'escoles a la ciutat, tant laiques com religioses. En aquest moment hi ha una preocupació per part de les autoritats per combatre l'absentisme escolar en els nens i nenes menors de 10 anys. La creació de la Comissió d'Instrucció Pública tenia com a objectiu treballar per eradicar aquests problemes i per poder fer-ho va crear un sistema de mesures, com per exemple la imposició de multes d'entre 5 i 15 pessetes als pares dels nens que estiguessin al carrer en horari escolar (Peña, 2002: 46).

En l'època de la Segona República (1931-1939) es comencen a crear les escoles mixtes i apareix la preocupació perquè les alumnes tinguin accés a l'ensenyament secundari i perquè la formació sigui d'un nivell adequat per a totes les capes socials.

La creació de la Comisión Mixta Local para la sustitución de la Primera Enseñanza tenia com a objectiu la supressió de les escoles a mans dels ordes religiosos que en aquell moment eren onze a la ciutat, algunes d'elles situades en zones allunyades del centre de la ciutat: la dels pares Escolapis, les Carmelites, els frares Carmelitans, les germanes Darderes, les germanes Missioneres d'Ultramar, les Josefines i el Patronat de Sant Josep (Peña, 2002: 248). Aquesta idea, però, suposava un greu problema per a l'Ajuntament, que hauria de garantir l'escolarització del gran nombre de nens i nenes que assistien en aquests centres si els suprimia, i per tant la decisió es va haver d'ajornar (Vinyes, 2005: 205).

En els primers anys de la República la Comissió de Cultura del municipi va crear un nou mapa escolar que tenia com a objectiu intentar donar solució a un sistema educatiu deficitari i amb un greu problema d'ab-

sentisme escolar (Vinyes, 2005: 206). Es van crear noves escoles, distribuïdes de manera equitativa per la ciutat en creixement, i es va intentar fer accions educatives.

Però els grans canvis a nivell educatiu havien d'arribar l'any 1936 amb el decret de la Generalitat de Catalunya del 27 de juliol de creació del Consell de l'Escola Unificada (CENU). L'objectiu principal d'aquest organisme era no deixar cap infant de la ciutat sense plaça escolar i la substitució, ara sí de manera efectiva, dels centres a mans d'ordes religiosos. És en aquest moment quan els edificis d'aquests ordes són expropiats pel Govern que els posa a disposició del CENU, el qual passa a tenir uns nous espais «públics» per a la creació d'aules integrades a la xarxa d'escoles públiques de la Generalitat de Catalunya (Vinyes, 2005: 207).

A la pràctica aquesta solució va suposar el canvi de titularitat de la direcció de les escoles, que passà de ser religiosa a ser laica, com fou el cas de l'Escola de les Carmelites que analitzarem més endavant.

La Guerra Civil (1936-1939) i la inestabilitat política i social va tenir les seves incidències en l'ensenyament i provocà una nova reorganització dels programes escolars de la ciutat. El canvi més gran fou la creació de l'Escola Nova Unificada, que substituïa les escoles públiques, amb inscripcions totalment gratuïtes i amb la presència de nens i nenes en el mateix centre. En el cas de les nenes es reorganitzà l'Escola Municipal d'Economia Domèstica i es creà l'Institut d'Adaptació Professional de la Dona amb la finalitat d'integrar-la en el món laboral.

2.5. La dictadura franquista

La reorganització soferta durant la Segona República va tenir una vida relativament curta, ja que amb el final de la guerra i l'establiment del règim dictatorial l'escola va tornar a patir grans canvis i es va haver d'adequar als nous models de pensament, on l'aparell ideològic de l'Estat espanyol tindria un paper molt important. La llengua de la cultura, de les manifestacions i, òbviament, de l'ensenyament serà únicament el castellà amb una severa prohibició d'impartir classes en català. Es torna a la separació de l'ensenyament per sexes i a un enfocament de l'educació de les nenes encaminat a l'aprenentatge de les tasques domèstiques, com a futures mestresses de casa. I tots aquests ensenyaments sempre carregats amb el contingut polític i patriòtic de la «Nación Española» i la moral religiosa.

El panorama de l'escola pública durant els primers anys de la dictadura serà lamentable, ja que les escoles eren insuficients, un problema que s'havia d'accentuar encara més a mitjan segle amb el fenomen de la immigració.

En aquests anys les escoles «nacionals» eren situades en locals i edificis vells, sense comoditats i amb poc material. L'Ajuntament era qui assumia les despeses de material, lloguer i habitatge del mestre i evidentment el que donaven no era suficient per poder oferir un ensenyament de qualitat (Torrella Niubó, 2003).

Les escoles privades i les religioses seran una altra vegada la solució als problemes de l'absentisme i comencen a fer-se presents en àrees perifèriques de la ciutat, com és el cas de les Germanes Carmelites de la Caritat que el 1956 inauguren la seva escola al barri de les Arenes.

També es crearan centres d'ensenyament per a dones, com és el cas del Centro Femenino de Enseñanza Media, dirigit per Amelia García Goy, i la reconversió de l'Escola Municipal d'Economia Domèstica en Escuela del Hogar, vinculada a la Falange i dirigida per una membre de la secció femenina d'aquest partit. A tota aquesta oferta s'hi han d'afegir les classes nocturnes que es feien en algunes escoles, com el cas de les Agustines Misioneres, que impartien lectura i escriptura, secretariat, cultural general i llar, i també les classes nocturnes de la Sección Femenina, que donava classes de formació a joves dones obreres.

Pel que fa a l'ensenyament secundari les escoles religioses com la de les Carmelites de la Caritat en el cas de les nenes o la dels pares Escolapis en el cas dels nens oferien als seus alumnes la possibilitat de fer aquests estudis.

IMATGES

> **1.** Portal de la Guia a finals del segle XIX. Procedència: Arxiu Tobella. / Fons Torija. > **2.** Plànol urbanístic de Terrassa dels volts de l'any 1878. Procedència: *Guia industrial i comercial de Terrassa*.

NOTES

> **1.** A principis del segle XIX la vila tenia prop de 4.000 habitants; l'any 1856, el de l'arribada de les germanes carmelites a Terrassa, prop de 8.000 habitants; el 1879 la ciutat ja tenia més de 12.000 habitants, i a finals de segle la població arribava quasi als 16.000 (ACVOC-AHT, Cens de població).

BIBLIOGRAFIA I DOCUMENTACIÓ CONSULTADA

> **1.** BENAUL I BERENGUER, Josep M. «Industrialització i liberalisme 1808-1874». A: BENAUL I BERENGUER, Josep M. *et al. Història de Terrassa*. Terrassa: Ajuntament de Terrassa, 1987, p. 257-306. [Papers de Ciutat]. > **2.** MARCET, Xavier. «El Sexenni Democràtic». A: *Terrassa. Segle XX*. Terrassa: Diari de Terrassa, Caixa de Terrassa, 1993, p. 7-27. > **3.** PEÑA GOMEZ, Helena. *Origen de l'escolarització femenina a Terrassa*. Terrassa: Ajuntament de Terrassa, Regidoria de Promoció de la Dona, 2001. [Investigació i Dona; 4]. > **4.** PEÑA GOMEZ, Helena. «Qui estudiava a Terrassa al darrer terç del segle XIX?». *Terme* [Terrassa; Centre d'Estudis Històrics de Terrassa; Arxiu Històric i Comarcal], núm. 17 (2002), p. 49-53. > **5.** PEÑA GOMEZ, Helena. «L'escolarització a Terrassa». A: *Història industrial de Terrassa. III. Institucions i societat*. Terrassa: Diari de Terrassa, 2002, p. 241-256. > **6.** PUY I JUANICO, Josep. «La Terrassa de la Res-tauració». A: BENAUL I BERENGUER, Josep M. *et al. Història de Terrassa*. Terrassa: Ajuntament de Terrassa, 1987, p. 307-402. [Papers de Ciutat]. > **7.** VINYES I CORMINA, Alba. «El llarg camí de l'escolarització (1900-1939)». A: *Els terrassencs del segle XX. Immigració, identitat i canvi*. Terrassa: Diari de Terrassa, 2005, p. 193-207. [Col·leccionable]

R.M. JOAQUINA DE MAS Y DE VEDRUNA, DE S. FRANCISCO F. DE LAS HERMANAS TERCARIAS DEL CARMEN,
NACIÓ EN BARCELONA Á 16 DE ABRIL DEL AÑO 1783.
FUNDÓ SU INSTITUTO EN 26 DE FEBRERO DE 1826 Y
MURIÓ EN BARCELONA Á 28
AGOSTO DE 1854.

La Comunitat Vedruna. Malalts i educació

M. Gemma Garcia i Llinares

1. Joaquina de Vedruna i Vidal

Joaquina de Vedruna i Vidal neix al carrer Hospital de Barcelona l'any 1783 en el si d'una família benestant, d'arrels cristianes i d'alt nivell cultural. Va ser batejada el mateix dia del seu naixement a la parròquia de Nostra Senyora del Pi de Barcelona. El seu pare, Llorenç de Vedruna, exerceix de procurador causídic a l'Audiència de la ciutat i la seva mare, Teresa Vidal Orriols, té cura de la llar i dels fills. Era la cinquena dels vuit fills que va tenir el matrimoni. Va rebre la formació a casa, amb els seus germans, on una institutriu i un seminarista s'encarregaven de la seva educació i els ensenyaven lectura, escriptura, catecisme i, en el cas de les noies, les labors domèstiques pròpies de la dona. Els seus germans, de grans, a més a més van poder estudiar a la Universitat de Cervera.

Als 13 anys Joaquina ja se sent cridada per Déu i pensa en la possibilitat d'entrar al convent del Carme, cosa que no fa per ser encara massa jove.

L'any 1799 es casa amb Teodoro de Mas, nascut l'any 1774 al Manso Escorial de Vic i hereu d'una família de terratinents vigatans. Teodoro era amic del pare de Joaquina ja que també era procurador a l'Audiència de Barcelona. Del matrimoni entre Teodoro i Joaquina van néixer nou fills (Anna, Josep Joaquim, Francesc, Agnès, Joaquina, Carlota, Teodora, Teresa i M. del Carme) dels quals tres moriren joves (Francesc, Carlota i Joaquina).

L'any 1816 es produeix un fet molt important en la vida de Joaquina i de la seva família ja que Teodoro, que havia estat nomenat capità de reserva per la Junta del Principat en les guerres napoleòniques, mor i deixa Joaquina vídua amb 32 anys i sis fills petits. Es trasllada a viure al mas familiar de Vic i s'encarrega de l'educació dels seus fills, però amb la convicció ferma que quan siguin grans entrarà en un convent de clausura.

Joaquina compagina la seva vida familiar amb les visites a l'Hospital de la Santa Creu on té cura dels malalts i dels més necessitats i els dóna atenció espiritual. Aquesta tasca altruista de Joaquina de servei als altres, juntament amb la seva ferma vocació religiosa, porten fra Esteve d'Olot, caputxí del convent de la Divina Pastora, a parlar amb Joaquina per tal de fer-la desdir de la clausura, indicant-li que Déu

potser espera d'ella una altra tasca, encaminada cap a l'atenció dels malalts i també a l'educació dels més desfavorits.

Joaquima professa els seus vots a la capella del Palau Episcopal de Vic el dia 6 de gener de 1826 de mans del bisbe, Pablo de Jesús Corcuera. El 26 de febrer s'inicia la primera comunitat formada per la mare Joaquina i nou monges més a l'església dels Caputxins de Vic, coneguda també com la Divina Pastora. El mateix dia 26 de febrer, la casa familiar de la família De Mas, el Manso Escorial, acull la primera comunitat de germanes religioses fundada per ella, amb el nom de Terciàries Carmelites, també anomenades popularment «Escorialeses».

Els fills es fan grans. Josep Joaquim i Agnès es casen i funden la seva pròpia família; mentre que Anna i Teresa es fan monges al convent de les Clarisses de Pedralbes a Barcelona, i Teodora i Maria del Carme entren al convent cistercenc de Vallbona de les Monges. És una època en què Joaquina compagina la seva vida de monja dedicada al servei als altres amb la seva tasca com a mare i també com a àvia dels seus néts.

La vida de Joaquina torna a patir un fort revés l'any 1837 quan és empresonada a causa de la ideologia carlista del seu fill Josep Joaquim. Aquest mateix fet la porta a haver de fugir i exiliar-se entre els anys 1840 i 1843, primer a Berga i després a Perpinyà. Ambdós trasllats els farà a peu, caminant dies sencers per les muntanyes.

L'any 1843 Joaquina torna de l'exili i s'instal·la al Mas Escorial on torna a reactivar la seva tasca. A partir d'aquell moment s'inicia una etapa de fundacions i d'expansió de la comunitat en hospitals i escoles.

L'any 1853 Joaquina, amb una salut molt deteriorada, es retira a la Casa de la Caritat de Barcelona, a càrrec de germanes, on mor el 28 d'agost de l'any 1854 als 71 anys d'edat. Joaquina deixa en el moment de la seva mort un llegat molt important de fundacions, però sobretot una manera de fer i de treballar senzilla, constant i ferma amb els malalts i per a l'educació de les noies. L'any 1940 és beatificada pel papa Pius XII i l'any 1959, santificada pel papa Joan XXIII.

2. Paula Delpuig i Gelabert

Paula Delpuig i Gelabert va néixer el dia 2 de febrer de 1811 a la població marinera de Malgrat de Mar en el si d'una família pobra i senzilla. Era la gran dels deu fills que va tenir el matrimoni format per Joan Delpuig i Madrona Gelabert. El seu paper de germana gran la va marcar molt en la seva infantesa i joventut, ja que es cuidava sovint dels germans petits guiant-los en els jocs, lectures i passejos pels entorns de la vila (Martín, 1991: 22). De ben jove ja va sentir la crida de Déu, i va trobar en l'oració i en la confiança en la presència de Déu la seguretat per tirar endavant.

Jove tenaç i lluitadora, era sabedora que l'ensenyament era l'única manera que els infants, joves i adults poguessin viure amb dignitat i conèixer Déu. La situació econòmica de la seva família no li permetia tenir accés a l'educació, però ella no va desistir mai i va organitzar una petita escola en un local de la rectoria de Malgrat. Aquesta primera experiència no va tenir èxit perquè, com ella mateixa diu, «el mossèn se'n va cansar» (Martí, 1922: 32).

L'any 1828, a l'edat de 17 anys i amb el consentiment dels seus pares, marxa a Barcelona per tal de cercar un convent en el qual pugui materialitzar el seu somni. Un sacerdot amic seu li proporciona feina a casa d'un matrimoni durant la seva estada a la capital.

Joaquima de Vedruna viatjava sovint a Barcelona per visitar familiars i amics i per encarregar-se del contracte per a l'establiment de les germanes a la Casa de la Caritat. En un d'aquests viatges, mentre caminava per la Rambla de les Flors va veure una jove que la mirava encuriosida i que coincidia amb la descripció que li n'havien fet els pares Caputxins. Decidida, Joaquina es dirigí a la jove i li digué: «Tu ets la Paula». A partir d'aquell moment van néixer una amistat i una relació que ja no es van trencar mai més. El 18 de desembre de 1832 Paula marxa a Vic i entra a formar part de la comunitat de Joaquina de Vedruna (Martín, 1991: 38-41). Un cop acabat el noviciat va ser enviada a la Casa de la Caritat de Vic a seguir la seva tasca, on va residir en una petita comunitat cuidant els malalts en l'època de les guerres carlines.

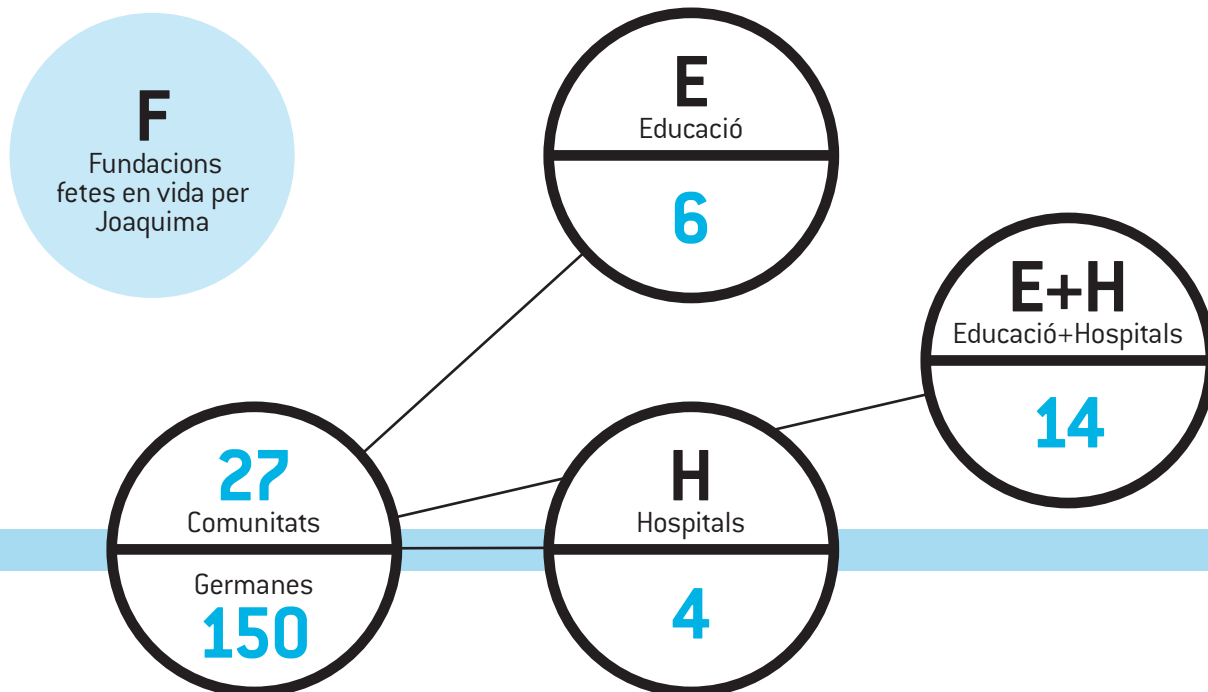
La seva fidelitat a Joaquina de Vedruna va ser constant des del principi i la va visitar durant la seva estada a Berga. Durant l'exili de la fundadora Paula Delpuig des de la Casa de la Caritat de Vic i la germana Veneranda Font des de la Casa de Barcelona van seguir mantenint unida la comunitat de religioses.

Paula Delpuig i Gelabert fou nomenada superiora de la Congregació l'any 1854, després de la mort de la mare Joaquina de Vedruna, amb sorpresa de tots ja que suposaven que la successora seria la germana Veneranda Font, de més edat. La seva tasca inicia un moment d'expansió de la comunitat que obre cases fora de Catalunya, com la de Madrid, l'any 1855, i les de Vitoria i Sevilla. La comunitat Vedruna creixia dia rere dia.

La germana Paula Delpuig va morir el dia 23 de febrer de 1889 als 78 anys després d'una vida de tenacitat, lluita i amor a Déu. Amb ella la tasca de la mare fundadora va continuar i es va engrandir. L'any abans de la seva mort no va deixar de treballar i es va preocupar de fer els passos pertinents per engrandir la Casa Mare, i també per deixar constància escrita de la vida i l'obra de la fundadora, que va encarregar a monsenyor Benet Sanz i Forés, arquebisbe de Valladolid.¹

3. La tasca de la Comunitat Vedruna al segle XIX

La primera comunitat Vedruna va instal·lar-se al Manso Escorial de Vic, el mas familiar del marit de Joaquina, Teodoro de Mas, situat als afores de la ciutat.

La comunitat fundada per Joaquina de Vedruna tenia dos objectius i línies de treball molt ben definides: la beneficència i l'educació de les nenes. Joaquina de Vedruna va iniciar un projecte innovador en aquell moment que recollia aquests dos grups socials més desfavorits. A la comunitat també acollia noies que provenien de les classes populars, amb ganes de dedicar la seva vida al servei dels altres però amb pocs recursos.

Del total de 27 comunitats i 150 germanes que integraven les fundacions fetes en vida de Joaquina, 14 feien la doble tasca de cuidar els malalts i educar les nenes pobres en un mateix edifici, com és el cas de Terrassa; 4 eren exclusivament hospitals, i 6 es dedicaven en exclusivitat a l'ensenyament. Les comunitats més nombroses en aquell moment eren la Casa de la Caritat de Barcelona i la Casa de la Caritat de Vic.

L'institut creat per Joaquina de Vedruna va seguir creixent després de la seva mort, ara sota la supervisió de la superiora Paula Delpuig. En l'ideari de Joaquina de Vedruna i de l'institut sempre hi havia present l'objectiu d'oferir un servei educatiu a les noies en els llocs on eren cridades per fer-se càrrec d'un hospital. Aquest creixement i el fet que cada vegada més ajuntaments s'interessessin per la tasca de les germanes en la cura dels malalts (l'any 1860 ja comptaven amb un total de 54 cases i 365 germanes) (Alonso, 1971: 27) va comportar una reestructuració interna de l'institut influenciada pel pare Bernado Sala (director de l'institut en aquell moment), que va insistir que les fundacions que es feien havien de tenir un contracte acordat per ambdues parts que n'establís les funcions i les retribucions. El conveni redactat pel pare Sala es va mantenir prop de 25 anys (Alonso, 1971: 28).

La comunitat Vedruna des dels seus inicis, i seguint l'ideal que mare fundadora ja tenia molt present, sabia que l'única manera de poder arribar a donar un servei als malalts i una educació a les nenes era establint

acords amb els ajuntaments que en aquells moments eren els responsables dels hospitals i de l'educació dels infants, i en ells requeia la gestió d'aquestes tasques. Les fundacions d'aquell moment sempre es faran d'acord amb els responsables municipals i es portaran a terme mitjançant contractes detallats de les funcions i prestacions que s'han de complir per ambdues parts. La presència de la comunitat en els hospitals també permetia poder donar educació a les nenes pobres, ja que es contemplava aquesta dualitat fundacional.

3.1. La cura dels malalts. La beneficència

El servei als malalts era una gran preocupació per la comunitat, ja que sovint els hospitals no tenien les condicions sanitàries adequades i els malalts no rebien suficient atenció. A mitjan segle XIX la beneficència s'havia convertit en un deure de l'Estat, el govern i els organismes polítics passaren a ser els responsables de regularitzar tots els establiments públics o privats que s'hi dedicaven. Aquest fet va comportar un greu problema que s'havia de resoldre de manera efectiva i ràpida. L'any 1854 entrà en vigor un nou reglament que tenia com a finalitat la regulació de la beneficència i donar les pautes de com s'havia de desenvolupar l'atenció als malalts (Llei del 20 de juny de 1849, reglament del maig de 1852). Aquest reglament establí els tres nivells de la beneficència: els que estaven a càrrec del govern i eren de caràcter nacional; els que estaven a càrrec de la província, i la beneficència que havien d'assumir els ajuntaments de les ciutats i viles. Els ajuntaments, com és el cas de Terrassa, havien de tenir al seu càrrec establiments destinats a donar assistència als malalts i també havien d'assumir l'assistència domiciliària, segons reflecteix l'article 90: «*el verdadero esencial objeto de la beneficencia municipal consiste en los socorros y la hospitalidad domiliaria*» (Alonso, 1971: 32-33). Per tal de poder assumir aquesta responsabilitat els ajuntaments van donar l'administració i la gestió dels hospitals a les juntes municipals de beneficència.

Els hospitals en aquells moments eren llocs amb unes condicions sanitàries i higièniques molt deficitàries, no disposaven de metge permanent i tan sols podien donar servei a una part de la població. La majoria d'ells estaven a càrrec de religioses.

3.2. L'educació de les nenes

Les noies que estudiaven eren les que pertanyien a les classes benestants i rebien una educació centrada en les matèries principals de lectura, escriptura, cultura general i, sobretot, les tasques relacionades amb la llar. Les noies pobres no tenien accés a l'educació de qualitat, ja que sovint es quedaven a casa a ajudar les seves mares en les feines de la llar, cuidaven els germans petits i anaven a treballar a la fàbrica. A la comunitat de Joaquina l'educació insuficient que rebien les noies va ser una preocupació constant des del principi. El Manso Escorial va acollir una petita escola on podien anar-hi les noies de les classes pobres per aprendre a llegir i a escriure, doctrina i labors.

La tasca de les Carmelites de la Caritat en la Catalunya del segle XIX s'ha de situar en el marc dels canvis econòmics i socials esdevinguts amb del creixement de la indústria, el motor de l'economia i dels canvis polítics i socials de l'estat liberal que defensava l'accés a la sanitat i a l'educació. Segons Yetano (Yetano, 2000), l'aparició de les congregacions religioses en aquest moment s'ha d'entendre com una resposta a la necessitat de donar servei a les noves demandes socials i també com un intent de mantenir la posició de l'Església en les institucions civils.

En morir Joaquina de Vedruna, a mitjan segle XIX, de les 30 fundacions que hi havia bona part d'elles tenien aquest caràcter mixt, de cuidar els malalts i encarregar-se de l'educació de les noies. A finals del segle XIX, en canvi, la majoria de les fundacions ja no tenien aquest caràcter mixt i anaven encaminades exclusivament cap a l'ensenyament de les noies. A la mort de Paula Delpuig, de les 37 fundacions de caràcter mixt (entre elles la de Terrassa) només en sobreviuen 5, i la resta s'havien transformat en escoles de nenes allunyades de la beneficència, que va deixar de ser la tasca de primer ordre de l'institut (Alonso, 1971: 33-37). Aquesta pèrdua de l'àmbit sanitari és fruit de la llei de la desamortització que va sacsejar els ordes religiosos, i de l'augment del nombre de sol·licituds per a rebre ensenyament enfront de la pèrdua en recursos sanitaris, que feia insostenible la dualitat (com va ser el cas de Terrassa).

NOTES

> **1.** La biografia es va publicar a Madrid del 1892 sota el títol: *Vida de la Madre Joaquina de Mas y de Vedruna, Fundadora de la Congregación de Hermanas Carmelitas de la Caridad y breve noticia de algunas Hermanas del Instituto.*

BIBLIOGRAFIA I DOCUMENTACIÓ CONSULTADA

> **1.** ALONSO FERNÁNDEZ, Anna Maria. *Historia documental de la congregación de las Hermanas Carmelitas de la Caridad.* Tomo 2. Vitoria: Editorial Vedruna, 1971. > **2.** BADA, Joan. «Joaquina de Vedruna: aportació a l'Església i a la societat catalana del segle XIX (1826-1854)». *Ausa* [Vic, Patronat d'Estudis Osonencs], vol. XX, núm. 150 [2002], p. 665-682. > **3.** MARTÍN, Lúcia [1991]: Paula Delpuig, Editorial Claret, Barcelona > **4.** YETANO, Ana. *La enseñanza religiosa en la España de la Restauración (1900-1920).* Barcelona: Anthropos Editorial del Hombre, 1987. > **5.** YETANO, Ana. «Congregaciones religiosas femeninas. Algunos datos sobre el movimiento fundacional en Catalunya durante el siglo XIX». *Analecta Sacra Tarraconensis* [Barcelona], vol. 73 [2000], p. 161-173.

L'Escola Vedruna Vall de Terrassa

M. Gemma Garcia i Llinares

35

La història de l'Escola Vedruna Vall i de la presència de les Germanes Carmelites de la Caritat a Terrassa és el testimoni de l'ensenyament religiós a la nostra ciutat durant 160 anys; és, també, el testimoni de la tenacitat d'unes religioses que des de l'inici de la seva tasca van tenir cura dels malalts i, en l'àmbit de l'ensenyament, van treballar per l'educació de les nenes i les dones de les classes més desfavorides. L'Escola Vedruna Vall ha estat un centre que des dels seus inicis, l'any 1856, amb l'arribada de les primeres monges a l'hospital, fins a l'actualitat mai no ha interromput la seva activitat educativa a la ciutat. L'Escola ha sabut adaptar-se als canvis polítics i socials del primer terç del segle XX (amb la República, la Guerra Civil i la postguerra), així com a les diferents lleis educatives, i ha arribat al segle XXI essent un model i un referent educatiu a Terrassa.

1. L'arribada de la Comunitat Vedruna a Terrassa

La presència de la comunitat Vedruna s'ha de situar a la vila de Terrassa en el moment en què els hospitals són de competència municipal i estan administrats per les Juntes de Beneficència locals. Terrassa, una vila que creixia vertiginosament gràcies a la indústria, tenia un hospital situat al Raval de Montserrat, a tocar del Portal de la Guia i de la Rambla. El centre, com en moltes altres poblacions, estava administrat per la Junta de Beneficència. La precària assistència que podia oferir l'hospital va portar els membres de la Junta a mantenir converses amb les Germanes de la Caritat de Barcelona per tal que es fessin càrrec del centre hospitalari.

Les converses s'inicien a principis de l'any 1856, tal com ho recull la informació municipal, sobretot les Actes dels Plens de l'Ajuntament de la vila. En l'acta del Ple del dia 11 de febrer de 1856 es dona notícia de la reunió mantinguda amb els membres de la Junta de l'Hospital amb l'objectiu de donar coneixement del mode d'ensenyament per a nenes que duien a terme les Germanes de la Caritat a Barcelona i en altres poblacions, i dels beneficis que tindria un possible acord amb les Germanes en cas d'establir-se a l'hospital de la vila. Aquesta reunió, tot i que es va fer amb el tema central de la beneficència hospitalària, deixa molt clar que la preocupació de l'Ajuntament també recau en l'ensenyament de les nenes pobres.

«(...) Asimismo dicho Señor Presidente manifestó al Ayuntamiento haber tenido una reunión con los Señores de la Junta del Hospital en la que se le manifestó el modo de enseñanza que tenían las hermanas de Caridad que las había en la Capital y en otras poblaciones, lo que se les daba por retribución que era cinco sueldos a cada una dos partes serían a la caridad, las mismas que la de cuidar a los enfermos. Su Maestra Directora proporcionaba una esmerada enseñanza a las niñas educandas, evitando el Hospital de facilitar a aquellas todo lo necesario para sustentada en dicho establecimiento como enfermas y demás, habiendo manifestado había persona que estaba encargado de proporcionar a dichas hermanas, y después de haber hablado lo suficiente acerca este menester y si sería estilo y conveniencia de dicha enseñanza en dicha villa, fue resulta se ayese a dicho encargado (...)» (ACVOC-AHT, Acta Ple, 1856-02)

Les converses es van anar mantenint i en l'acta del Ple del dia 31 de març del mateix any ja s'especifica la quantitat que rebran les germanes per l'ensenyament de les nenes.

«(...) y por último fue resuelto por unanimidad conceder al Hospital la cantidad de dos mil seiscientos sesenta y seis reales que tenía de dotación señalada la Maestras de niñas y para aplicarla a la enseñanza de niñas pobres dirigidas por las hermanas de la Caridad deben establecerse en esta villa y en dicha casa de beneficencia. (...)» (ACVOC-AHT, Acta Ple, 1856-03-31)

El contracte amb les Germanes de la Caritat i la Junta de Beneficència, administradora de l'Hospital, es fa efectiu el mes de juliol de 1856, moment en què es notifica a l'Ajuntament, tal com queda documentat en l'acta del Ple Municipal del dia 10 de juliol.

«(...) Enseguida el señor Presidente manifestó al cuerpo municipal que la Junta de Beneficiencia y como a tal administrando el Santo Hospital de esta villa había contratado y firmado con la Superiora de las hermanas del Carmen dichas de la Caridad a que estas no solamente cuydaran a los enfermos que van a dicho Hospital y que también admitan por pequeñas limosnas a las niñas que vayan a dicho establecimiento en el cual se estableció un colegio para la educación y enseñanza de las indicadas niñas, el ayuntamiento manifestó el mayor agrado y aprobación de cuanto había hecho la Junta de Beneficiencia acerca este particular. Y no habiendo otros asuntos que tratar se levanta la sesión de que el secretario certifica» (ACVOV-AHT, Acta Ple, 1856-07-10)

El contracte, tot i que es va efectiu el dia 14 de juliol de l'any 1856 amb l'arribada de les germanes a Terrassa, es firma definitivament del dia 24 de juliol i és ratificat pel governador civil, M. Ordóñez, el dia 18 de desembre (ACVOC-AHT, Sanitat, Hospital de Sant Llätzer, Junta directiva 1853-1986, Carmelites de l'Hospital). El contracte amb les germanes el signen l'alcalde constitucional i president, Miquel Vinyals,¹ el Sr. Antoni Galí,² el vicari Benito Prats, en nom del prior «Cura Párroco», el Sr. Miquel Torres, la superiora de les Germanes de la Caritat, Paula Delpuig,³ i el secretari de l'Ajuntament, el Sr. Isidre Vinyals.

El contracte, conservat a l'Arxiu Històric i Comarcal de Terrassa (ACVOV-AHT, Sanitat, Hospital de Sant Llätzer, Junta Directiva 1853-1986, Carmelites de l'Hospital), especifica quines són les obligacions de les

dues parts, els sous que rebran les germanes i les tasques que hauran de dur a terme. També deixa molt clar el caràcter mixt de la seva feina, la dualitat entre beneficència i ensenyament, que com ja hem vist és una de les característiques de les fundacions de l'institut en aquest moment: «(...) *La Junta de Beneficiencia de la Vila de Terrassa queriendo mejorar la suerte de los pobres enfermos que se albergan en este Hospital de caridad, dar un nuevo realce á este establecimiento y formular al mismo tiempo la educacion é instruccion de niñas ha convenido en poner en dicho hospital las Hermanas de Caridad Terciarias del Carmen (...)*». S'especifica també que en cas que alguna de les parts decidís desfer l'acord es donaria un termini de sis mesos per fer-se efectiu: «*Por último y siempre que la Junta o la Superiora general de las Hermanas quisieran por justos motivos anular el presente contrato, deberán darse mutuamente el término de seis meses previos a las formalidades necesarias*».

La Junta es compromet a pagar a les germanes 5 sous diaris per la seva manutenció i 12 duros anuals pel vestuari. També es compromet a facilitar-los l'atenció mèdica en cas de malaltia i a cobrir les despeses d'enterrament i funeral en el seu moment. «(...) *Primeramente la Junta tendrá la obligacion de mantener á las Hermanas sanas y enfermas dando á cada una de ellas por trimestres anticipados cinco sueldos diarios para la manutencion y doce duros anuales para su vestuario y pagándoles á demás el médico y medicinas los gastos de entierro y funerales correspondientes á su clase cuando mueran*» (ACVOV-AHT, Sanitat, Hospital de Sant Llàtzer, Junta Directiva 1853-1986, Carmelites de l'Hospital).

Les germanes s'instal·laren a l'hospital de la vila, que en aquell moment era un edifici vell de dues plantes, i la Junta els facilità els atuellers de la llar i el mobiliari necessaris per a la seva estada, un hort, i també una serventa que les ajudaria en les tasques: «*Se obliga igualmente á suministrarles un dormitorio compuesto de cortinas, camas con gergon, mantas de lana, dos almohadas una de lana y otra de paja con sobre cama, sábanas u un solo colchon para cuando estén enfermas, paños de manos y demas correspondiente y una cocina con sus enseres y un recibidor con sillas. Asi mismo les proporcionará una sirvienta*» (ACVOV-AHT, Sanitat, Hospital de Sant Llàtzer, Junta Directiva 1853-1986, Carmelites de l'Hospital).

Les tasques que haurien de dur a terme les germanes també quedaven definides en el contracte i la mare superiora es comprometia a tenir sempre quatre germanes a l'Hospital, que podien ser reemplaçades per ella mateixa si ho cregués convenient. També s'acordava que en el cas que l'hospital excedís el nombre de malalts establert i fos necessària una germana més, aquesta també seria assumida per la Junta. La tasca principal de les germanes seria l'atenció dels malalts i la Junta es comprometia a facilitar-los un infermer per assistir els homes en determinats casos. En aquestes tasques hospitalàries també s'hi incloïa reparar i cosir la roba, «(...) *cuidar de los enfermos de dia y de noche haciendoles rezar el Santo Rosario y asistiendoles a todo lo que sea compatible con la decencia de su sexo, obligandose empero la Junta á proporcionarles un enfermero siempre que lo necesiten para asistir á los hombres en aquellas cosas que pudiese ofender la decencia de las Hermanas*». En referència a l'ensenyament també s'estipulava la tasca que havien de fer: «(...) *Tendrán tambien obligacion de enseñar á las niñas tanto las labores propias de su sexo como de escribir, leer, gramática*

castellana y aritmética» (ACVOV-AHT, Sanitat, Hospital de Sant Llàtzer, Junta Directiva 1853-1986, Carmelites de l'Hospital).

Ensenyament i hospital compartien el mateix edifici. A l'hospital tan sols es tractaven les malalties comunes. En el cas de presentar-se algun cas de malaltia contagiosa l'Ajuntament i la Junta es comprometien a considerar la possibilitat de tenir un edifici separat per tal d'aïllar aquests malalts i evitar l'absentisme escolar de les alumnes. *«Esta concesion que hacen las Hermanas supone la continuacion del Hospital y Enseñanza en los mismos locales que actualmente y que habrá ademas un edificio separado del Hospital cuidado por las mismas, en el punto que el Ayuntamiento y Junta consideren mas conveniente con el fin de albergar en él á los pobres que padezcan alguna enfermedad contagiosa, tanto para evitar que las alumnas se abstengan de asistir al Colegio como para que solo existan en el Hospital enfermedades comunes, lo que redundará siempre en beneficio del establecimiento en particular y de la población en general»* (ACVOV-AHT, Sanitat, Hospital de Sant Llàtzer, Junta Directiva 1853-1986, Carmelites de l'Hospital).

Quant a les despeses derivades de l'ensenyament, la Junta es comprometia a donar a les germanes la quantitat que l'Ajuntament destinava a les escoles per dur a terme la tasca educativa a trimestre vençut. Les nenes que anaven a l'escola no pagaven una quantitat fixa, sinó que aquesta estava en funció del que podien o no abonar les famílies, motiu pel qual les germanes en un primer moment no estaven obligades a informar de les mensualitats que rebien de les nenes. *«(...) la Junta de Beneficiencia tendrá obligacion de entregar por trimestres vencidos la dotacion que el Ayuntamiento destina para la enseñanza. (...) las Hermanas no deberán dar cuenta á nadie de las mensualidades de las niñas, ni de lo que ganasen con su trabajo»* (ACVOV-AHT, Sanitat, Hospital de Sant Llàtzer, Junta Directiva 1853-1986, Carmelites de l'Hospital). En una modificació que es va fer en el contracte, però, s'afegí una clàusula per la qual les germanes, en comptar de manera gratuïta amb els locals que utilitzaven per a l'ensenyament, es comprometien a abonar a l'Ajuntament de 4 a 5 duros mensuals, però amb la condició que si no arribaven a la suma total la Junta pagués el que faltés.

La tarda del 14 de juliol de 1856 arriben quatre Germanes Carmelites a la ciutat de Terrassa acompanyades per la superiora general, Paula Delpuig. Aquestes primeres germanes són la superiora Carme Casals i Moreno i les germanes Adelaida Pujals i Armenteras,⁴ Luciana Verni i Crispinenca i Rosa Cortès Rubí. En el moment de la seva arribada van ser rebudes pel prior de la parròquia del Sant Esperit, Mn. Francesc Casals, i tres capellans més de mateixa parròquia. En una carta de la superiora Paula Delpuig (Alonso, 1971: 90; fent referència a Nonell, 1903: 183-185) es relata com un cop van acomiadar-se del rector i els capellans amb la paraula donada per la Junta de Beneficència que tot estava en ordre, van dirigir-se a visitar l'hospital i l'estança preparada per a elles. Aquella visita va ser del tot decepcionant per les condicions lamentables en què van trobar-se l'espai: brut i ple de paràsits, amb les màrfeques podrides i amb els malalts totalment desatesos i sense res per menjar. Era del tot deplorable i d'un abandonament absolut. L'estança que havien condicionat per a elles tampoc no estava arreglada i es trobava en males condicions. Davant d'aquest contratemps, tal com ella relata, animà les germanes i els malalts per passar la nit i l'endemà mateix posà la Junta

en coneixement de la situació i li demanà que hi posés remei al més ràpid possible. La contesta de la Junta va ser immediata i van enviar dos homes i una noia per ajudar-les a condicionar el lloc, llençar els matalassos podrits, fregar les rajoles i treure tota la brutícia. Un cop tot això fou esmenat la germana Paula va deixar les germanes a l'Hospital perquè poguessin iniciar la tasca que els havia estat encomanada.

«(...) mi primera diligencia fue ir con las Hermanas a visitar a los enfermos, a los cuales encontramos sumamente tristes, lamentándose de que estaban muy mal cuidados y asistidos. Efectivamente era así: pues las ropas de las camas estaban medio consumidas; un pobre ciego tenía podrido hasta el gergón, y el suelo estaba lleno de inmundicias. Luego pasamos al dormitorio que tenían preparado para las Hermanas, y encontramos las camas hechas, si, pero tan apoderadas de insectos, que no nos permitieron descansar en toda la noche. Además, no encontramos nada para cenar nosotras ni los pobres enfermos: en una palabra, hacía desmayar cómo estaba aquella casa.

Al día siguiente comuniqué a los señores de la Junta la situación en que se hallaba el establecimiento: comprendí lo ignoraran por completo, harto confiados en los enfermeros. Luego nos mandaron dos criados y una muchacha para ayudarnos a limpiar la casa; y de dieciséis colchones que había sólo pudimos aprovechar dos, los restantes estaban todos consumidos; y aquí se puede inferir como estaba lo demás...» (Alonso, 1971: 90)

2. 1856-1879. Materialització del projecte. Beneficència i ensenyament

Un cop posat en marxa i adequat l'Hospital es va iniciar l'ensenyament de les nenes pobres. L'ensenyament estaria regulat per la Llei d'Instrucció Pública o «Ley Moyano»,⁵ la llei educativa que dividia l'ensenyament en «primera enseñanza», fins als 9 anys, i «segunda enseñanza», que al seu torn es dividia en dos períodes: el primer dels 9 als 11 anys i el segon dels 12 als 16 anys.

Respecte al funcionament de l'hospital i l'escola en trobem les primeres notícies l'any següent en dues referències en les sessions de la Junta de Beneficència. La primera és del 9 de juny i s'hi fa esment de la necessitat de la vinguda d'una altra germana per atendre l'hospital a causa del gran volum de feina que hi ha: «(...) Además se trato de si convendría enviar á Vich para otra Hma por no poder ya cumplir sus obligaciones por sus muchas ocupaciones, las que existen y se acordó unánimemente que sí» (ACVOV-AHT, Beneficència, Juntes i comissions municipals). Teresa Comellas Bagaria fou la nova germana que s'incorporà a la comunitat, segons la llista de l'estada de les germanes.

L'altra notícia correspon a l'acta de la Junta del dia 22 de juny de 1857 per tractar de la necessitat de contractar personal masculí per tal d'atendre els malalts barons dels quals, per la seva condició de dones i monges, les germanes no es podien fer càrrec. D'acord amb el que estava estipulat en l'acord de contractació, la Junta va accedir a aquesta petició. L'infermer contractat va ser José Grau, un veí de Terrassa que passà a viure a

l'hospital amb la seva família. «(...) *propuso que teniendo necesidad el Hospital de un sujeto para cuidar a los hombres enfermos a fin de no tener las hermanas que ver ciertas operaciones que repugnan su delicadeza y clase y habiendose presentado José Grau vecino de la presente villa, sujeto bien visto por su piedad, diciendo que el desempeñaria dicho cargo con tal que se le diese una casa para habitación de él y su familia se acordó que sí, añadiendo que él mismo podía desempeñar el cargo de procurador de la casa, si lo permitian sus conocimientos*» (ACVOC-AHT, Beneficència, Junes i comissions locals).

El dia 30 d'octubre del 1857 els ducs de Montpensier⁶ van ser a la ciutat. Durant aquesta estada els ducs van visitar l'església del Sant Esperit, el Vapor Sagret i l'Ajuntament. En sortint de la casa consistorial van anar a visitar l'Hospital que es trobava a càrrec de les Germanes Carmelites (Ragon, 1950a: 54-55).

Els primers problemes entre les germanes i la Junta comencen l'any 1868 per la queixa de les germanes en el retard del cobrament de l'assignació estipulada en el contracte signat el 1856. En l'informe econòmic d'aquell any (ACVOC-AHT, Beneficència, Junes i comissions locals) s'entreveu la pobra situació econòmica de l'hospital de la vila i les dificultats de funcionament que aquest fet comporta. Coneixedora la germana Paula Delpuig, superiora general, del retard en el pagament i de la situació en la institució envia un ofici a la Junta de l'Hospital i al seu president, Domingo Ventalló.⁷ L'ofici és molt contundent pel que fa a la situació de les germanes i deixa molt clar que en el cas que passats sis mesos (temps estipulat en el contracte per poder desfer l'acord) la situació no millori es retiraran les germanes de l'hospital.

«Iltre Sr.

He sabido por vía de la Rda. Superiora Provincial que las Hermanas de este establecimiento de beneficencia, Hospital y enseñanza, tienen que pasar malísimamente a causa de que hace ya cinco meses no las ha pagado esa Ilte. Junta la retribución correspondiente. Esto sí que es muy doloroso. Después que al ingresar encontramos ese hospital tan desprovisto de ropas y demás necesario, se esmeraron las Hermanas en arreglarlo trabajando de día y de noche, tengan que verse ahora faltas de recursos. De consiguiente quedan Vdes avisados que, pasados los seis meses des de esta misma fecha, como esta pactado en la Contrata, retiraré dichas Hermanas para trasladarlas a otro punto donde las están aguardando con vivas ansías, y les serán recompensadas sus continuas tareas más bien que en esta Villa.

Lo que comunica a V. para su conocimiento y fines convenientes.

Dios guarde a V. m. Muchos años.

La Superiora General Paula Delpuig» (ACVOV-AHT, Arxiu Hospital Terrassa, Libro copiador de Oficios; Alonso, 1971: 91)

La Junta de Beneficència notifica la recepció de l'ofici al Ple de l'Ajuntament, tal com ho recull l'acta del dia 12 de juny de 1868: «(...) *Leyese una comunicación de la Junta de Beneficiencia transcribiendo la noticia de*

la Generala de las Religiosas del Carmen para que se den por despedidas del hospital dentro de seis meses, y como resultado se acordó convocar a todos los electores en sesión en el Ayuntamiento para el domingo a las diez de la mañana» (ACVOC-AHT, Acta Ple, 1868-06-12). En el ple del 14 de juny es torna a fer referència a la problemàtica i es comenta la necessitat de trobar personal que pugui substituir les germanes en la seva feina passats els sis mesos establerts en el contracte si la situació no se soluciona (ACVOC-AHT, Acta Ple, 1868-06-14).

Davant d'aquests fets la Junta de Beneficència, que s'havia renovat i constituït de nou el mes d'abril, va enviar un ofici a la superiora donant resposta al que havien rebut en el qual al·legava que encara no havia rebut els diners corresponents als sous de les germanes i tan sols havia rebut els crèdits per pagar. L'ofici també feia referència a la constància que tenia la Junta del fet que les germanes havien rebut de manera gratuïta carbó i aliments (arròs, bacallà...) per valor de 1.455 reals (Alonso, 1971: 92; ACVOC-AHT, Libro copiador de Oficios), i que les germanes tenien ingressos extres procedents de les mensualitats de l'ensenyament i de la subvenció municipal. En l'ofici també s'acusa la germana Paula de falta de consideració amb la vila pel seu procediment i declaren *«tener la conciencia tranquila de no haber dado motivo de protesta alguna legítima para abandonar la casa y no tener responsabilidad moral alguna ni ante Dios ni ante los hombres»*. Veient el caire que agafava l'assumpte, la germana Paula decideix resoldre la qüestió en persona i anuncia la seva visita a la Junta.

El dia 1 de setembre de 1868 Paula Delpuig retira l'ofici després de la visita feta a la vila on constata que els informes que li van donar eren exagerats, segons li van assegurar persones de confiança: *«se había convencido plenamente de que los informes que se le dieron para que se decidiera a dar un paso tan grave eran exageradísimo o, por mejor decir, faltos de verdad»* (ACVOC-AHT, Arxiu Hospital, Libro copiador de Oficios). Un cop revocat l'ofici va manifestar que *«se encargaría a las Hermanas que secundaran tan buen propósito, sino que también en adelante ingresasen en la caja de la Junta todos los fondos procedentes de mensualidades de niñas, subvención del Ayuntamiento y demás que, así en efectos como en dinero, recibiesen por cualquier concepto como donativos del hospital, o en pago de los trabajos o labores que hubieran hecho»* (ACVOC-AHT, Arxiu Hospital, Libro copiador de Oficios). La Junta, com a agraïment, es va comprometre a fer els pagaments amb regularitat a les germanes.⁸

Aquell mateix any, davant la necessitat de tenir a la ciutat un asil per a vells pobres o invàlids, es proposa que l'Hospital de la vila faci aquestes funcions creant l'Hospital i Casa de la Caritat San Lázaro (ACVOC-AHT, Acte Ple, 1868-07-12). La cura de l'asil també estarà a mans de les germanes, que l'hauran de compaginar amb les tasques de l'Hospital i l'ensenyament, que anava creixent cada dia. L'Hospital, a part de ser un edifici vell, es feia petit i insuficient per acollir les noves funcions i és per aquest motiu que el dia 22 de febrer de 1869 la Junta de Beneficència,⁹ de la qual era president el prior del Sant Esperit, Mn. Heribert Font i Carsi,¹⁰ va presentar una sol·licitud a l'Ajuntament per demanar el seu trasllat a l'antic convent dels pares Recoletos, situat al Passeig i que en aquell moment es trobava desocupat.¹¹ A l'acta del Ple municipal del dia 22 de febrer del 1868 es fa referència a aquesta petició de trasllat de l'hospital-asil i de l'escola de nenes: *«(...) y deseando que*

Tarrasa tenga un local digno para albergar a los pobres enfermos y como casa de asilo, que esté al nivel de otras poblaciones de igual importancia que esta, habian resuelto, reunidos en Junta extraordinaria, pedir al municipio se dignase disponer del citado edificio para Hospital y Casa de Asilo y del que actualmente ocupa este para las escuelas públicas; pues que juzgar que en dicho edificio hay la capacidad necesaria para todas las clases públicas y para las habitaciones de los respectivos profesores y sus familias...» (ACVOC-AHT, Acta Ple, 1869-02-22).

A l'ofici del dia 27 d'abril de 1869 dirigit per l'alcalde de la ciutat, Jaume Vallhonrat,¹² a la Junta de Beneficència es comunica el trasllat de l'Hospital a l'antic convent: «(...) a fin de verificar el traslado al convento que fue de los Recoletos franciscanos de esta villa. Las Monjas que sirven en el Hospital S. Lazaro de esta villa, junto con los acogidos y el material que en el dia existe en el mismo, formado de este y de que les hara entrega este Ayuntamiento al correspondiente inventario...» (ACVOC-AHT, Sanitat, Oficis varis i rebuts; ACVOC-AHT, Acta Ple, 1869-02-22). El trasllat es fa efectiu el dia 29 d'abril com consta en les actes del Ple Municipal: «(...) Así mismo se dió cuenta que en el dia de hoy y en virtud del acuerdo tomado en la sesión anterior, se ha empezado la traslación del Hospital de Sant Lázaro al edificio que fué convento de Padres Recoletos...» (ACVOC-AHT, Acta Ple, 1869-04-29). En la mateixa acta també es parla del trasllat del col·legi públic de nenes a l'Hospital de San Lázaro, situat al segon pis de la casa de José Vilá «(...) Acordose a si mismo que la comisión municipal de instrucción pública cuida de la inmediata traslación de la escuela pública de niñas, del piso segundo de la casa del Sr. José Vilá, que hoy ocupa, al edificio hospital de San Lázaro...» (ACVOC-AHT, Acta Ple, 1869-04-29).

La nova situació de l'ensenyament, que s'anava incrementat en detriment de l'Hospital que anava disminuint el nombre de malalts, va fer que l'any 1871 s'haguessin de refer les bases de la contractació amb les germanes. El dia 15 de setembre de 1871 es va arribar a un nou acord entre ambdues parts (ACVOC-AHT, Arxiu Hospital, Libro coprador de Oficios).

L'any 1879 l'Ajuntament de la ciutat, per tal d'economitzar serveis, decideix afegir un nou servei als que ja existien a l'Hospital (cura dels malalts, asil de pobres i ensenyament). Aquest nou servei és el de Casa de la Caritat i acollida de nens pobres o desemparats. Una comissió del consistori es desplaça a Vic per tal de parlar amb la superiora, Paula Delpuig, i poder arribar a un acord i trobar la solució per poder oferir els diferents serveis. L'acta del Ple Municipal del dia 28 d'agost de 1879 recull com la majoria dels membres de la Junta de l'Hospital van dimitir per no estar d'acord amb el seu funcionament i amb la instal·lació de la Casa de la Caritat (ACVOC-AHT, Acte Ple, 1879-08-28).

El dia 27 de setembre envien a la superiora les bases del nou contracte que s'havia de signar. En aquest nou contracte s'estipulava que es crearia un nou Hospital-Asil assistit per les germanes que s'instal·laria en els locals que en aquell moment ocupaven les escoles, a canvi de nous locals per a l'educació que l'Ajuntament posaria a disposició de les germanes. El contracte, però, no garantia l'estabilitat a nivell econòmic de les germanes ja que, segons argumentava el consistori, en ocupar edificis municipals sense pagar un lloguer i cobrar mensualitats per l'ensenyament, aquestes tan sols rebrien de l'Ajuntament una petita subvenció per

les classes gratuïtes, i l'ens només es comprometia, com diu Alonso (Alonso, 1971: 392), de «manera indefinida» a augmentar l'assignació en cas d'augment del nombre de malalts. Amb aquesta base econòmica les germanes s'havien de cuidar de l'hospital, de l'asil i de l'ensenyament, que en aquell moment també es feia per a noies adultes (Alonso, 1971: 392), amb una remuneració econòmica totalment insuficient.

La resposta de la germana Paula es va donar en forma d'ofici el dia 3 d'octubre de 1879. En ell es posava de manifest la resolució de crear un col·legi propi de nenes a la ciutat en veure totalment inviable la solució proposada per l'Ajuntament.

«(...) como una buena persona ha ofrecido pagar el alquiler de una casa a propósito para escuela pública y colegio, he tomado la eficaz resolución de poner fin a disturbios de que V. S. es conocedor, poniéndose enseñanza a cuenta nuestra, independientemente de todo punto del hospital, y no sólo enseñanza para adultos y escuela de párvulos, como tiene actualmente, sino también colegio para señoritas a pensión, para procurar a la ciudad de Tarrasa, que estimo y que he tenido muy presente al hacer mis cálculos, un colegio de señoritas que le honre, como la norma el establecimiento para niños» (ACVOC-AHT, Actes Ple, 1879-10-03).

La idea de la germana Paula no era abandonar la tasca duta a terme a l'hospital definitivament, però la Junta, en veure que les negociacions no agafaven el camí que ells volien i sense voler tirar enrere la proposta de fusió d'hospital i asil, decidí rescindir el contracte amb les Germanes Carmelites. Les germanes foren substituïdes per les Germanes Terciàries Carmelites Descalces que van arribar a la ciutat el 31 de desembre del 1879.

Les Germanes Carmelites van agrair l'ajuda i l'acollida rebudes de la gent de Terrassa en un ofici enviat a l'Ajuntament, en el qual també expressaven la voluntat de poder seguir col·laborant en el futur en tasques d'ensenyament. L'Ajuntament per la seva part també va agrair a les germanes la feina feta durant tots aquells anys.

3. L'ensenyament de les nenes

3.1. 1879-1931. Formació d'una escola de nenes a la ciutat

El dia 2 de gener de 1880 les germanes s'instal·len al número 7 de la plaça Major, a l'antiga Casa Pons.¹³ En aquest immoble s'inicià la «Escuela de Niñas», de caràcter privat i de formació religiosa exclusivament per a nenes. L'escola oferia educació de pàrvuls i de primer ensenyament. Malgrat el seu caràcter privat també oferiria ensenyament per a nenes pobres, tal com la comunitat havia estat fent des de la seva arribada a Terrassa.

La comunitat estava formada en aquell moment per les germanes Adelaida Pujals Armenteres, que ostentava la titularitat de l'escola segons apareix en el cens escolar de l'any 1879 (ACVOC-AHT, Ensenyament) i que era l'única germana present des del primer moment que la comunitat va arribar a la vila l'any 1856, Teresa

Comelles Bagaria, Francisca Castell Torrens, Florentina Ponent-Generós Sala, Carme Planas Riera, Maria Roca Mesquita i, molt probablement, Teresa Roca Casals.

L'acollida de la nova escola va ser molt bona i el nombre d'alumnes creixia cada dia. En el cens de l'any 1879 de l'escolarització a la ciutat (ACVOC-AHT, Ensenyament) apareix l'escola esmentada com a Col·legi Adelaida Pujals i té un total de 180 nenes.

L'increment cada cop més gran del nombre d'alumnes fa que els locals de l'antiga casa Pons quedin petits i es traslladin l'any 1890 a una nova ubicació més àmplia. És una prova d'aquest increment, que ja serà constant any rere any, el fet que l'any 1891 ja hi hagués tres seccions d'ensenyament diferenciades per edat i posició social: *«De dia en dia crecia el número de alumnas hijas de las más distinguidas familias tarrasenses que nos honraron siempre con su confianza. Esto hizo que en el año 1891 hubiera tres secciones teniendo en cuenta la edad y posición de las educandas»* (Fons Escola Vedruna Vall, Anotació sobre els orígens de l'escola, Memòria del curs 1849-1850).

La nova ubicació es troba situada al carrer de l'Església números 9, 11 i 13, a la casa, magatzem i jardí que la Vda. Escursell oferí a les germanes per instal·lar l'escola. Els nous locals són espaiosos i amplis i permeten

→ 1

oferir més places de parvulari i ensenyament primari i secundari. A la planta baixa del número 11 del carrer l'antiga sala es va convertir en una capella on es va ubicar un altar d'estil gòtic amb una imatge de la Verge del Carme. Les instal·lacions de la nova església van ser beneïdes pel canonge Dr. Estadella el dia 26 de maig de 1891 (Ragon, 1952: 72).

A finals de segle es va compaginar la tasca d'escola de nenes amb una escola nocturna gratuïta adreçada a la promoció de la dona, i especialment a les dones treballadores de les fàbriques o del servei domèstic que no podien tenir accés a un ensenyament diürn. Aquesta escola, que va tenir molt d'èxit, va comptar amb 120 alumnes i se'ls proporcionava un ensenyament bàsic i d'especialitats de la llar (confecció, economia domèstica...).

El creixement i la consolidació de l'escola i les necessitats educatives fan que les germanes decideixin adquirir un local propi per al col·legi. L'any 1901 compren la casa del carrer del Vall núm. 21 que s'uneix pel pati amb la del carrer Sant Domènec núm. 21, que també adquireixen en aquell moment. El nou edifici permet tenir un nombre més gran d'aules i espais i també un ampli pati per practicar tant activitats de lleure com activitats artístiques. L'espai va créixer encara més ja que l'any 1912 adquiriren la casa contigua, el número 19 del carrer del Vall. En aquest nou espai és on es col·locà la capella, que fou beneïda l'any 1922 amb tota solemnitat.

L'any 1915 entrà en funcionament l'anomenat «ropero», amb l'objectiu de confeccionar roba per als nadons de les famílies pobres. Aquest «ropero» va tenir molt d'èxit i es va mantenir fins a l'època de la postguerra, quan va ser assumit per la secció femenina de la Falange: *«Retrocediendo algo en nuestra enumeración hemos de recordar la creación en el año 1915 del ropero destinado a confeccionar ropa para recién nacidos. Fué modelo de organización y su reglamento puesto en vigor con toda exactitud, dió excelentes resultados; en lo material se entregaban anualmente unas 100 canastillas con un total de más de 1000 piezas y espiritualmente se remediaban muchas necesidades pues no se entregaba la canastilla sin que las señoritas de la junta no se personasen en la casa y con mucha táctica se enteraban si los matrimonios vivían cristianamente y para obligarles hasta cierto punto a bautizar al pequeño se les prometía un abrigo además de la canastilla para cuando presentasen el certificado del Párroco acreditativo de la ceremonia. Después del glorioso Movimiento Nacional dejó de funcionar tan benemerita asociación»* (Fons Escola Vedruna Vall, Anotació sobre els orígens de l'escola, Memòria del curs 1949-1950).

3.2. 1931-1939. República i Guerra Civil. Mútua Escolar Egara

El 14 d'abril de l'any 1931 es proclama la Segona República a l'Estat espanyol. En aquell moment el panorama escolar de Terrassa era molt similar al de la resta de Catalunya, on l'escolarització dels nens i nenes era un problema greu. Les escoles privades i les religioses eren les úniques que garantien espais i una educació de nivell als nens en edat escolar. L'animadversió del Govern de la República envers els estaments religiosos i els diferents atemptats a convents i esglésies portaren l'Escola a viure un moment d'incertesa. Malgrat la

situació, l'Escola va continuar tot i que amb alguns canvis de nivell organitzatiu. A la ciutat de Terrassa no es té constància de la crema de cap convent, en el cas de l'Escola de les Carmelites tan sols consten petites destrosses a la capella i al pati l'any 1936.

Una de les principals preocupacions del nou Govern de la República a nivell social va ser la necessitat de tenir una població on tots els nenes i nenes en edat escolar tinguessin accés a una educació laica, gratuïta i obligatòria. L'Estat assumirà a partir d'aquell moment el problema de l'escolarització i l'analfabetisme i intentarà assolir tots aquests objectius amb la creació de l'escola única. Una de les primeres solucions que aportà l'Estat fou la supressió de l'ensenyament religiós, que en aquell moment era pràcticament exclusiu de les classes benestants.

L'any 1931 la ciutat de Terrassa registrava un 28,3 % de la població sense escolaritzar. Els infants escolaritzats ho eren majoritàriament en escoles privades, tant religioses com laiques. El Consistori va acceptar i agafar com a seves les idees del nou Govern republicà i va adoptar mesures en aquest sentit. A l'hora de la veritat, però, no va materialitzar-se, ja que tot i l'animadversió envers els ordes religiosos¹⁴ el nou consistori no podia eliminar l'escola religiosa perquè no tenia els recursos econòmics suficients per reubicar els escolars que hi assistien en escoles laiques.

L'any 1933 es prohibí l'exercici de l'ensenyament a les comunitats religioses, i això comportà la consegüent secularització de les seves escoles, de les quals van perdre la titularitat. Les escoles religioses es van reorganitzar i els pares dels alumnes en van agafar el control constituint-se en «mútues». Legalment es complia així la llei del 2 de juny de 1933 sobre les escoles de les congregacions religioses, però realment s'havia adoptat una fórmula, també legal, que permetia als ordes seguir-ne tenint la titularitat. La constitució de les mútues o associacions de pares d'alumnes fou l'opció alternativa a la situació que van trobar tant els membres de la jerarquia eclesiàstica, com l'arquebisbe de Tarragona, Vidal i Barraquer, com els mateixos pares, que no volien perdre l'educació que es donava als seus fills i filles.

A Terrassa, el 12 de juliol de 1933 es constitueix la Comissió de Cultura formada per Jaume Figueres, com a president, i Domènec Armengol, Rafael Gilpérez i Carolina Boix, com a vocals. La Comissió era l'encarregada de vetllar pel compliment de la llei en la creació de les mútues i la substitució de les escoles religioses per escoles laiques.

Els pares de les escoles religioses de la ciutat es van agrupar per crear diferents mútues, com la Mútua Escolar Egara, de l'Escola de les Carmelites, la Mútua Escolar del Doctor Cadevall, de les escoles Pies, i la mútua de l'escola de la Puríssima Concepció. Les mútues estaven sota la protecció de la Junta de l'Arxiprestat i del regent de l'església del Sant Esperit, el Dr. Ramon Sanahuja i Marcé.¹⁵ Església i pares treballaven per tenir uns objectius comuns en l'organització i l'educació dels alumnes. Diversos diaris de l'època recullen les diferents opcions i posicions respecte de la seva creació i funcionament. En el diari *L'Acció*¹⁶ del dia 5

d'octubre de 1933 un article recull com les «*les associacions de Pares són un perill per la República ja que permet crear escoles llunyanes a la ideologia de l'escola laica i nacional*». Contràriament, el diari *Crònica Social*¹⁷ del dia 4 d'octubre de 1933 defensa la tasca de les mútues de pares: «*Durant els últims mesos els pares de família han atès el problema escolar constituint manta societat civil entre ells per a dedicar-se al conreu de l'ensenyança. I aquestes societats han vestit col·legis i han aprofitat els ja existents per vivificar-los i donar-los nova actuació. (...) Aquestes benemèrites societats mutuals ¿què esperen sinó la nostra cooperació personal i el nostre ajut econòmic?*».

Els pares de l'Escola de les Germanes Carmelites van crear l'associació Mútua Escolar Egara. La Mútua es va constituir el dia 11 d'abril de 1932 davant del notari Josep Maria Fonoilles d'acord amb el que estipulava la llei d'associacions inscrita en el Govern Civil de Barcelona segons es detalla a la notícia del diari *El Dia* del 28 de juny de 1933.

La Mútua va publicar uns estatuts en els quals es fa referència a tots els aspectes organitzatius i de funcionament.¹⁸ En l'article primer del títol primer dels estatuts que fa referència a l'objecte social diuen que: «*Es constitueix dintre del règim legal i vigent, una entitat amb caràcter de societat civil i Associació Mútua de pares de família, per tal de proporcionar als fills, parents i pupils dels associats l'ensenyament, educació i cultura necessaris. Podrà, doncs, comprendre tots els graus d'ensenyament intel·lectual i educació moral i física sense excepció i utilitzarà tots els mitjans i sistemes pedagògics que determini la Junta de Govern o, per delegació seva, els professors i directors tècnics de l'Associació*» (Estatuts «Mútua Escolar Egara», 3).

La Mútua estava formada per dues classes de socis: els socis fundadors, en un nombre de 15, que secunden l'escriptura, i els socis de número, que eren els que anaven ingressant a la Mútua. Respecte dels recursos de la Mútua, els socis fundadors hi aportaren els cabals necessaris per a la constitució de l'associació, i la despesa ordinària seria assumida amb les matrícules d'ensenyament i el superàvit que es pogués ocasionar (Estatuts Mútua Escolar Egara, 4-5). La Junta de Govern de la Mútua estava formada per president, vicepresident, tre-

sorer, comptador i quatre vocals. Sabem per la informació apareguda a la premsa local que el càrrec de president l'ostentava el notari terrassenc Francesc de Paula Badia Tobella¹⁹ (*El Dia*, 28 de juny de 1933; *El Dia*, 16 de setembre del mateix any) i que la directora era la Srta. Montserrat Aurell²⁰ (*El Dia*, 7 d'octubre de 1933).

Al diari local *El Dia* es van publicar durant l'any 1933 diferents notícies sobre les mútues de la ciutat, la seva organització i la problemàtica dels nous grups escolars en projecció, concretament el del Passeig. De la Mútua Escolar Egara en tenim la notícia del dia 28 de juny de 1933 en què es fa una extensa entrevista al notari Badia, qui n'era el president. En l'entrevista, el primer que deixa clar el Sr. Badia amb insistència és la necessitat de seguir amb l'ensenyament de l'escola i de cercar els millors mestres en substitució de les germanes: «Com pot cabre a ningú semblant idea? En tot cas, fins avui, les persones interposades, i amb la confiança necessària per a nosaltres i els nostres fills, eren els ordes religiosos. Com que aquests desapareixen, nosaltres cercarem els millors mestres per als nostres fills, dintre els mitjans que la llei ens permeti». A la pregunta de si poden tenir mestres religiosos, Badia també respon de manera contundent: «No tenim cap "capilis diminutio" per motiu ocasional de l'existència de la nostra associació; així que si a nosaltres s'acosten "individus" en condicions legals d'exercir l'ensenyament i que s'amollin a les nostres pretensions i programa, encara que siguin religiosos, podem contractar-los legalment». L'entrevista segueix i a la pregunta de si en una mútua formada per pares seria possible que hi tinguessin cabuda els orfes, Badia també explica com s'ha resolt aquest fet: «Els estatuts preveuen aquest cas. Pot ésser-ne un soci un tutor per als seus pupils, un avi per als seus néts; però allò que no esdevé possible serà portar una persona estranya a la família del soci, car llavors el nostre col·legi resultaria de fet obert al públic i no es pas aquesta la finalitat». L'entrevista també és molt significativa pel que fa a la relació amb les Germanes Carmelites, ja que n'ocuparan els seus locals i l'ensenyament seguirà amb la seva mateixa línia i material pedagògic: «segurament (el local) serà el mateix que les R.R. Carmelites. No podent aquest institut dedicar-se a l'ensenyança, l'edifici del col·legi els sobra i, naturalment, hauran de llogar-lo o vendre'l. (...) Elles tindran lògicament necessitat de reduir-se i, per la nostra part, tindrem l'avantatge que aquell edifici ens és conegut i familiar per a les nostres filles. (...)».

A *El Dia* del 16 de setembre de 1933 es fa referència al local de les Germanes Carmelites que es dividirà en dos: un per a escola de la Mútua i un altre per a convent de les religioses: «l'edifici de les G.G. Carmelites, convenientment dividit en dos locals, un d'ells destinat a escola de la Mútua i l'altre per a convent d'aquelles religioses» (F. B. Torres, *El Dia*, 16 de setembre de 1933). En aquest mateix article s'esmenta que possiblement la directora serà de fora de la ciutat: «Segons se'ns ha informat, un matrimoni —mestre i mestressa— procedents de fora de Terrassa, vindran a dirigir; ell, el col·legi particular que serà transformat dels P.P. Escolapis, i ella, el que amb igual caràcter funcionarà a l'edifici de les G.G. Carmelites».

Un mes més tard, el dia 7 d'octubre de 1933, en el mateix diari apareix un article en el qual es menciona un altre cop la Mútua Escolar Egara. En aquest, primerament es fa referència a la separació entre l'Escola i les monges en dos àmbits, i de com s'estan fent les obres necessàries per dur-la a terme: «primer s'estan portant a cap les obres necessàries per la separació del local de l'escola de la residència de les G.G. Carme-

lites. El col·legi seguirà tenint les mateixes dependències, les magnífiques aules per a les classes i el jardí, tal com ho tenien aquelles religioses i amb les millores que la Mútua vagi creient oportunes». El director F. de Paula Badia es va fer càrrec de la part de l'edifici destinada a l'Escola i també del material que abans era de les Germanes Carmelites (F. B. Torres, *El Dia*, 7 d'octubre de 1933). Seguidament l'article fa una entrevista a la nova directora, la Srta. Montserrat Aurell, que els ensenya l'Escola i els explica el seu funcionament: «*Voltada d'un grup compacte de petites alumnes, veiem venir pel passadís la jove i joventíssima directora del col·legi de la Mútua, il·lustrada compatriota nostra i filla de distingida família, la senyoreta Montserrat Aurell. Les menudes acompanyen la gentil professora amb llurs esguards radiants, brincant al seu entorn i empenyent-se per anar-li al costat a recollir-li una moixaina. Ella els prodiga el seu somrius amb un aire graciosament ordenador*».

Sobre el funcionament de les classes sabem per l'article esmentat que l'ensenyament primari es divideix en quatre graus i amb dos cursos cadascun, seguint la mateixa organització que ja tenien les germanes però adaptant-la a les noves necessitats. Responent als nous criteris d'ensenyament comenta que es van «democratitzar» les classes, posant com a única distinció l'edat, de manera que totes les nenes encara que pertanyessin a les classes populars rebien el mateix ensenyament: «*Responent a un sentit profundament cristià, s'ha aconseguit d'aquesta manera que les classes populars rebin la mateixa ensenyança que les altres, perfectament agermanades (...) No n'hi ha d'altra*». Les matèries que s'impartien eren les mateixes que ja es donaven però amb algunes noves incorporacions, com Geografia i Història de Catalunya, sense «negligir, però, l'ensenyament de les de castellà que s'han donat sempre en aquesta casa». Les anomenades classes especials de piano, dibuix i els idiomes com l'anglès i el francès tampoc no van desaparèixer. Una novetat de la Mútua va ser l'establiment d'una classe Montessori,²¹ que va tenir molt bona acollida: «*Certament hem establert una nova classe Montessori, amb una professora titular per la qual la Mútua ha adquirit el material i el mobiliari adaptats*».

El professorat estava format per la mateixa Montserrat Aurell, que es va convertir en la primera professora laica de l'Escola, i també per les germanes que fins a finals d'any encara podien exercir com a professores. A partir del dia 1 de gener del 1934 les germanes havien de cessar per ordre governamental en l'exercici de l'ensenyament, però la idea de la Mútua era mantenir en el seu càrrec les que tenien la titulació requerida i desitjaven seguir exercint la docència (F. B. Torres, *El Dia*, 1 d'octubre de 1933).

Pel que fa a la pràctica de la religió, a partir del gener del 1934 aquesta no es podia fer a l'escola mateix, sinó que s'havia de fer en un altre lloc (F. B. Torres, *El Dia*, 16 de setembre de 1933; *El Dia*, 10 d'octubre de 1933). Les alumnes de l'Escola la feien a l'espai que abans era la capella de l'Escola, al carrer del Vall núm. 19. La formació religiosa anava a càrrec del Rev. P. Miquel Altisent:²² «*Les pràctiques religioses (...) hauran d'efectuar-se fora del Col·legi, i en el cas de les alumnes d'aquesta Mútua, tindran costat per costat la Capella de les Germanes Carmelites. El Rdv. P. Miquel Altisent, tindrà cura de dirigir l'ensenyament de la religió i ho farà d'acord amb les modernes normes d'ensenyança*» (F. B. Torres, *El Dia*, 10 d'octubre de 1933).

En aquesta època les alumnes portaven un uniforme compost per una faldilla negra, una camisa també negra amb un coll mariner de piqué de color blanc amb un entredós i un llaç vermell. Per sortir al carrer tenien una capa i una boina de color negre. L'any 1935 es va substituir per un vestit de mariner de color blau marí bastant més llarg. A la classe portaven una bata de piqué de color blanc amb coll rodó. Aquest model de bata es va dur fins a la fi de la Guerra Civil.

Les eleccions generals de l'any 1936 i la radicalització de les esquerres portaria a un període de gran inestabilitat per als ordes religiosos i per a les escoles lligades a ells. La Comissió de Cultura de Terrassa ja va plantejar seriosament la substitució de la «primera ensenyança» que oferien les escoles religioses. L'esclat de la Guerra Civil el juliol del 1936 va suposar per als ordes religiosos l'inici d'un període d'inestabilitat i de por que no es va cloure fins a l'abril del 1939, amb la fi de la Guerra.

Les germanes, per precaució, no duïen l'hàbit pel carrer i es van deixar els cabells llargs, i per recomanació del bisbe no vivien a l'Escola, sinó que s'allotjaven en cases d'amics. La família Vallhonrat va acollir una germana a casa, amb la qual els unia una forta amistat, i també van amagar objectes religiosos de la capella de l'Escola. Durant la Guerra sabem per les notícies de la premsa local que el 22 de juliol de 1936 «*són cremats a la via pública els objectes pertanyents a les entitats: Cercle Tradicionalista i dels convents de les Darderes i Carmelites*» (Ragon, 1972: 58); i el 12 de novembre del mateix any: «*En Barcelona, en el juzgado nº 2, tiene lugar la vista de la causa contra la Superiora de las Religiosas Carmelitas de esta ciudad Sor Ana Roca Oller y la de su hermana Teresa, quedando las dos absueltas*» (Ragon, 1972: 143).

El dia 27 de juliol de l'any 1936 es va crear el Consell de l'Escola Unificada (CENU), que va suposar un trencament definitiu amb el model educatiu anterior a la República. Ara sí que es posava com a objectiu que tots els infants en edat escolar havien de tenir accés a l'educació. El CENU va ampliar les places escolars i el nombre de mestres i va fomentar les «cantines escolars».

El dia 1 setembre de l'any 1936 la Delegació del Vallès de l'Escuela Nueva Unificada (CENU) quedà establerta a la ciutat de Terrassa. Aquesta Delegació formada per representants polítics i sindicals ordenà la incautació dels béns dels ordes religiosos. Tenim bona constància d'aquest fet en la notícia donada per Baltasar Ragon: «*la Delegació del Vallés Occidental de la Escuela Nueva Unificada (C.E.N.U.), queda establerta a la nostra ciutat amb els següents elements: Dos representants d'Esquerra Republicana: Miquel Palet i Martí i Isidre Almirall; dos de la C.N.T.: Forriol Llopart i Joan Campà; dos de la U.G.T.: Lluís Penedès i Joan B. Albinyana, i les oficines han quedat instal·lades a la Masia Freixa, llavors hi ha un parc municipal. Aquests senyors van incautar els edificis següents: ex patronat de la Sagrada Família del carrer de l'Infant Martí; Missioneres d'Ultramar, del carrer 1er de Maig (Pare Font); Concepcionistes del carrer del Nord (Camí del Fons); Escoles Pies del carrer Col·legi; Josefines del carrer del Concili Egarenc; i Carmelites del carrer del Vall; ex casa rectoral del carrer Alcalà Zamora (església); Carmelites Descalçes del carrer major de Sant Pere; Darderes del carrer Alcalà Zamora; ex sucursal de les Escoles Pies del carrer Mitjà del Passeig; Patronat de Sant Josep (nens i nenes); hospital i Asil Busquets*»

(Ragon, 1975: 96-97). L'ofici de l'alcaldia del dia 22 de setembre ratifica aquesta incautació i testimonia que ja té en el seu poder les claus dels edificis afectats per poder-ne fer els plànols i les modificacions pertinents per poder començar el curs (Ofici Alcaldia, 22 de setembre de 1936; *La Libertad*, 13 de novembre de 1936).

El diari *L'Acció* dels dies 22 i 23 de setembre de 1936 es van fer ressò de la tasca del CENU i de la «*formació cultural dels futurs ciutadans*». En l'article del dia 23 fa menció dels edificis decomissats per poder passar a formar part de les noves escoles i també dels 700 infants que hi seran «*enquibits*» i dels «*27 mestres, 21 mestresses, 4 parvulistes i 13 auxiliars*» que seran contractats per poder portar a terme la docència.

Un altre canvi que s'introdueix a l'Escola en aquest moment és la coeducació entre nens i nenes a la mateixa aula en els parvularis. A banda de més dades, sabem per una entrevista al Sr. Miquel Palet, regidor de Cultura i president del Consell Local del Primer Ensenyament, al diari *El Dia* del 14 de novembre de 1936, que «*La coeducació es practica en algunes de les velles escoles —els grups Escolars, Torrella i Baldric— i entre les noves, es practica ja a les dels carrers del Vall, Major de Sant Pere, Colom i Bartomeu Amat, a tot arreu segons l'estructuració donada per aquesta classe d'ensenyament pel C.E.N.U.*» (R. Llei, *El dia*, 14 de novembre de 1936). Aquestes notícies constaten per tant que l'Escola, malgrat la incautació, segueix funcionant amb el nou model del CENU.

La Guerra també va portar a l'Escola una «cantina escolar». Les cantines eren menjadors en els quals els infants gaudien d'una bona alimentació, tan necessària en els temps de penúria que es vivien (R. Llei, *El Dia*, 14 de novembre de 1936).

3.3. 1939-dècada de 1960. L'Escola de la postguerra. Colegio de Nuestra Señora del Carmen

Amb l'acabament de la Guerra Civil, el dia 1 d'abril del 1939 l'Escola va tornar a obrir, sota la titularitat de les Germanes i amb el nom de Colegio de Ntra. Señora del Carmen. A partir d'aquest moment els documents de l'Escola canvien radicalment de tarannà i estan plens, com és normal i obligat, de referències a la nova situació política i social del moment. Com a exemple tenim la referència que es fa a la nova obertura de l'Escola després de la Guerra Civil en la memòria del curs 1942: «*Después de nuestra deseada liberación y contando con la ayuda moral y material de los que saben apreciar la labor realizada en este colegio desde su fundación, se abrió de nuevo este centro docente el primero de abril de 1939*» (Fons Escola Vedruna Vall, Memòria curs 1942); en l'anotació final de la memòria del curs 1942-1943 hi diu: «*(...) para ponerlo a la altura de las mujeres en su clase, nos permite presagiar días fecundos que han de redundar en gloria de Dios y Honor de la Patria querida, únicos ideales que nos inspiran en nuestra sagrada misión*» (Fons Vedruna Vall. Memòria curs 1942-1943), i en la «ficha patriótica» de l'esmentada memòria: «*se da la máxima importancia al conocimiento de la geografía e historia patria, cantos, conferencias, lecturas de vidas y hechos de los grandes forjadores de nuestro imperio, celebrando las fiestas patrióticas con entusiasmo siempre creciente*» (Fons Escola Vedruna Vall, Memòria curs 1942-1943).

El franquisme encetava una etapa en què el model educatiu va trencar radicalment amb el sistema anterior de la República, deixant molt clara quina era la posició entre els vencedors i els vençuts. Els programes educatius s'ompliren a partir d'aquell moment de consignes com «la Nueva España», «la España verdadera», «la España Cristiana», etc. La censura i la repressió nacionalcatòlica van ser la tònica d'actuació del nou govern que va deixar l'organització escolar a mans de l'Església.

L'any 1940 la mare superiora de l'Escola, la germana Ana Roca Oller, presenta el document perquè aquesta obtingui el «reconocimiento legal de enseñanza media» amb tots els drets i deures dels col·legis reconeguts (Fons Escola Vedruna Vall, *Documentación para su reconocimiento legal*, 1940). En el document es presenta una escola que té capacitat per a 400 alumnes externes, amb una descripció detallada de cadascun dels espais i les àmplies aules, totes amb llum natural, del nombre de professors (acompanyats dels certificats de bona conducta d'alguns d'ells emesos per la Falange),²³ dels horaris, del material escolar i del nombre de llibres de la biblioteca. Una escola, per tant, adaptada a les noves necessitats i que complia amb els requeriments del nou govern: «El fin que se proponen es poder ofrecer a la iglesia y a la Patria, jóvenes moralmente fuertes de temple verdaderamente cristiano y de formación genuinamente española, dispuestas a cumplir la altísima misión de Dios, la Patria y la Sociedad confían a la mujer en todos los estados de su vida». En l'esmen-

→ 3

tada sol·licitud també es va demanar la corresponent inspecció sanitària que fou feta pel Dr. Enrique Bardají Lopez, metge del Cos de Sanitat nacional i cap provincial de la província de Barcelona. En la resolució que va emetre de la visita feta el dia 14 de gener de 1941 constatava que l'edifici era útil i complia tots els requisits (Fons Escola Vedruna Vall, *Documentación para su reconocimiento legal*, 1940).

El 7 d'abril de 1941 el rector de la Universitat de Barcelona notificava a la germana superiora que deixava en suspens el reconeixement perquè no complia amb el quadre de professors llicenciats que eren requerits per la normativa. La germana li comunicava que per tal de resoldre aquest entrebanc li permetés examinar les alumnes que ja estaven acabant. Finalment, el 26 de maig de 1941 la directora li remetia la carta amb els noms dels professors i professores llicenciats.

El mes de juny de 1941 el centre era reconegut legalment com a centre de «enseñanza media» amb alumnes de primer i segon curs i ampliant-se fins a tercer. Així el nou curs 1941-1942 ja s'inicià com a centre reconegut amb cinc professors capacitats per a la tasca.

El desembre de 1942, ja amb l'Escola reconeguda, la germana Ana Roca deixà el càrrec de superiora i directora de l'Escola i entrà a ocupar el seu lloc la germana Asunción Gabriel Bellosa. Per la memòria d'aquest curs sabem que l'Escola no impartia llengua anglesa, en canvi sí que feia francès (amb la germana Montserrat Bernat) i alemany (amb el professor Hans Weichel Müller), ja que aquest era l'idioma modern i reconegut pel règim franquista.

El febrer del 1943 la Universitat de Barcelona no va prorrogar el reconeixement de la «enseñanza media» per manca d'una documentació requerida d'un dels professors que venia de fora. El Sr. Alfonso Sala,²⁴ primer comte d'Ègara, va fer de mitjancer amb el ministre d'Educació, José Ibáñez Martín, per tal de poder validar el professor D. José Sotos, llicenciat en Filosofia i Lletres per la Universitat de Salamanca (Fons Escola Vedruna Vall. Carta de la directora al ministre d'Educació Nacional).

La «enseñanza media» també implicava l'adquisició de nou material pedagògic, com mapes, làmines d'història natural, atles..., així com d'una col·lecció de minerals, fòssils, fauna, teixits i aparells de física per al laboratori (Fons Escola Vedruna Vall, Memòria curs 1944-1945). L'any 1942 s'amplià la col·lecció de minerals amb 200 més, i es van adquirir una anella de Gravesande, una bomba aspirant i uns vasos comunicants i un sistema mètric complet (Fons Escola Vedruna Vall, Memòria curs 1944-1945). L'any 1943 es va adquirir un esquelet humà de mida natural i un esquelet de *Semnopithecus maurus*.

L'ensenyament estava organitzat seguint els diferents graus: «enseñanza primaria, minuciosamente graduada», «enseñanza media» i les classes especials de dibuix i adornament. La «enseñanza media» el curs 1947-1948 tenia les següents assignatures: religió, llengua llatina, llengua espanyola, geografia i història, matemàtiques, francès, cosmologia, filosofia, grec, alemany, dibuix i moldejat, formació política i labors (Fons Escola Vedruna Vall, Memòria curs 1947-1948).

Es feien també estudis de comerç en les diferents branques i eren de caràcter oficial. Els estudis estaven dividits en el curs d'«ingreso» i tres cursos més. Les alumnes sortien amb la preparació suficient per anar a treballar en despatxos i oficines.

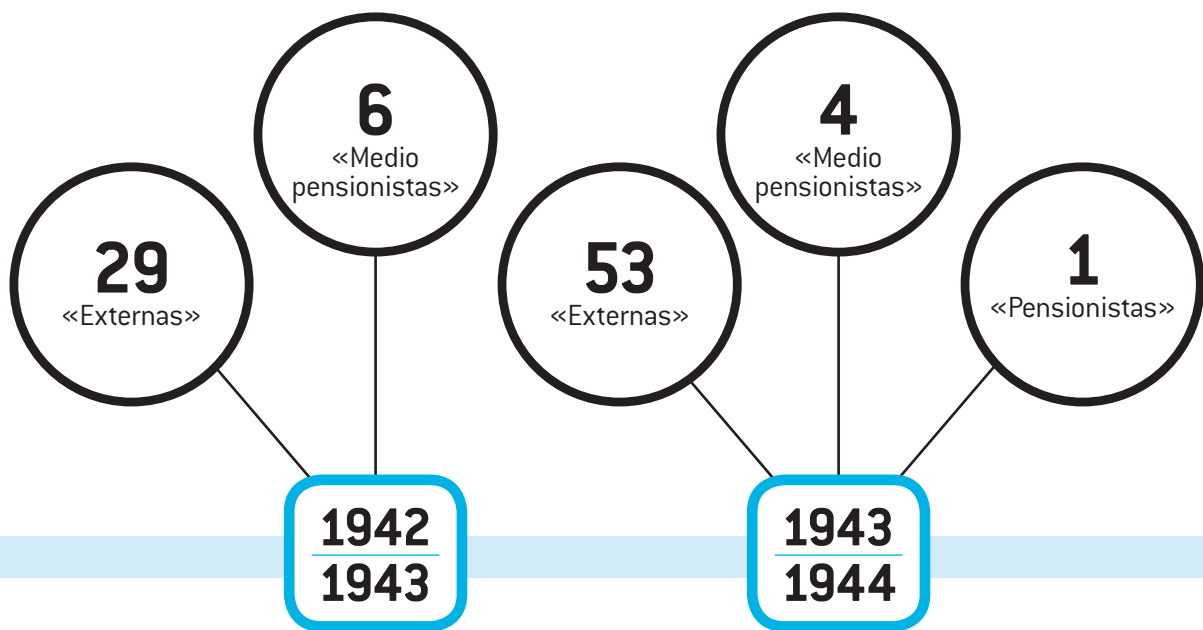
Un aspecte destacable era l'ensenyament de l'economia domèstica i la formació femenina de les alumnes: «*Deseosas de dar a la joven una educación genuinamente española basada en el principio de que la mujer ha de ser la reina del hogar, se ha introducido en nuestro Colegio la clase de Corte y Confección, además de las labores propias del sexo*» (Fons Escola Vedruna Vall, Reglament de l'escola, 1940; Memòria curs 1942-1943); «*todas las enseñanzas del hogar prescritas por el Ministerio se dan regularmente, mereciendo especial atención por su desarrollo la sección de Medicina, y la de Pirograbado y Repujado*» (Fons Escola Vedruna Vall, Memòria curs 1945-1946).

La formació religiosa tornava a tenir un pes important a l'Escola i les alumnes feien classes diàries de religió, moral, història sagrada, història de l'Església i litúrgia, i a part també es feien exercicis espirituals un cop a l'any i es fomentava entre les alumnes l'esperit missional. En la memòria del curs 1942-1943 (Fons Escola Vedruna Vall, Memòria curs 1942-1943) es fa èmfasi en la formació moral i religiosa com a base de la formació humana, inculcant la solidesa que han de tenir «*las hijas fieles de la Santa Iglesia*». Les alumnes també es formaven en l'àmbit missional i feien diferents actes per tal de recollir ajudes amb aquesta destinació: «*nuestro colegio, de rancio abolengo misional, que mantiene contacto con misioneros de la lejana India y tiene a gala de estar siempre dispuesto a sacrificarse por la conversión de los infieles, cuenta con una pujante "Federación de Juventudes Misioneras Carmelitas de la Caridad" adherida a la "Cruzada Misional de Estudiantes de España" (...) El ideal misionero que mantiene en tensión todas las horas de nuestras pequeñas y que teje su vida de trabajo, de oración y de sacrificio se ha manifestado de modo colectivo*» (Fons Escola Vedruna Vall, Memòria curs 1947). Algunes alumnes formaven les anomenades «Cruzadas» missioneres i les que hi pertanyien tenien una medalla que les identificava com a membres d'aquest grup i la lluien en actes especials de l'Escola.

A l'edat de 9 anys les alumnes feien la Primera Comunió, per a la qual es preparaven amb unes classes de catecisme que impartien les mateixes germanes de la Comunitat. La Primera Comunió se celebrava a l'església de l'Escola i les nenes es vestien totes igual, amb un vestit blanc llarg fins als peus, un vel que els cobria el cap i un rosari i un catecisme a les mans. En els recordatoris d'aquesta època era molt corrent fer-hi constar l'Escola d'on eren alumnes i on s'havien format.

Per anar a l'església les alumnes duïen una mantellina de color negre al cap, i una de blanca i més llarga els dies de festa. En algunes dates o festivitats de l'Escola portaven un barret de color negre.

L'Escola de les Carmelites era un col·legi exclusivament femení que acollia alumnes en tres modalitats diferents de la «enseñanza media»: les alumnes «externes», que anaven de l'escola a casa cada dia i també a dinar (el curs 1942-1943 n'hi havia 29 i el 1943-1944, 53); les alumnes «*medio pensionistas*», que es queda-

ven a dinar a l'escola (un nombre de 6 el curs 1942-1943 i de 4 el curs 1943-1944), i les alumnes «pensionistes», que vivien a l'escola en unes habitacions (només era 1 el curs 1943-1944, però aquesta xifra va anar augmentant en els anys següents). Les quotes que es pagaven també anaven en funció del règim d'estada de les alumnes i queden recollides en les memòries escolars dels diferents anys. El curs 1945-1946, segons consta en la inspecció realitzada el dia 16 de març de 1945 per la inspectora Eulàlia Bachs Gelpi, a l'Escola hi ha 2 classes de pàrvuls, 1 classe de «preparatorio», 2 aules de primer, 1 de segon, 1 de tercer i 1 de quart.

A l'Escola també hi havia una classe de parvulari de nens que apareix esmentada en les diferents memòries escolars. L'any 1953 es va incorporar com a professora la Srta. Montserrat Badia per ocupar-se d'aquesta classe de nens d'entre 2 i 8 anys; a l'Escola i entre els alumnes l'anomenaven «la senyoreta dels nens» o també «la senyoreta tieta», perquè tenia 9 nebots a l'Escola. La Montserrat va tenir unes paraules per a unes alumnes que feien un treball de 2n de Batxillerat sobre la història de l'Escola i que recollia l'organització d'aquella classe tan especial: «Com que hi havia nens de totes les edats havia d'inventar-se un sistema per a poder estar per tots; a la classe feia seccion; als petits els feia dibuixar i als més grans per grups al voltant de la seva taula els ensenyava les quatre regles bàsiques. Més endavant ja van fer plastilina i van retallar...» (Caffarell & Vall, 2005: 23).

Com a suport a la formació les alumnes també feien sortides i excursions culturals a llocs emblemàtics i a museus. Aquestes sortides també servien per complementar la seva formació artística. El curs 1948-1949 van fer un viatge de 8 dies a Tarragona amb les alumnes de sisè i setè de Batxillerat, i també va visitar Sant Cugat del Vallès, Vic i el Museu Tèxtil de la ciutat amb les alumnes de tercer, quart, cinquè, sisè i setè (Fons Escola Vedruna Vall, Memòria curs 1948).

La biblioteca era un espai molt cuidat per l'Escola i cada any s'adquirien noves publicacions. El curs 1948-1949 s'inaugurà un servei de préstec de llibres a domicili, que seguia el sistema de les biblioteques públiques, del qual es feien càrrec les alumnes. També aquell mateix any es va inaugurar la secció d'enquadernació de llibres i revistes que alhora permetia a les alumnes fer un treball artístic «con el entusiasmo creciente

3	2	1	1	1
SECCIÓ DE PÀRVULS	GRAUS D'INICIACIÓ	PRIMER GRAU	SEGON GRAU	SECCIÓ DE COMERÇ
183 alumnes	150 alumnes	56 alumnes	42 alumnes	80 alumnes

ANYS 50

de las niñas que se adientran en trabajos manuales a la vez que educan su espíritu con hábitos de orden, aseo y estética por medio de bellas enquadernaciones» (Fons Escola Vedruna Vall, Memòria curs 1948).

El lleure també era un altre aspecte que es cuidava molt a l'Escola. Es fomentaven molt les tardes dels dies festius ja que les nenes podien anar a l'Escola i gaudir-hi d'altres activitats no acadèmiques. Una d'aquestes activitats era el teatre, i es van fer nombroses representacions d'èxit a finals dels anys 40 i principis dels 50. El teatre de l'Escola s'havia projectat l'any 1933 i es trobava construït al final del pati en un edifici exempt i connectat amb l'espai del carrer Sant Domènec. Adossat a l'edifici del teatre hi havia un petit bar que funcionava els dies festius i en el qual se servien begudes i rebosteria; els beneficis del bar anaven destinats a beneficència (Fons Escola Vedruna Vall, Memòria curs 1944-1945).

Les alumnes els dies festius també podien practicar activitats esportives com ping-pong, bàsquet, criquet i voleibol. En la memòria del curs 1944-1945 s'esmenta la construcció d'una pista de tennis sobre el teatre. I l'any 1953 tenim constància de la construcció d'una pista de patinatge a sobre de les aules d'ensenyament de la llar.

El fi de curs de l'Escola se celebrava amb diferents actes al teatre i al pati del col·legi. L'any 1949 es va celebrar un festival per a exalumnes en el qual es van enlairar globus i es van fer focs japonesos (Fons Escola Vedruna Vall, Memòria curs 1948-1949).

I en festivitats religioses importants com la festa del «Sagrado Corazón» l'Escola celebrava actes commemoratius amb la presència de les alumnes i també de familiars i amics. Aquestes festes, que tenien com a acte central una missa de campanya al pati de l'Escola, també servien per fer diferents activitats i petites tómboles. A tall d'exemple tenim la festa del «Sagrado Corazón» celebrada l'any 1946: *«el ardor misional, tan español y tan audaz de nuestras colegialas, les llevó a organizar una verdadera feria en el jardín y patio del Colegio. La "Casa Encantada", el "Pozo milagroso", la "Tómbola de la suerte" entre las clásicas paradas de "cacahuets", almendras, "churros" etc. etc., hicieron durante tres días de nuestro Colegio un centro de vida*

y animación, no sólo para las niñas, sino también para sus familiares y amigos» (Fons Escola Vedruna Vall, Memòria curs 1945-1946).

Als anys 50 ja trobem una escola perfectament consolidada i que va creixent dia a dia en nombre d'alumnes. En la visita de la inspectora M. Teresa López del Castillo l'Escola comptava amb 3 seccions de pàrvuls, amb un total de 183 nens i nenes de fins a 6 anys; 2 graus d'iniciació, amb 150 alumnes; 1 primer grau amb 56 alumnes i 1 segon grau amb 42 alumnes. La secció de comerç comptava amb un total de 80 alumnes. La visita també recull la bona orientació de l'ensenyament i els bons nivells de coneixement de les alumnes (Fons Escola Vedruna Vall. Llibre visites).

El dia 12 de juny de 1956, amb motiu del centenari de l'arribada de la Comunitat a la ciutat, se li oferí el títol de «Entidad Cultural Benemérita». Segons es recull en les notícies locals es van dur a terme diferents actes i el dia 18 de novembre es va celebrar una Solemne Pontifical després de la qual se li va entregar el títol esmentat (Castells, Palomares & Torrella, 1966: 235). A l'Arxiu Tobella de la nostra ciutat es conserven diferents imatges d'aquests actes i de la missa celebrada al pati de l'Escola, on es poden identificar les autoritats eclesiàstiques pertinents, amb el prior del Sant Esperit José Castelltort,²⁵ les autoritats locals, germanes de la comunitat, alumnes i exalumnes, familiars i convidats. Els actes també van comptar amb exhibicions gimnàstiques de les alumnes al pati de l'Escola.

La Comunitat també va voler celebrar aquell centenari d'una manera molt especial amb la creació d'un nou col·legi al Barri de les Arenes, en uns terrenys que havien donat els pares de la germana Maria Mollet Gibert, que acabava d'entrar a la Congregació. L'Escola, situada als afores de la ciutat, en un dels nous barris emergents, havia de donar cabuda i permetre l'escolarització dels nens de les famílies que arribaven a la ciutat cercant una nova feina. Les nenes de l'Escola del carrer del Vall, per tal de contribuir a la construcció, recollien paper de diari que es venia «a duro» a les peixateries de la ciutat. També van dur a terme la campanya anomenada «de la rajola», en la qual cada alumna finançava una totxana del nou edifici.

Amb motiu de la canonització de la mare fundadora, Joaquina de Vedruna, l'any 1959 es van preparar diferents actes i entre ells una conferència de Paulina Pi de la Serra sota el títol «Missatge actual de santa Joaquina de Vedruna».

En aquesta època els uniformes van anar canviant. Als anys 40 portaven un vestit blau marí de coll rodó amb un llaç de setí de color negre i mitges de color gris. A l'Escola portaven una bata de color negre a sobre. Als anys 50 portaven un vestit també de color blau marí i els mesos de calor una faldilla amb tirants de quadres i una camisa blanca. Les nenes portaven una bata de quadrets blancs i blaus i els nens, una de ratlles verticals blau marí i blanc amb un cinturó.

3.4. L'Escola de la transició. Cap a quin futur anem?

A mitjan dècada de 1960 la tímida obertura de la dictadura del general Franco portava un moment de canvis en l'àmbit de l'educació i en la rigidesa de les escoles a Catalunya. En el món social català sorgien les primeres entitats culturals, com Òmnium Cultural, i els moviments de renovació educativa, com l'Escola de Mestres Rosa Sensat, que assentaven les bases del que serien la cultura i l'educació de la Catalunya democràtica. La nostra escola, igual que la resta d'escoles, no fou aliena a aquests canvis socials i polítics i començava la seva lenta obertura i l'adequació als nous temps.

Va ser una prova d'aquests canvis, en el curs 1966-1967, la sessió de teatre a l'Escola feta juntament amb els alumnes de l'escola veïna dels pares Escolapis, que era només de nens. L'acte va causar força ressò a la ciutat i el pare rector dels Escolapis no hi va assistir perquè no hi estava d'acord (Florensa *et al.*, 2002: 314-315).

L'any 1969 l'Escola començà una secció nocturna de Batxillerat gratuït per a les noies obreres de la ciutat (Castells *et al.*, 1966: 334). Aquesta secció és un exemple més de la constant preocupació de la Comunitat per l'educació de les noies que, malgrat ser una escola privada, no perdia l'esperit de la mare fundadora.

L'any 1970 entrà en vigor una nova Llei General d'Educació (LGE), coneguda com a «lleï Villar», que substituïa les antigues lleis d'educació. Aquesta llei dividia l'ensenyament en quatre grans blocs: dels 2 als 6 anys l'educació preescolar; dels 6 als 14 anys l'educació general bàsica (EGB), que era comuna a tots els alumnes i els donava la formació general; dels 14 als 17 anys el Batxillerat Unificat i Polivalent (BUP), de preparació per als estudis superiors; i un Cours d'Orientació Universitària (COU) que preparava l'entrada a la Universitat.

L'any 1969 les alumnes es van rebel·lar contra el fet d'haver de portar uniforme per anar a l'Escola i, després de fer una enquesta entre els pares, aquest es va eliminar definitivament. El 1970 es va fer obligatori portar roba per a l'educació física, que estava formada per una faldilla-pantaló de color blau marí i un polo

1970

LGE
Llei General
d'Educació

2-6 anys

Educació
Preescolar

6-14 anys

EGB
Educació General
Bàsica

14-17 anys

BUP
Batxillerat Unificat
i Polivalent

17-18 anys

COU
Curs d'Orientació
Universitària

de color blanc. Als anys 80 es va substituir per uns pantalons de xandall blau amb unes ratlles blanques laterals. Posteriorment, aquest es va tornar a canviar, ara pel xandall de color gris amb la V de Vedruna de color vermell, un disseny de l'alumna Maria Oller que va guanyar el concurs que es va fer per triar el model de roba esportiva.

El 25 d'abril de l'any 1972, amb l'aprovació de l'autoritat eclesiàstica del 24 de maig del mateix any, es va constituir l'Associació de Pares i Mares, l'AMPA. L'objectiu de l'AMPA era treballar amb l'Escola per a l'educació dels nens i nenes i per al seu desenvolupament. Les AMPA van tenir en aquell moment un paper molt important, ja que donaven suport als nous models democràtics que es manifestaven a Espanya.

Amb la mort del general Franco, la fi de la dictadura i els inicis del període democràtic les coses van tornar a canviar en el model educatiu català. Per començar, l'any 1979 s'aprovava l'Estatut d'Autonomia de Catalunya que establia que el català és la llengua pròpia i oficial del país i, per tant, s'havia d'implantar a les escoles.

La coeducació entre nens i nenes es començà a implantar a l'Escola el curs 1971-1972, quan es materialitzà la idea de fer un PREU o COU conjunt entre l'Escola Vedruna de nenes i l'escola dels Escolapis de nens. Amb aquest curs s'intentava donar una millor oferta educativa amb un professorat especialitzat. Els alumnes feien el COU a la seva escola però es traslladaven a l'altra escola per fer determinades assignatures, i vice-versa. La presència de nois a l'Escola va provocar divertides anècdotes entre les alumnes, no acostumades a la coeducació. Aquesta dualitat d'escoles va durar només dos anys.

Les germanes de mica en mica també van deixar l'hàbit i es van apropar molt més a les alumnes amb la seva manera de fer. Les sortides i les excursions esdevenien un punt de trobada entre alumnes, professors i germanes.

A partir de l'any 1973 la direcció general de l'Escola estava a càrrec de la Comunitat, concretament de la germana Mabel Burgell, però la direcció pedagògica va ser confiada a professores seglars. La Sra. Marga-

1999

LOGSE
Llei Orgànica
d'Ordenació General del
Sistema Educatiu

0-6 anys

EI
Educació
Infantil

6-12 anys

EP
Educació
Primària

12-16 anys

ESO
Educació
Secundària
Obligatòria

16-18 anys

**BATXI-
LLERAT**

rita Martínez Villalpando s'ocupava de la direcció d'Infantil i Primària i la Sra. Àngels Alavedra, de Secundària i Batxillerat. En un moment de canvis en el sistema d'ensenyament i de reorganització dels estudis i de les escoles ambdues foren les primeres seglars que van assumir càrrecs en la direcció de les diferents àrees educatives.

La coeducació va arribar de manera definitiva el curs 1981-1982, quan va esdevenir una escola mixta i nens i nenes començaren a compartir les aules i els ensenyaments. En un principi els nens que hi acudien eren pocs, però de mica en mica la proporció ja es va equilibrar.

L'any 1999 entrava en vigor la Llei Orgànica d'Ordenació General del Sistema Educatiu (LOGSE), que substituïa la llei del 1970 i que remodelava completament els estudis a les escoles. L'ensenyament ara es divideix en Educació Infantil (dels 0 als 6 anys), Educació Primària (dels 6 als 12 anys) (que se subdivideix en els cicles Inicial, Mitjà i Superior); Educació Obligatòria (ESO), dels 12 als 16 anys, i Batxillerat, que ja no és obligatori. El salt més important d'aquesta nova llei va ser que els ensenyaments a partir de l'Educació Primària ja no es divideixen en ciències o lletres, sinó que es diversifiquen en diferents especialitats encaminades a donar un ensenyament més específic als nois i les noies.

4. L'escola ara. Escola Vedruna Vall de Terrassa

L'any 2008 la Sra. Rosa Rifà Sais és nomenada directora de l'Escola Vedruna Vall de Terrassa i es converteix en la primera directora general seglar després de 152 anys de funcionament del centre. L'any 2006 a l'Escola Joaquina de Vedruna de Terrassa també s'havia nomenat una directora general seglar, la Sra. Carme Rigol. La creació de la Fundació Educativa Vedruna regida per un Patronat va permetre poder fer aquests canvis en les direccions generals dels centres. Totes les Escoles Vedruna de Catalunya comparteixen un projecte i uns objectius comuns, sense perdre l'autonomia de funcionament de cada centre.

L'Escola Vedruna Vall de Terrassa està formada per més de 900 alumnes, 63 professors i el personal administratiu i de serveis. És una escola concertada en els cicles d'Infantil, Primària i Secundària, i privada en el cicle de Batxillerat.

Es defineix com:

1	> Una escola d'inspiració cristiana que valora la persona pel fet de ser-ho i educa per la llibertat, la justícia, la fraternitat i la pau.
2	> Una escola catalana d'esperit integrador i d'arrelament al país, que es va assolint amb la convivència i amb el treball de cada dia.
3	> Una escola que fomenta l'educació integral i que, juntament amb la família, està atenta al desenvolupament de les dimensions intel·lectuals, corporals, afectives, espirituals i ètiques d'autonomia personal i d'inserció social.
4	> Una escola oberta a tothom, amb independència de la condició social, econòmica o cultural.
5	> Una escola que fomenta el treball acadèmic de cada una de les àrees d'ensenyament, per mitjà d'una pedagogia activa i pràctica.

Actualment la llei educativa que està en vigor és la Llei Orgànica d'Educació (LOE), del 3 de maig del 2006. Divideix l'ensenyament en les etapes d'Infantil, Primària, Secundària i Batxillerat. L'Educació Infantil (dels 3 als 6 anys) organitza el currículum sobre la base de tres grans àrees: descoberta de l'entorn, descoberta d'un mateix i comunicació i llenguatge. L'Educació Primària està organitzada en tres cicles de dos anys: Inicial (dels 6 als 8 anys), Mitjà (dels 8 als 10 anys) i Superior (dels 10 als 12 anys). La Secundària (dels 12 als 16 anys) divideix el currículum en dues parts: la comuna (matèries curriculars) i l'optativa (de lliure elecció per l'alumnat, la família i el tutor). El Batxillerat és la part de l'ensenyament que no és obligatòria i consta de dos cursos en les modalitats d'Humanitats i ciències socials, Ciència i tecnologia i Ciències de la naturalesa i la salut.

L'Escola Vedruna, com a escola religiosa, inclou una assignatura de cultura religiosa en tots els cursos. La formació religiosa a l'Escola també ha anat variant al llarg del temps i actualment és una formació religiosa en valors que permet conèixer les diferents religions. Al llarg de tot el curs l'Escola celebra diferents actes religiosos i pregàries organitzades per l'Equip de Pastoral. Per la diada de Santa Joaquina, que se celebra el 22 de maig, es fa una celebració eucarística a l'església del Sant Esperit a la qual assisteixen tots els alumnes i els més petits fan una ofrena floral a la imatge que hi ha al temple. El catecisme per a la preparació de la Primera Comunió que abans es feia a l'Escola ara ja es duu a terme en cadascuna de les parròquies on els pares decideixen que els seus fills faran la celebració eucarística, i és una opció lliure de cada família.

L'oci i la festa també són presents en les activitats del centre i es programen diferents actes que sovint són oberts a les famílies. La castanyada se celebra al pati amb els avis dels infants. Per Nadal es fa un concert de nades i cançons tradicionals i un pessebre vivent preparat pels alumnes en diferents espais de l'Escola. El Carnestoltes és ocasió per a una sortida a l'exterior, amb una rua pels carrers de l'entorn de l'escola i sempre amb un eix temàtic en les disfresses, que preparen els mateixos alumnes i els seus mestres. Les Jornades Culturals se celebren un cop a l'any i cada grup fa una activitat d'acord amb la seva edat: jocs, música, esport, etc. I per Sant Jordi la poesia i la cultura hi són presents amb els Jocs Florals i la lectura.

La solidaritat amb els infants que passen necessitats també és un altre element molt important i present en les activitats escolars. És prova d'això la recollida d'aliments que es fa per Nadal, la col·laboració amb Mans Unides, la participació en la campanya de recollida de joguines per Reis, i també la campanya de Comerç Just, en la qual els alumnes poden adquirir voluntàriament productes fets amb garantia social. També es col·labora amb altres col·lectius com FUPAR, amb visites i activitats tant al centre de l'entitat com a l'Escola on els alumnes viuen i coneixen la realitat d'unes altres persones que amb la seva personalitat els poden ensenyar molt.

L'Escola és «Escola Verda» i treballa en l'aprenentatge dels valors de la sostenibilitat i l'ecologia en el seu dia a dia. Potencia els hàbits d'eliminació de residus amb els embolcalls dels esmorzars i els berenars, l'hort, el reciclatge, l'ús responsable de la il·luminació, etc.

Celebració del 150è aniversari de l'Escola

L'any 2006 l'Escola Vedruna Vall de Terrassa va celebrar la festa del 150è aniversari de l'arribada de la Comunitat a la ciutat. Els actes duts a terme van ser diversos i hi va participar tota la comunitat educativa, nens i professors, pares i exalumnes, i es va convertir en una festa ciutadana. La comissió de festes del 150è aniversari va estar formada per la titular, la germana Roser Bergadà; la directora general, la germana M. Rosa Morillo; la directora d'Educació Primària, Rosa Calvo; el director de l'ESO, Enric Mateu; la directora de Batxillerat, Nieves del Rio; la representant de la titularitat, la germana Mabel Burgell; un representant de l'AMPA, Ezequiel Pla; tres professors, Neus Freixes, Antonio Blanco i Lluís Barón, i dues representants de les exalumnes, Quica Vallhonrat i Teresa Guasch.

L'acte institucional es va celebrar el dia 27 de gener al Centre Cultural de la Caixa de Terrassa i va estar presidit per l'alcalde la ciutat, el Sr. Pere Navarro, el bisbe de Terrassa, Mn. Josep-Àngel Saiz Meneses,²⁶ la superiora provincial de les religioses Vedruna de la província de Barcelona, la germana Àngels Muro,²⁷ i el representant del secretariat de l'Escola Cristiana de Catalunya, el Sr. Carles Armengol. L'acte va estar conduït per l'Anna Rifà Sais, una de les professores de l'Escola. Sebastià Serrano, professor de la Universitat de Barcelona i expert en comunicació, va fer una conferència sobre la formació, el coneixement i la informació. L'acte va concloure amb una actuació del grup musical *The Remember Quartet*, i a la sortida es va oferir un pisolabis a tots els assistents.

2006

LOE
Llei Orgànica
d'Educació

3-6 anys

EI
Educació
Infantil

6-12 anys

EP
Educació
Primària

12-16 anys

ESO
Educació
Secundària
Obligatòria

16-18 anys

**BATXI-
LLERAT**
No obligatòria

Descoberta de
l'entorn

Cicle Inicial
(dels 6 als 8
anys)

La part comu-
na (matèries
curriculars)

Humanitats i ciències
socials

Descoberta
d'un mateix

Cicle Mitjà
(dels 8 als 10
anys)

La part
optativa (de
lliure elecció
per l'alumnat,
la família i el
tutor)

Ciència i tecnologia

Comunicació i
llenguatge

Cicle Superior
(dels 10 als 12
anys)

Ciències de la naturalesa
i la salut

El dia 26 de febrer la Comunitat va celebrar el 180è aniversari de la Fundació de les Germanes Carmelites de la Caritat i el 150è aniversari de la presència de la Comunitat a Terrassa.

El 25 de març es va dur a terme una trobada d'exalumnes a la qual n'hi van assistir més de 1.000, algunes de més de 80 anys. Aquesta celebració va començar amb la celebració d'una eucaristia oficiada per Mn. Manel Ametller i Mn. Salvador Cristau. Seguidament les exalumnes es van dirigir a l'Escola on van poder veure una exposició de fotografies dels diferents moments i esdeveniments de la història del centre, i l'acte va finalitzar amb un sopar al pavelló de l'Escola.

El mes d'abril es va celebrar juntament amb l'Escola Joaquina de Vedruna una Jornada Esportiva per als alumnes d'Infantil i Primària. Els alumnes d'Infantil van poder gaudir d'un gran nombre d'activitats a l'Escola Vedruna de les Arenes, mentre els alumnes de primer, segon i tercer de Primària ho feien a l'Escola del carrer del Vall. Els alumnes de quart, cinquè i sisè van fer diferents activitats al Pavelló Municipal de Can Jofresa.

Amb motiu de la diada de Sant Jordi es van celebrar els tradicionals Jocs Florals, amb l'entrega de premis dels contes i poesies, que aquest any tenien com a lema els «gegantons», entre els alumnes d'ESO i Batxillerat.

I la gran festa popular va tenir lloc el dia 6 de maig a la plaça Vella. Una festa que va estar oberta a tota la ciutat i que va comptar amb jocs tradicionals a càrrec d'en Cesc Serrat, actuacions de grups de cultura popular (geganers, bastoners, capgrossos, castellers i el drac de Terrassa) acompanyats dels gegants de l'Escola construïts pels alumnes de 2n d'ESO i coordinats pels professors Jordi Coll i Neni Reina. Es va fer també una ballada de sardanes amb la Cobla Ciutat de Terrassa i es va interpretar la sardana «Joaquina de Vedruna», composta pel mestre Jaume Riera, i la van ballar els alumnes de Cicle Mitjà dirigits per la professora Olga Fainé i tots els pares, avis i ciutadans. El fi de festa va anar a càrrec d'un concert de rock a càrrec d'exalumnes de l'Escola que formaven part dels grups Kayo Malayo i Hemisferi Centre i del Litus i la Irene. Tot l'acte va comptar amb una parada de productes de Comerç Just amb els alumnes de 2n de Batxillerat i de 4t d'ESO.

L'AMPA de l'Escola també va voler col·laborar en la celebració de l'aniversari amb la diada familiar que se celebra cada mes de maig i amb una excursió a Vic, al Mas Escorial, on es va fer una pregària a la capella on descansen les restes de Joaquina de Vedruna i es va plantar una olivera al pati del Manso, com a símbol de l'arrelament de la ciutat amb la Comunitat.

El dia 22 de maig la celebració de Santa Joaquina va ser especial i es va celebrar l'eucaristia commemorativa a la catedral del Sant Esperit amb l'ofrena floral. A continuació els alumnes de Secundària es van dirigir al Pavelló de Can Jofresa i al Club Natació Terrassa on van fer activitats amb els companys de l'Escola Joaquina de Vedruna.

Els mestres cantaires de l'Escola, sota la direcció musical de Quim Sabater, també van fer un concert d'aniversari a l'església de Sant Pere de Terrassa on van interpretar diferents peces musicals.

L'acte de cloenda d'aquest any ple d'emocions es va fer el dia 18 de desembre a l'Escola Vedruna Vall i va comptar amb un concert dels alumnes de P-5 d'Educació Infantil, de 6è de Primària i de 4t d'ESO. El fi de festa va acabar amb l'entrega d'una placa commemorativa del 150è aniversari, amb el logo fet pel professor Jordi Coll, i que va ser penjada al vestíbul de l'Escola.

L'Associació de Mares i Pares de l'Escola Vedruna Vall de Terrassa

Com ja hem dit anteriorment l'Associació va ser constituïda l'any 1972. Està formada per tots els pares i mares de l'Escola i treballen sense cap tipus de remuneració. Des dels seus inicis l'AMPA ha treballat conjuntament amb l'Escola en moltes activitats, però alhora també ha esdevingut la veu dels pares en el centre.

L'òrgan suprem de l'Associació és l'assemblea dels socis (mares i pares) on tots poden participar i aportar idees i millores. La Junta és el grup de persones elegides per l'assemblea per representar l'associació i està formada pel president, el secretari, el tresorer i els vocals. Cadascun dels membres de la Junta és el responsable de les diferents activitats que es porten a terme, per als infants o per als pares.

L'AMPA de l'Escola Vedruna és molt activa i cada any organitza un gran nombre d'activitats extraescolars que es fan fora dels horaris lectius i on participen bona part dels alumnes. Aquestes activitats poden ser esportives (bàsquet, judo, aeròbic, esport inicial per a infants, natació, tennis taula, patinatge...) o artístiques (teatre, coraleta, ganxet...). Els darrers anys el nombre d'activitats s'ha incrementat amb la demanda dels pares en dos àmbits concrets: un és l'aprenentatge de l'anglès, com a llengua futura en l'educació dels fills, i l'altre és el de les habilitats tecnològiques com la robòtica, amb uns excel·lents resultats en les seves participacions en campionats.

A part de les activitats dirigides als infants també es fan un gran nombre d'activitats per als pares, com les conferències i xerrades de formació de l'Escola de pares, que sempre estan encaminades a donar pautes per a l'educació i la convivència amb els nostres fills. En l'aspecte lúdic cal esmentar els tallers de cuina, aeròbic, pilates i bàsquet per a pares que permeten també un moment de trobada. En els dos darrers anys l'AMPA també s'ha engrescat en la participació en activitats conjuntes de nens i pares que tenen molt d'èxit, com són la participació en la rua infantil del diumenge de Carnestoltes i la sortida al carrer dels nostres gegants: la Quima i el Teo.

Fa uns anys l'AMPA va decidir començar un treball important per tal de reduir el pes econòmic que suposa l'adquisició dels llibres text i es va iniciar la socialització de llibres, que representa un gran estalvi per a les famílies el mes de setembre. Els llibres, que són propietat de l'AMPA, es deixen als nens durant el curs acadèmic i es tornen en finalitzar el curs. Amb aquest model de «préstec» les famílies es poden estalviar la compra d'uns llibres que probablement no tornaran a utilitzar.

Una fita molt important per a l'AMPA és la celebració de la diada familiar que es fa al mes de maig. Aquest dia, que comença amb una eucaristia a la capella de l'Escola, continua amb una sèrie d'activitats i jocs al pati gran, un gran dinar de germanor amb diferents concursos culinaris i un arròs per a tots i un fi de festa a la tarda amb actuacions, balls i xocolatada final.

IMATGES

> **1.** Curs 1879-1880. Primera imatge documentada de les alumnes de l'Escola de les Gnes. Carmelites a l'antiga Casa Pons. Les alumnes encara no porten uniforme. Procedència: Arxiu Tobella. / Fons Antonio Alegre. > **2.** Any 1935. Alumnes de l'Escola. Procedència: Arxiu Tobella. / Pere Ciuró Cortès. > **3.** Any 1935. Obra de teatre que es va representar per inaugurar el teatre de l'Escola. Procedència: Arxiu Tobella. / Fons Gnes. Carmelites. > **4.** Any 1944. Festa solidària. Alumnes al pati de l'Escola davant del «Pozo de las Sorpresas» amb el reclam: «Visitante, detente». Procedència: Arxiu Tobella. / Fons Gnes. Carmelites. > **5.** Un dia de neu és un dia d'alegria.

NOTES

> **1.** Miquel Vinyals i Galí (1796-1872). Industrial terrassenc provinent d'una de les famílies més importants de la vila. Fou alcalde en dues ocasions: entre l'1 de gener de 1843 i el 24 de setembre de 1843; i entre el 16 de gener de 1854 i el 25 de juliol de 1856. Fou també jutge i diputat provincial. Era un dels membres més actius de la tertúlia diària de tendència liberal progressista que es feia a casa de l'apotecari Rovira (Ragon, 1933: 218). > **2.** Antoni Galí i Coma (1805-1883). Fabricant de la indústria llanera de Terrassa i diputat provincial. El seu lema era «treballar per la prosperitat de la seva vila nadiua» (Ragon, 1933: 89). Formà part de la defensa de la ciutat durant les Guerres Carlines. Va ser alcalde de Terrassa en dues ocasions: entre el 26 de juliol de 1856 i el 14 de gener de 1857; i entre el 7 de juliol de 1868 i el 31 de desembre de 1868. Fou membre de la Junta de Beneficència de la ciutat. > **3.** Paula Delpuig i Gelabert (1811-1889). Successora de Joaquina de Vedruna com a superiora de la Congregació de les Germanes Carmelites. > **4.** L'any 1879 consta com a titular del Col·legi en el cens escolar de la ciutat de Terrassa (ACVOC-AHT, Ensenyament, Cens Escolar, 1879). > **5.** La llei era coneguda amb el nom del ministre de Foment d'aquell moment, Claudi Moyano. > **6.** Els ducs de Montpensier, Doña María Luisa Fernanda de Borbón, germana de la reina Isabel II d'Espanya, i Don Antonio

María Felipe Luis de Orleans, pretenen el tron espanyol. > 7. Domingo Ventalló i Llobateres. Alcalde de Terrassa del 19 de gener de 1868 al 6 d'octubre de 1868. > 8. En aquell moment a l'Hospital hi havia un total de set germanes, les ja esmentades i les germanes Dolors Morera Fina i Lluïsa Lobrevals Bellver. > 9. La Junta estava formada en aquell moment pel prior Mn. Heribert Font i Carsi, que actuava com a president; l'industrial Maurici Puigdollers, que n'era el comptable; Josep Mata, com a dipositarí; Antoni Ubach, com a secretari, i els vocals Antoni Galí, Jaume Jover i Magí Tobella. > 10. Mn. Heribert Font i Carsi (Vilanova i la Geltrú, 1835 – Terrassa, 1880). Nomenat rector i posteriorment prior de l'església del Sant Esperit de Terrassa l'any 1868, fou un dels membres més destacats de la vida religiosa de la ciutat per la seva gran capacitat de treball. Fundador de Joventut Catòlica, va instal·lar les Germanes Josefines a la ciutat i va restablir les Conferències de Sant Vicenç de Paül, entre d'altres (Ragon, 1933: 77-80). > 11. Edifici construït al segle XVII que amb la desamortització de Mendizábal del 1835 va ser desallotjat i cedit a l'Ajuntament de la vila de Terrassa. > 12. Jaume Vallhonrat i Rovira (Terrassa, 1813-1896). Home de tendència liberal. Alcalde de Terrassa en dues ocasions: de l'1 de gener de 1869 al 2 de gener de 1876 i del 5 de gener de 1876 al 28 de febrer de 1877. Fou cap del sometent de Terrassa i un dels fundadors del Col·legi Terrassense (Ragon, 1933: 193-196). > 13. Antiga botiga de ceres de la vila de Terrassa. > 14. Són prova d'això els problemes de l'escola dels Escolapis amb Samuel Morera i el grup d'ERC de la ciutat, amb idees anticlericals i en defensa de l'escola laica (Florensa *et al.*, 2002: 198-199). > 15. El Dr. Ramon Sanahuja i Marcé va ser regent de la parròquia del Sant Esperit de Terrassa entre els anys 1932 i 1944; bisbe de Segorbe entre els anys 1944 i 1950, i bisbe de Cartagena entre els anys 1950 i 1969. > 16. Diari vinculat a Esquerra Republicana de Catalunya, molt polititzat i protagonista de polèmiques amb els diaris catalanistes més moderats, com *El Dia* i *Crònica Social*. > 17. Publicació impulsada per Joventut Catòlica de Terrassa. > 18. Fons: Rafael Comes. > 19. Francesc de Paula Badia i Tobella (Olesa de Montserrat, 1895 - Matadepera, 1936). Notari i polític de la ciutat. Va morir juntament amb altres personalitats i industrials terrassencs víctima d'un atemptat terrorista el 24 de juliol de 1936. > 20. Jove terrassenc de grans qualitats i d'una distingida família de la ciutat (*El Dia*, 28 de juny de 1933). > 21. Mètode ideat a Itàlia per Maria Montessori (1870-1952), la primera dona italiana que es va doctorar en medicina. El mètode posa l'èmfasi en el desenvolupament global del nen; és una educació basada en l'aspecte intel·lectual i en la personalitat de cada infant per ajudar-lo a créixer. Va tenir molt d'èxit a la Catalunya de la República i en l'ideal de la creació d'una Nova Escola. > 22. P. Miquel Altisent (Balaguer, 1898 - Barcelona, 1975). Escolapi i musicòleg expert en cant gregorià. Destinat a Terrassa durant la República i els inicis de la Guerra Civil. Amic de Francesc de Paula i Badia, es trobava a la seva casa de Matadepera quan deu escolapis de la seva comunitat foren assassinats l'any 1936. Marxà a Itàlia on exercí de professor de música. > 23. Els certificats de bona conducta emesos pel cap de la Falange Española Tradicionalista (FET y de las JONS) eren un requisit imprescindible per a l'exercici de la feina de professor. Acompanyaven la titulació i solien tenir, com el de la professora Joaquina Comas Ros, el següent text: «certifica que Joaquina Comas Ros es persona de buenos antecedentes e intachable conducta, de sentimientos religiosos y adicta al glorioso movimiento nacional, tanto ella como sus familiares; motivo por el cual fueron perseguidos durante la dominación roja» (Fons Escola Vedruna Vall, *Documentación para su reconocimiento legal*, 1940). A l'Escola es conserven els certificats de bona conducta dels professors Joaquina Comas, Sebastià Verdonís i Arturo Balot Bigas (llicenciat en Filosofia i Lletres). També es conserva el certificat de bona conducta de la germana Carmen Serra Simó emès per la superiora provincial de la Comunitat, Genoveva Grau Grífols. > 24. Alfons Sala i Argemí (Terrassa, 1863 - Barcelona, 1945). Industrial, advocat i polític terrassenc. President de la Mancomunitat de Catalunya per designació del general Primo de Rivera. Va marxar de Terrassa durant la Guerra Civil i no hi tornà fins al 1939. L'any 1926 fou nomenat comte d'Ègara. > 25. Josep Castellort Soubeyre (Igualdada, 1899 - Astorga, 1960). Prior de la Basílica del Sant Esperit de Terrassa. Fou nomenat bisbe d'Astorga l'any 1957. > 26. Mn. Àngel Saiz Meneses (Sisante, Cuenca, 1956). Primer bisbe de la diòcesi de Terrassa creada pel papa Joan Pau II el 15 de juny de l'any 2004. > 27. La germana Àngels Muro va ser directora de l'Escola Vedruna Vall de Terrassa entre els anys 1988 i 1995.

BIBLIOGRAFIA I DOCUMENTACIÓ CONSULTADA

> 1. BURGELL, Mabel. *Una plana de la nostra història*. Conferència a la Sala Capitular del Sant Esperit de Terrassa, 2006. [Inèdit]. > 2. CAFFAREL SALVADOR, Ester; VALL I MAMPEL, I. *La meua escola*. Treball de 2n de Batxillerat. Escola Vedruna Vall de Terrassa, 2005. [Inèdit]. > 3. CASTELLS CAÑAMERAS, J.; PALOMARES TIRADO, M.; TORRELLA I NIUBÓ, T. *Tarrasa y los Tarrasenses (1939-1964)*. Terrassa: Artes Gráficas Marcet, 1966. > 4. COLOM I BUSSOT, Juli. *Republicanisme i cultura republicana a Terrassa. De la I República a la Setmana Tràgica*. Terrassa: Fundació Torre del Palau / Àmfora, 2003. > 5. CORTADA, E. «La dona i la institucionalització de l'ensenyament». A: *Més enllà del silenci*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, 1988. > 6. FLORENSA I PARÉS, Joan; OLIVA I LLORENS, Jordi; VIGUÉS I JULIÀ, Mariona. *Una escola implicada amb la ciutat. Escola Pia de Terrassa 1864-2002*. Terrassa: Escola Pia de Terrassa, 2002. > 7. GALÍ, Mercè. «Presència Vedruna a Terrassa». *Església Terrassa, Butlletí de l'Arxiprestat* [Terrassa], núm. 33 (2006), p. 8-9. > 8. GALÍ, Mercè. «Tres notes sobre l'aniversari Vedruna». *Església Terrassa, Butlletí de l'Arxiprestat* [Terrassa], núm. 34 (2006), p. 12-13. > 9. HERNÁNDEZ HERNÁNDEZ, Bernardo. «Moviment catòlic i associacionisme popular obrer a Terrassa». *Terme* [Terrassa; Centre d'Estudis Històrics de Terrassa; Arxiu Històric i Comarcal], núm. 9, I (1994), p. 39-46. > 10. PUJALS I VALLHONRAT, Joan Antoni. *Cronologia històrica de l'Asil Busquets*. Terrassa: Fundació Busquets, 1999. RAGON, Baltasar. *Tarrasa, historias y efemérides*. Tarrassa, 1929. > 11. RAGON, Baltasar. *Terrassencs del mil vuit-cents*. Terrassa: Impremta Joan Morral, 1933. > 12. RAGON, Baltasar. *Tarrasa en el siglo XIX*. Tarrassa, 1950a. > 13. RAGON, Baltasar. *Industriales Tarrasenses*. Terrassa, 1950b. > 14. RAGON, Baltasar. *Sucedió en Tarrasa. Efemérides tarrasenses*. Terrassa, 1952. > 15. RAGON, Baltasar. *Terrassa 1936-1939. Tres anys difícils de la guerra civil*. Terrassa: Patronat de la Fundació Soler i Palet, 1972. > 16. TRENCHS, Marià. *Cent anys de vida religiosa (1877-1977)*. Terrassa: Caixa d'Estalvis

de Terrassa, 1977. > **17.** VERDAGUER, Joaquim. *El Social 1878-2003. 125 anys d'activitats*. Terrassa: Centre Social Catòlic, 2003. > **18.** «175 anys de les Germanes Carmelites Vedruna». *Butlletí de la Comunitat Parroquial del Sant Esperit de Terrassa* [Terrassa], tercera època, núm. 98 [diumenge 1r de Quaresma: 4 de març de 2001]. > **19.** *Recull del 150è Aniversari*. Terrassa: Col·legi Vedruna Vall Terrassa, 2006.

NOTÍCIES APAREGUDES EN DIARIS LOCALS

> **1.** *Crònica Social. Diario Católico de avisos y noticias* [Terrassa]: «Capella de les religioses carmelites». Sábado, 25 de marzo de 1922. / «Solemne bendició de una capilla». Miércoles, 29 de marzo de 1922. / Notícia referent a les bodes d'or d'ingrés a la Comunitat de la Gna. M. Jesús Roca: «Generales». Miércoles 22 de diciembre de 1926. > **2.** *Crònica Social. Diario de Tarrasa* [Terrassa]: «Capella de les RR Carmelites». Sábado, 15 de julio de 1933. /FP. «Necessitat i avantatges de l'acord entre l'Església i l'Estat». *Temas d'Educació*. Viernes, 21 de junio de 1933. / «El problema escolar». Miércoles, 4 de octubre de 1933. > **3.** *Diari El 9 Nou* [Terrassa]: «Adaptats a l'educació avui». Monogràfic de la tornada del curs escolar. Dissabte, 13 de setembre de 1977. > **4.** *Diari de Terrassa* [Terrassa]: TORRELLA NIUBÓ, Francesc. «1953. Hace cincuenta años. Magisterio terrasense». 11 de juny de 2003. / BOLADERAS, Mercè. «150 años de la escuela Vedruna en Terrassa». Viernes, 27 de enero de 2006. / PALOS, Santi. «La Quima y el Teo son los dos nuevos gegantons del Vedruna y de Terrassa». Martes, 9 de mayo de 2006. / BOLADERAS, Mercè. «Rosa Rifà es la primera directora laica del Vedruna en 152 años de historia». Dijous, 25 de diciembre de 2008. > **5.** *El Dia. Diari de Terrassa* [Terrassa]: TORRES, F. B. «La Mútua Escolar Egara». Dimecres, 28 de juny de 1933. / «Grups escolars». Dissabte, 29 de juliol de 1933. / PONS, Iu. «El català a les escoles». Dissabte, 29 de juliol de 1933. / «L'emplaçament dels grups escolars». Dimecres, 2 d'agost de 1933. / TORRES, F. B. «Grups escolars. Entrevista amb l'arquitecte Jan Baca». Dissabte, 23 d'agost de 1933. / TORRES, F. B. «Grups escolars. Entrevista amb el senyor Pere Salom». Dissabte, 26 d'agost de 1933. / TORRES, F. B. «Grups escolars. Entrevista amb el pintor Joaquim Vancells». Dissabte, 2 de setembre de 1933. / TORRES, F. B. «Com s'organitza, a Terrassa, l'ensenyament lliure». Dissabte, 16 de setembre de 1933. / TORRES, F. B. «La Mútua Escolar Egara». Dissabte, 7 d'octubre de 1933. > **6.** *El Dia. Diari Catalanista, Republicà Terrassa* [Terrassa]: LLEI, Ramon. «El pla sobre ensenyament, de la Comissió Municipal de Cultura». Dissabte, 14 de novembre de 1936. > **7.** *L'Acció* [Terrassa]: ELIES BUSQUETA, P. «Per l'escola nova. Els treballadors de l'ensenyança». Dimarts, 22 de setembre de 1936. / QUERALT. «Les escoles públiques que hi haurà a Terrassa. Com el comitè de l'Escola Nova Unificada [C.E.N.U.] té compte especial de la formació cultural dels futurs ciutadans». Dimecres, 23 de setembre de 1936. / «Als treballadors de l'ensenyament». Divendres, 2 d'octubre de 1936. > **8.** *Tarrasa. Boletín Informativo de la F.E.T y de las J.O.N.S.* [Terrassa]: «A propósito de un nuevo altar. Entrevista con dos jovenes artistas tarrasenses». Sábado, 17 de febrero de 1940.

DOCUMENTACIÓ CONSULTADA A L'ARXIU COMARCAL DEL VALLÈS OCCIDENTAL - ARXIU HISTÒRIC DE TERRASSA (ACVOC-AHT)

ACTES DELS PLENS MUNICIPALS

> **1.** Acta Ple del dia 11 de febrer de 1856. Informació de la reunió de la Junta de Beneficència amb les Germanes Carmelites de la Caritat. > **2.** Acta Ple del dia 31 de març de 1856. Relació de la quantitat que s'assignarà a les Germanes Carmelites per l'ensenyament. > **3.** Acta Ple del dia 10 de juliol de 1856. Contractació de les Germanes Carmelites per a les tasques de cuidar els malalts a l'hospital i de l'ensenyament de les nenes. > **4.** Acta Ple del dia 29 de desembre de 1856. Referència a l'aprovació de la contractació pel governador. > **5.** Acta Ple del dia 12 de juny de 1868. Referència a la notificació rebuda de la superiora Paula Delpuig a la Junta de Beneficència. > **6.** Acta Ple del dia 14 de juny de 1868. Referència a la comunicació de la Junta de Beneficència a la superiora de les Germanes Carmelites. > **7.** Acta Ple del dia 12 de juliol de 1868. Relació de l'acord de la Junta de Beneficència i les Germanes Carmelites per seguir fent-se càrrec de l'hospital. > **8.** Acta Ple del dia 22 de febrer de 1869. Sol·licitud de la Junta de l'Hospital de disposar de l'edifici on estaven els pares Recoletos. > **9.** Acta Ple del dia 29 de març de 1869. Traslats de l'Hospital de Sant Llàtzer a l'antic convent. > **10.** Acta Ple del dia 28 d'agost de 1879. Gestió de l'Hospital i trasllat de les escoles municipals al mateix edifici.

BENEFICÈNCIA. ASSISTÈNCIA SOCIAL. JUNTES I COMISSIONS LOCALS

> **1.** Sessions de la Junta de Beneficència 1857-1858. Sessió del 9 de juny de 1857. Conveniència de tenir una altra germana a l'hospital. > **2.** Sessions de la Junta de Beneficència 1857-1858. Contractació de José Grau per ajudar en les tasques de l'Hospital a les germanes. Sessió del 22 de juny de 1857.

SANITAT. OFICIS DIVERSOS I REBUTS

> **1.** Lligams de la Junta Directiva de l'Hospital 1853-1986. Documentació referent a les Carmelites de la Caritat. *Contrada con las Hermanas de la Caridad para encargarse del Hospital-Casa de la Caridad*. Juliol 1856. > **2.** Lligams de la Junta Directiva de l'Hospital 1853-1986. Documentació referent a les Carmelites de la Caritat. *Aprovació de l'escriptura de contractació de les Germanes Carmelites de la Caritat pel governador provincial M. Ordóñez*. Barcelona, 18 de desembre

de 1856. > **3.** Lligams de la Junta Directiva de l'Hospital 1853-1986. Documentació referent a les Carmelites de la Caritat. *Informe econòmic*. Terrassa, maig 1968. > **4.** Tarrasa, 27 d'abril de 1869. Ofici de l'alcalde Jaime Vallhonrat dirigit als Sr. *Presidente y Vocales de la composición administrativa del Hospital de esta villa*. > **5.** Lligams de la Junta Directiva de l'Hospital 1853-1986. Documentació referent a les Carmelites de la Caritat. *Certificat de Don Valentin de Loyola Vales, Advocat i secretari de l'Ajuntament de Terrassa de les fundacions de les Carmelites a la ciutat*. Terrassa, 29 de setembre de 1967.

FONS ESCOLA VEDRUNA VALL DE TERRASSA

> **1.** Sol·licitud *Colegio de Ntra. Sra. del Carmen. Enseñanza Media. Documentación que para su reconocimiento legal presenta la Directora Ana Roca Oller*. Desembre 1940. > **2.** Sol·licitud *Colegio de Ntra. Sra. del Carmen. Enseñanza Media. Documentación que para su reconocimiento legal presenta su Directora Ana Roca Oller*. Gener 1941. > **3.** Llista de professorat de l'Escola. 1941-1948. > **4.** *Memoria acreditativa de las actividades desarrolladas en el Colegio de Ntra. Señora del Carmen y resultados obtenidos desde la liberación hasta el presente*. 1942. > **5.** *Memoria acreditativa de la labor realizada en el Colegio de Ntra. Sra. del Carmen. Valle 21. Tarrasa. 1942-1943. Valle 21, Tarrasa. Curso 1942-1943, diciembre 1942*. Comunicacions oficials sobre canvi de personal. > **7.** *Colegio de Ntra. Sra. del Carmen. Tarrasa, Valle 21. Denegació del reconeixement legal*. Febrer 1943. > **8.** *Colegio de Ntra. Sra. del Carmen. Reconocido legalmente*. Novembre 1943. Documentació i acreditació de professors. > **9.** *Colegio de Ntra. Sra. del Carmen. Tarrasa, Valle 21. 1943. Correspondència amb el rector de la Universitat de Barcelona i el ministre d'Educació Nacional*. > **10.** *Colegio de Ntra. Sra. del Carmen. Documentación correspondiente a la circular del 23 de setiembre de 1944*. > **11.** *Memoria acreditativa de la labor realizada en el Colegio de Ntra. Sra. del Carmen de Tarrasa. Valle 21. 1944-1945*. > **12.** *Comunicat Colegio de Ntra. Sra. del Carmen. Tarrasa, Valle. 28 de diciembre de 1945*. Relació de professorat. > **13.** *Memoria Colegio de Ntra. Sra. del Carmen. Curso 1945-1946*. > **14.** *Libro de visitas de inspección del Colegio privado de las RRMM Carmelitas de la Caridad de Tarrasa*. 16 de març de 1946. > **15.** *Memoria Colegio de Ntra. Sra. del Carmen. 1947*. > **16.** *Memoria acreditativa de la labor realizada durante el curso 1947-1948 por el Colegio de Ntra. Sra. del Carmen de Tarrasa. 1948*. > **17.** *Memoria curso 1948-1949. Colegio Ntra. Sra. del Carmen. Tarrasa*. > **18.** *Documentación del Colegio Ntra. Sra. del Carmen de Tarrasa. Valle 21. Curso 1948-1949*. Notificacions de canvi de professorat. > **19.** *Memoria Colegio Ntra. Sra. del Carmen. Valle 21. Tarrasa. 1949-1950*. > **20.** *Documentación del Colegio de Ntra. Sra. del Carmen de Tarrasa. Valle 21. Curso 1949-1950*. Moviment de personal i relació de professorat. > **21.** *Memoria Colegio de Ntra. Sra. del Carmen. Tarrasa. 1950-1951*. > **22.** *Documentación del Colegio de Ntra. Sra. del Carmen de Tarrasa. Valle 21. Curso 1952-1953*. > **23.** *Libro de sanciones. Colegio Virgen del Carmen*. 6 abril 1971. > **24.** *Apunts mecanografiats Apunts per una història del col·legi*. Col·legi Vedruna Terrassa. Any 90. > **25.** *Festivales*. Relació mecanografiada. Sense data.

FONS RAFAEL COMAS I EXEQUIEL. COL·LECCIONISME LOCAL

> **1.** *Estatuts de l'Associació «Mútua Escolar Egara»*. Barcelona: Llibreria Montserrat. Salvador Santomà. Pivaller, 43.

Els edificis de l'Escola Vedruna Vall

M. Gemma Garcia i Llinares

L'Escola ha estat ubicada en diferents edificis i espais del centre de la ciutat fins a tenir l'espai que ocupa actualment en diferents solars de l'illa de cases formada pels carrers del Vall, Rutlla, Sant Domènec i Col·legi.

1. 1856-1879. L'hospital de la Vila de Terrassa

L'Hospital de la vila de Terrassa va ser el primer espai que van ocupar les Germanes de la Caritat quan van arribar a Terrassa l'any 1856.

L'edifici de l'hospital s'alçava a final del Raval de Montserrat, al costat del Portal de la Guia¹ i a tocar de la riera del Palau (actual rambla d'Ègara). L'edifici ja apareix en la documentació del segle XVI, i es va construir quan es va traslladar l'antic Hospital de la vila que es trobava situat a la plaça Major (actual plaça Vella).²

Va funcionar com a hospital fins a l'any 1869. Mn. Heribert Font i Carsi, prior del Sant Esperit i president de la Junta de Beneficència administradora de l'hospital, en va demanar el trasllat per la manca d'espai i les males condicions de l'edifici. L'any 1869 els serveis es van traslladar a l'edifici que havien ocupat els pares Recoletos al Passeig. L'any 1879 s'hi van instal·lar els bombers de la ciutat en una de les sales: «*De moment s'acceptà la proposició i va facultar-se als regidors Francesc Giralt i Francesc Surrallés per a que es fessin càrrec de tot el material i l'instal·lessin a l'Hospital vell*» (Ragon, 1929: 93). D'aquell mateix any també tenim notícia que es va emprar com a alberg de pobres a la nit: «*(...) 1879, doncs el dia 13 de febrer d'aquell any, l'Ajuntament acordà que els pobres, durant la nit, fossin allotjats a l'Hospital vell, antic edifici, que hi havia al lloc on ara hi ha la Plaça Mercat*» (Ragon, 1929: 111). També s'hi van instal·lar aules de les escoles municipals a finals del segle XIX. Va ser enrunat l'any 1904 i en el seu emplaçament s'hi va construir el Mercat de la Independència.

Quan les germanes van arribar a l'hospital es van trobar un edifici vell, en molt mal estat i amb unes condicions higièniques deplorables, tal com s'indica en la carta que la germana Paula Delpuig va enviar als responsables de la Junta de Beneficència el mateix dia de la seva arribada. L'edifici tenia dos pisos, ocupava una

→ 1

superfície de 1.798,49 m², dels quals 1.075,57 estaven edificats i la resta eren patis i horts (Ragon, 1929: 91). Observant les poques imatges que se'n tenen veiem com la part dels horts correspon a la façana que dona a la riera del Palau i estan delimitats per una tanca. El valor de la finca en aquell moment era de 41.173,26 pessetes (Ragon, 1929: 91).

2. 1880-1890. Casa Pons. Plaça Major de la ciutat

L'any 1980, un cop rescindit el contracte amb la Junta de Beneficència, les germanes van iniciar la seva activitat exclusivament com a mestres. El primer col·legi es va instal·lar al primer pis de l'antiga Casa Pons.

La Casa Pons era un immoble que es trobava a la plaça Major número 7, al centre de la ciutat de Terrassa. En aquell moment la Plaça, centre neuràlgic de la ciutat, era molt més petita del que és ara, ja que el castell Palau encara estava dempeus.³ Actualment el lloc on hi havia la Casa Pons fa cantonada amb el carrer Major, que va ser ampliat l'any 1928, però en aquell moment el carrer era molt més estret.

«Casa Pons» era un comerç que s'havia fundat l'any 1619. Era cereria, confiteria i adrogueria. La seva proximitat amb la parròquia del Sant Esperit va fer que fos el principal proveïdor de ciris, atxes i exvots de l'església. El negoci de «Cal Pons», com era conegut, fou un dels més antics de la ciutat i dels que més durada va tenir, ja que va estar en actiu prop de 300 anys.

Les monges es van instal·lar al primer pis de la casa i van estar-hi prop de deu anys. No tenim constància de com era la distribució interior de l'Escola, però havia de tenir cabuda per a un nombre gran de nenes.

Quan l'Escola es va traslladar a un espai més gran la casa va ser ocupada per l'Associació Catòlica, el dia 15 d'agost de 1891. L'any 1930 es va enderrocar per construir la seu de la Cia. Telefònica de Terrassa, que va ser inaugurada el 27 de desembre de 1931. L'edifici de la Telefònica es va enderrocar a finals del segle XX per construir un bloc d'habitatges amb un local comercial als baixos. L'enderrocament d'aquest edifici va permetre descobrir en el seu subsòl les traces dels edificis antics i altres elements de la ciutat romana d'Ègara.

3. 1890-1901. Casa Escursell. Carrer de l'Església

El creixement del nombre d'alumnes i la necessitat de tenir un espai més ampli per al desenvolupament de l'activitat acadèmica va fer que les germanes es traslladessin a la casa Escursell del carrer de l'Església, números 9, 11 i 13.

Francesc Escursell i Ferrer era un industrial terrassenc i un dels fundadors del Col·legi Terrassenc el 1864 i de l'Institut Industrial el 1873. Al carrer de l'Església hi tenia la casa familiar i la fàbrica tèxtil que l'any 1864 donava feina a 60 homes i 60 dones. L'any 1877 va morir de forma prematura i la seva vídua, Carme Rodó Vallhonrat, va continuar el negoci amb el nom de Vídua Escursell; l'any 1886 es va associar amb Francesc Rigol amb el nom de Francesc Rigol i Cia. Soc. En Cta. A finals de l'any 1890 Francesc Rigol es va quedar tot el negoci i en va traslladar la part que encara romania al carrer de l'Església (Comes, 2006: separata 138).

La vídua de Francesc Escursell va llogar la casa i la fàbrica a les Germanes Carmelites aquell mateix any perquè hi instal·lessin el seu col·legi de nenes.

El lloc era espaiós, ja que tenia unes grans sales al costat esquerre que havien estat la fàbrica i el magatzem i que es van reconvertir i adaptar com a aules escolars. Una de les sales de la planta baixa es va habilitar com a capella de l'Escola i s'hi va col·locar un «esplèndid» altar d'estil gòtic dedicat a la Verge del Carme. El dia 26 de maig de 1891 el canonge i delegat del bisbe, el Dr. Estadella, va beneir la capella de les germanes i en acabar va fer una «al·locució» als assistents. A la benedicció hi va assistir una àmplia representació de les famílies «benestants» de la ciutat (Ragon, 1950a: 125).

L'any 1902 l'Asil Busquets necessitava un espai on ubicar-se i, molt probablement pel coneixement de l'adquisició de l'immoble del carrer del Vall número 21 per part de les Germanes Carmelites, es va suggerir la idea d'instal·lar-lo a l'antiga Casa Escursell on encara es trobava l'Escola. El mes de desembre de 1902 la vídua Escursell acceptava la proposta d'arrendament (es va signar el contracte el dia 16 de desembre de 1902 i es féu efectiu el dia 28 del mateix mes) amb el consentiment de les Germanes Carmelites (Pujals, 1999: 34-38).

L'Escola va restar en aquest edifici fins al desembre de l'any 1902, moment en què es va traslladar a l'immoble adquirit per compra l'any 1901 al carrer del Vall número 21.

4. Escola Vedruna del carrer del Vall

L'any 1901 les Germanes Carmelites adquireixen el primer local en propietat al carrer del Vall número 21. La compra de l'immoble suposa una ampliació de l'Escola en nombre d'aules, espai i serveis educatius i la converteix en el referent d'escola de nenes a la ciutat de Terrassa. Les germanes tindran, a més a més, un espai adequat per a la Comunitat.

L'actual escola del carrer del Vall es troba al centre de la ciutat. És la suma de diferents immobles situats en l'illa de cases formada pels carrers del Vall (números, 19, 21, 23 i 25), de la Rutlla (números 30, 32 i 34), de Sant Domènec (números 20-22, 24, 28 i 30) i del Col·legi (número 9). Tots aquests immobles van ser adquirits en diferents anys i han patit diferents modificacions al llarg dels anys. Té la seva entrada pel carrer del Vall, que rep el seu nom del vall o fossat de la vila medieval de la ciutat que passava just per aquest carrer.

4.1. Evolució de l'edifici

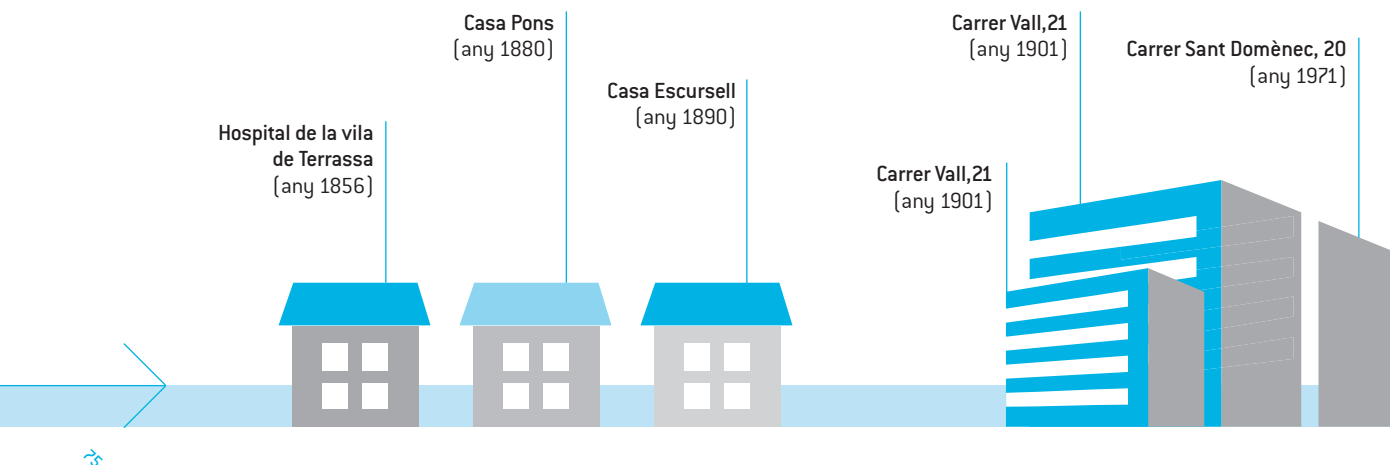
El primer edifici que es va adquirir va ser el del carrer del Vall número 21. El dia 31 de desembre de 1901 es firmava la compra d'una casa situada en aquest número del carrer del Vall, i que comunica pel pati amb una finca del carrer Sant Domènec número 24. Ambdós immobles eren propietat del Sr. Benito Badrinas Poll,⁴ tal com figura en l'escriptura de compra. Era una finca noble, amb una construcció feta d'obra vista i un magnífic pati enjardinat.

Segons una nota sobre els orígens de l'Escola que apareix a la memòria del curs 1949-1950, l'any 1904 «*se levanta la casa actual dejando el edificio anterior por insuficiente*» (Fons Escola Vedruna Vall, Memòria curs 1949-1950). A l'Arxiu Històric de Terrassa⁵ no es té constància de cap obra en aquest immoble aquell any; l'únic expedient d'obra major conservat a l'Arxiu referent al carrer i a aquells anys correspon al que va sol·licitar el paleta Salvador Carreras Riera, en nom de l'arquitecte Bernat Pepau i firmat per la germana superiora Anna Lloveras, en el qual se sol·licita permís per reformar la façana (ACVOC-AHT, Expedient obra major núm. 00125 de l'any 1902). Molt probablement la informació donada l'any 1949 té una petita errada en la data, ja que el plànol de modificació de la façana de l'any 1902 és tipològicament igual a alguns elements de l'escola original que encara es mantenen actualment.

L'Escola es va instal·lar al carrer del Vall el desembre de l'any 1902, en deixar els locals de l'antiga fàbrica Escursell (Pujals, 1999: 38) i després d'haver adequat l'espai interior per a les aules i els serveis educatius.

L'any 1912 les Germanes adquiriren l'immoble del costat, el del carrer del Vall número 19. En aquest immoble hi havia hagut antigament la seu social de l'Ateneu Lliure, que s'hi havia traslladat l'any 1883, i el local comptava amb una gran sala on se celebraven conferències, actes culturals i classes de dibuix i teoria

de teixits (Ragon, 1950a: 85-88). L'any 1895 el Cercle Republicà s'instal·là al primer pis d'aquest immoble del carrer del Vall número 19 (Colom, 2003: 287 i 461). Consta també que el diari local *El Deber. Órgano del Partido Republicano Radical del Distrito de Tarrasa* tenia la seu de la redacció i l'administració en aquest immoble durant els anys 1912 i 1913. Aquestes dades contrasten amb el document d'escriptura de la compra de la finca per part de les Germanes Carmelites, el dia 13 de setembre de 1912, a José, Dolores, Carmen i Luisa Casanovas. En aquest immoble es construí l'any 1919 la capella de l'Escola.

Amb l'adquisició d'aquests dos immobles l'Escola passava a tenir una superfície total de 3.360 m², que limitava pel carrer del Vall a la dreta amb la casa de Juan Llach Humet i amb la de Josefa Catà Palet; i al sud, amb la de Josefa Bosch Alavedra. L'Escola estava composta en aquell moment per tres pisos i les golfes. Segons la descripció que en trobem en els documents de l'Escola, la planta baixa ocupava 794 m², on s'ubicaven el menjador i la cuina, la sala de visites, la porteria, la capella, la biblioteca, la sala d'actes i dues aules; el primer pis ocupava 550 m², repartits entre la clausura, les habitacions, lavabos i 5 aules, i, finalment, el pati i el jardí tenien una extensió total de 850 m².

El document presentat als anys 40 (Fons Escola Vedruna Vall, Document pel reconeixement legal) per demanar el reconeixement legal com a centre de *Enseñanza Media* descriu àmpliament com era la distribució de l'Escola en aquell moment. Es descriu com un edifici de planta baixa i dos pisos i amb molta llum i ventilació. A la planta baixa s'hi troba, a l'esquerra, la sala d'espera de 12,5 m², la petita habitació de la porteria i la capella; a la dreta, la sala de visites, el menjador de les migpensionistes (durant les obres de reforma de l'actual espai destinat a la secretaria encara es van veure les traces de l'enrajolat del menjador) i la cuina; al fons del passadís s'hi trobaven la classe de pàrvuls, la biblioteca i una aula de 27,5 m². Al primer pis hi havia un replà amb tres portes: la del centre donava a les habitacions particulars de les germanes; la de la dreta, a les sales de música i al despatx de la direcció, i la de l'esquerra, a diferents aules separades per mampares de vidre i rodejades de finestres i balcons que donaven als patis i a la terrassa del primer pis. Al segon pis també hi havia tres portes que donaven a diferents aules cadascuna.

L'espai anomenat «Laboratori-Museu» (Fons Escola Vedruna Vall, Memòria curs 1944-1945) ja surt anomenat l'any 1944. Un any després, el 1945, es construeix un nou pavelló destinat a laboratori químic annex a les aules de Batxillerat. El nou laboratori s'aixecà sobre la terrassa del primer pis, amb les parets enrajolades i unes grans finestres per donar-li llum (Fons Escola Vedruna Vall, Memòria curs 1945-1946). La reforma de l'Escola dels anys 50 també afectà el laboratori que, segons es descriu en la memòria del curs 1952-1953, presentava l'aspecte següent: «(...) *construido en general siguiendo las normas del que teniamos en el primer piso (...) todo él ofrece un aspecto algo fantástico, pues desde el suelo hasta el techo, sin olvidar el globo de luz, es de una color azul-verdoso claro, que presta al material colocado sobre las mesas de baldosas sobre los cristales cierto encanto especial. Casi como de cuento de hadas, que no hay que olvidar que nuestro colegio es para niñas y las niñas deben ser educadas de cara a la estética que debe brillar en su futuro hogar, pues no el saber latines o fisicas les ha de hacer renunciar a su feminidad...*» (Fons Escola Vedruna Vall, Memòria curs 1952-1953).

El reconeixement com a centre de *Enseñanza Media* implicarà també l'ampliació de les aules i l'adquisició d'un pis contigu, l'any 1943, per fer-hi les classes d'estudi i modelatge.

L'any 1946 l'arquitecte Jan Baca i Reixach⁶ presenta un projecte de reforma de la façana del carrer del Vall (ACVOC-AHT, Expedient Obra Major 00677), que en aquell moment es trobava en molt mal estat. El projecte també incloïa la reforma de l'entrada i les escales de la planta baixa.

L'any 1951 Jan Baca i Reixach presentava un altre projecte d'obres a l'Escola que comprenia la construcció d'un tercer pis per tal d'ampliar les aules i instal·lar-hi les classes de cultura general i comerç (ACVOC-AHT, Expedient Obra Major 00258). A la memòria del curs 1951-1952 es descriu l'inici de les obres a l'Escola: «*con tal objeto a primeros de junio invadieron nuestra casa una legión de obreros que tras un verano de trabajo intensivo nos han proporcionado una extensión de mas de cuatrocientos metros y aunque a la lluvia abundante no ha podido inaugurarse todo completo, a primeros de noviembre funcionarán todas las secciones ya. Con unas condiciones inmejorables de luz, ventilación, capacidad, etc, tenemos a nuestra disposición dos grandes aulas de estudio en donde se agruparan repectivamente 1º, 2º i 3º en una, y 4º, 5º, 6º y 7º en otra, dandosele por separado las classes de Formación Moral y Social y Religiosa. Junto a estas dos classes, cinco más todas ellas en magníficas condiciones para distribuir a las horas de clase los siete cursos. Una clase especial para preparar a las niñas de ingreso que cuenta actualmente con una matrícula de treinta niñas*». (Fons Escola Vedruna Vall, Memòria curs 1951-1952). Les obres van acabar l'any 1953, quan és descrita com una escola moderna i elegant, amb grans espais molt ben il·luminats i ventilats (Fons Escola Vedruna Vall, Memòria curs 1951-1952).

L'any 1959 l'Escola es tornà ampliar construint 8 aules més per donar cabuda a les alumnes i una terrassa sobre el pavelló principal. L'any 1961 es van construir més aules sobre el teatre i la terrassa. El teatre també es remodelà amb la construcció d'un amfiteatre. L'any 1967 l'Escola va adquirir el solar situat al carrer de la Rutlla núm. 30. L'any 1971 s'edificà el pavelló anomenat «Natzaret» al solar del carrer Sant Domènec núm. 20 on es van ubicar les aules dels més petits i es va construir un pati cobert a la planta baixa.

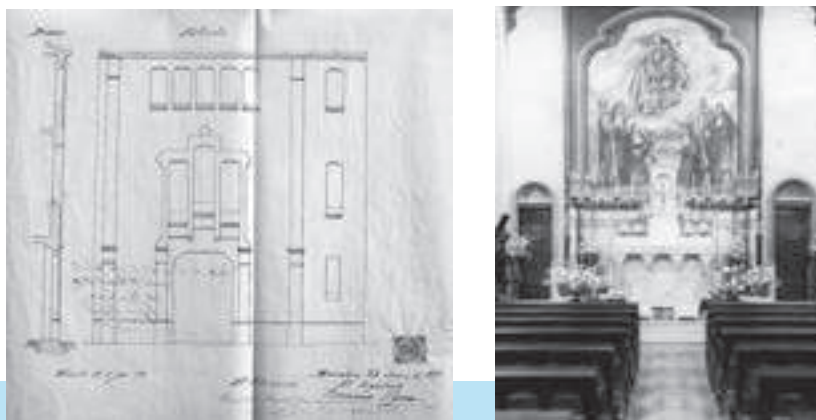

La presència d'alumnes pensionistes a mitjan segle XX va portar a la creació d'un senzill, però pràctic i elegant, dormitori per a les alumnes internes de Batxillerat l'any 1948.

4.2. La capella

El dia 28 de juny de 1919 la titular de la Comunitat de les Carmelites sol·licitava un permís d'obra per enderrocar la finca del carrer del Vall número 19, adquirida l'any 1912, i construir un nou edifici que es destinaria a acollir la capella (ACVOC-AHT, Expedient Obra Major 00184). La construcció d'aquest nou edifici s'encarregà a l'arquitecte Bernat Pijoan.⁷ La nova construcció substituïa una primera capella que estava instal·lada al quarto de reixa de la casa. Ocupava un espai de 162 m², d'una gran alçada, amb un cor al qual s'accedia per una porta situada a la dreta. Té una entrada pròpia pel carrer del Vall número 19. Va ser beneïda solemnement el dia 28 de març de l'any 1922.

El diari *Crónica Social* del diumenge 29 de març del 1922 descriu amb detall la benedicció de la capella de les Germanes Carmelites i fa esment del fort vent que feia aquell dia: «A las 6 el muy ilustre Sr. Prior delegado por el Obispo de la diocesis, acompañado por el P. Prior de la Escuela Pia, Rdas Beneficiarias de la Escuela Pia, Rdos Beneficiarios precedidos por la Cruz y delante de la puerta de la nueva, procedió a la ceremonias marcadas por el Ritual, rociando con agua bendita las paredes de la fachada del nuevo templo, mientras el clero rezaba el miserere, abiertas las puertas, penetraron todos los sacerdotes (...) Inmediatamente y a pesar del furioso vendaval que se desencadenó, salio la procesión para trasladar el Santisimo Sacramento». La crònica també descriu amb minuciositat el nombre de persones que formaven la processó d'entrada del Santíssim a la nova capella i que va recórrer els carrers Vall, rambla d'Ègara, Raval, Gavatxons, plaça Vella, Església i Vall (*Crónica Social* (25 de març de 1922)). Per a l'ocasió els carrers estaven engalanats: «las casas ostentaban colgaduras y algunas con una artística iluminación» (*Crónica Social* (28 de març de 1922)). La processó l'encapçalava la Santa Creu seguida de la filera d'alumnes i exalumnes; seguidament, les representants del «ropero» de Sant Vicenç de Paül,

totes elles amb les seves insígnies, i el «ropero» del Carmen, amb la senyoreta Teresa Vallhonrat que portava el penó de l'Escola; seguidament hi anaven les germanes de les altres comunitats religioses de la ciutat i les Germanes Carmelites precedides per la seva superiora, M. Jesús Roca; darrere hi anaven representants dels pares i les autoritats religioses; tancaven la processó els representants del consistori amb l'alcalde accidental, Francisco Salas. Els actes de celebració van continuar dos dies més amb la celebració de dues eucaristies el dilluns 30 de març i un Rèquiem el dimarts, amb la presència de les alumnes i d'un gran nombre de fidels. Els actes també van comptar amb la presència de la «Rdma. M. General y la Rda. M. Consiliària y secretaria del Instituto» que havien arribat el diumenge a la nit de Vic (*Crónica Social* (28 de març de 1922)).

El diari *Crónica Social* descriu com el dia 22 de desembre de l'any 1926 es va fer l'acte de commemoració de les bodes d'or de l'ingrés a la Comunitat de la superiora, la mare M. Jesús Roca. L'acte va consistir en un ofici presidit pel prior i amb l'assistència d'alumnes, exalumnes i «*admiradores de este colegio*». Un cop acabat l'acte es va fer un petit refrigeri i es van lliurar nombrosos regals a la germana, entre ells uns canelobres de plata que van ser col·locats sobre l'altar.

L'any 1939 les Germanes Carmelites van encarregar a Santiago Padrós⁸ una pintura per a la capella de l'Escola, que s'havia cremat durant la repressió del 21 de juliol de 1936: «*a primera hora de la tarde, se percibe un tiroteo en la barriada de Can Palet y se sabe, poco despues, que han empezado a arder las iglesias de San José, San Pedro, Pla de l'Atmellera, Josefinas, Carmelitas y Sagrada Família*» (Ragon, 1972: 57). L'obra de Santiago Padrós, un dels seus primers encàrrecs, es basava en un disseny del seu amic Eduard Blanxart⁹ que imitava l'estil del pintor vigatà Josep M. Sert (Álvarez, 2010: 33). La pintura representava una imatge de Joaquina de Vedruna davant de la Mare de Déu del Carme amb el Mont Carmel de fons. La pintura acompanya un altar i un sagrari tallats en marbre i sostingut sobre petites columnes del mateix Blanxart. El diari *Tarrasa* del dia 17 de febrer de 1940 publicava una entrevista amb els dos joves artistes de la ciutat autors de l'altar de la capella, Padrós i Blanxart, per parlar de l'encàrrec que els havien fet les Germanes Carmelites. En ella declaraven que, pel que feia a l'estil: «*no nos ha movido ningún afán*

arqueològic-erudito que pudiera emplazar la obra dentro de un estil pretérito, ni tampoco un deseo de originalidad, porqué entendemos que litúrgia ha de ser una cosa viva, es decir, todo tiene que responder a una realidad sentida u no a una ruina o capricho. En cuanto al fondo hemos recurrido a aquellos elementos e iconografía simbólica de más lógica, pura y lejana raigambre cristiana. En cuanto a la forma, podrían encontrarse elementos y reminiscencias de muchos estilos, però armonizados con un sello de modernidad». Les obres de restauració de la nova capella es van acabar l'any 1940 i es van inaugurar el dia 26 de febrer de 1940. La pintura i l'altar actualment no es conserven a l'Escola, ja que aquesta es va restaurar i modificar als anys 80.

El dia 19 de desembre de 1941 es va beneir la campana del cim de la façana principal i en va ser padrina la Srta. Agnès Mollet i Gibert.

A la capella de l'Escola se celebren les eucaristies, les pregàries i també diferents actes. Als anys 50 les nenes hi celebraven la Primera Comunió, tal com s'ha esmentat anteriorment.

L'any 1981 la capella es va reformar completament i es va dividir en alçada per col·locar-hi en el pis superior l'actual biblioteca, on es pot observar encara el sostre de l'antiga capella, format per cassetons de guix policromats, i els arcs apuntats a les parets laterals.

La darrera reforma de l'espai de la capella correspon a l'any 2014, quan es va convertir una part de la capella en la sala Joaquina de Vedruna, una sala polivalent dotada de mitjans tècnics i audiovisuals que permet dur-hi a terme conferències, reunions i diferents activitats acadèmiques.

4.3. Patis d'esbarjo i espais esportius

L'Escola sempre ha volgut comptar, ja des del principi, amb espais destinats a les activitats de lleure i a la pràctica esportiva.

El gran pati situat al centre de l'Escola als anys 40 tenia una superfície total de 639 m² i al seu fons hi havia la sala d'actes. Al voltant del pati hi havia uns bancs de pedra i una reixa i una porta de ferro que el separaven del jardí de l'Escola, que tenia dues grans palmeres, jardineres... i al qual només s'accedia en dies especials. A mitjan dècada de 1950 el pati presentava un mosaic formant quadrats de color blanc.

Als anys 60 es va remodelar i es va construir un tobogan de ciment que feia una gran arcada amb una font al mig, i que encara és molt present en el record dels alumnes. El tobogan es va treure als anys 80 per motius de seguretat. El gran pati tant es feia servir per al lleure com per a les exhibicions gimnàstiques en dies assenyalats.

L'any 1987 es van adquirir el solar i l'edifici de l'antiga casa de la família Vallhonrat. L'enderrocament de la casa va permetre, a més de la construcció de noves aules, ampliar el pati i dividir-lo en dues parts separades per una reixa. En aquest pati es va construir una font amb un mosaic dedicat a Sant Jordi.

Els més petits també han tingut des de sempre els seus espais de joc, com són el pati de la sorra i el pati de les rodes, ubicats en els patis de les cases de la Rutlla i Sant Domènec.

La memòria del curs 1944-1945 (Fons Escola Vedruna Vall, memòria curs 1944-1945) parla de la presència d'una pista de tennis a sobre de la teulada del terrat. A part d'aquest esment no tenim cap tipus de documentació gràfica que ens permeti saber com era aquest espai.

L'any 1953 es va construir una pista de patinatge a sobre de la terrassa de les aules d'ensenyaments de la llar. Aquesta pista es descriu a la memòria del curs 1952-1953: *«(...) en eso se ha convertido la soberbia terraza que cubre toda el ala destinada a Enseñanzas del Hogar, y que construida en las debidas condiciones, llena de vida y animacion nuestras tardes festivas, cuando, suave el aire de todo el dia sopla y templado el sol, las risas surgen y la sangre revive, en los dichosos concursos de patines, sanos para el cuerpo y para el alma»* (Fons Escola Vedruna Vall, memòria curs 1952-1953).

El dia 28 de novembre de l'any 2003 es va inaugurar el pavelló esportiu situat a sota del pati gran. Es tracta d'una edificació de 3.300 m² projectada per l'estudi d'arquitectura de López Claveria, de Terrassa. Es troba soterrat 17 metres per sota del nivell del pati i s'hi accedeix per unes escales i un ascensor i compta amb grades. La seva construcció va suposar també la remodelació de l'accés al menjador i també l'accés a l'escola, la nova entrada es va obrir al carrer Col·legi. L'espai compta amb una pista poliesportiva reglamentària de 44 per 22 metres, vestidors amb dutxa i banys, vestidors per a l'àrbitre, grades per al públic, magatzem, una sala tècnica i una sala annexa polivalent. Actualment tant s'utilitza per a les activitats esportives de l'Escola, com per a les activitats extraescolars de l'AMPA i les competicions de bàsquet del Consell esportiu de la ciutat, i és el pavelló esportiu més gran que hi ha al centre de la ciutat de Terrassa.

4.4. El teatre

El dia 25 de febrer de 1935, en plena República i en el moment en què l'Escola està sota la direcció de la Mútua Escolar Egara, el Sr. Antoni Piqué Puig, que en aquell moment n'és el titular, sol·licita un permís d'obra per ampliar l'edifici de l'Escola i construir una sala d'actes a la planta baixa, sota la direcció de l'arquitecte Joaquim Manich i Comerma¹⁰ (ACVOC-AHT, Expedient Obra Major núm. 00398 de l'any 1935).

Ocupa un espai de 219 m² i es troba situat al fons del pati. S'utilitza per a actes literaris, representacions teatrals i diferents activitats escolars. L'escenari estava en una tarima al fons i tenia una plataforma arrodonida

que donava a la sala. A banda i banda de l'escenari hi havia dues portes. Actualment es conserven a la sala de plàstica d'Infantil les tramoies de fusta que subjectaven els decorats. El sostre estava construït amb volta de revoltos de maó pla, segons la moda constructiva del moment.

Al costat del teatre hi havia una sala de jocs i l'entrada d'un petit bar o quiosc on, a càrrec de les alumnes, es venien refrescs i rebosteria els dies de festa. Actualment a sobre del teatre hi ha les aules de Primària de l'Escola.

El teatre es va remodelar posteriorment: es va eliminar la zona d'amfiteatre, es va cobrir el sostre i es va habilitar una sortida d'emergència que permetés una ràpida evacuació en cas de necessitat.

4.5. Cuina i menjador

L'Escola ha tingut servei de menjador ja des del primer terç del segle XX, amb les «cantines» escolars promogudes durant el govern de la República. Durant la postguerra eren poques les alumnes que es quedaven a dinar, ja que aquest servei només era per a les alumnes migpensionistes i per a les germanes.

Antigament el menjador estava situat on actualment hi ha la sala professors de Primària i l'aula de tecnologia. Molt probablement es trobava en el lloc on hi havia l'antiga casa de Benet Badrinas. Per unes imatges dels anys 50 sabem que estava decorat amb una pintura mural que imitava els elements arquitectònics. La cuina es trobava a l'altra banda, on actualment s'ubiquen els serveis de secretaria i administració.

El 15 d'octubre de 1993 es va inaugurar l'actual menjador, situat sota les cases del carrer del Vall números 23 i 25. A sobre del menjador dels nens hi ha el menjador dels professors i la cuina, que està equipada per donar servei a un nombre gran d'alumnes.

EQUIPAMENT ACTUAL (AULES)

<p>6</p> <p>I</p>	<p>12</p> <p>P</p>	<p>12</p> <p>S</p>	<p>4</p> <p>B</p>
Educació Infantil	Educació Primària	Educació Secundària	Batxillerat
<p>1</p> <p>Laboratori de Física</p>	<p>2</p> <p>Laboratori de Biologia</p>	<p>1</p> <p>Laboratori de Química</p>	<p>1</p> <p>Robòtica</p>
<p>3</p> <p>Informàtica</p>	<p>1</p> <p>Tecnologia</p>	<p>2</p> <p>Música</p>	<p>1</p> <p>Pastoral</p>
<p>2</p> <p>Dibuix</p>	<p>+</p> <p>Auxiliars</p>		

4.6. L'Escola actual

L'Escola actualment presenta unes instal·lacions modernes i adequades al segle XXI. L'accés a l'Escola es fa per diferents entrades, en funció de l'edat dels infants i del lloc on estan ubicades les seves aules:

—Els més petits entren pel carrer Sant Domènec, on hi ha les aules d'Infantil i els patis que utilitzen: el pati de les rodes (cobert) i el pati de la sorra (descobert).

—Els alumnes de Primària entren pel carrer Col·legi i accedeixen a les seves aules, que estan situades a sobre del teatre i davant del pati gran. A l'hora de l'esbarjo s'ubiquen al pati gran per no molestar el joc dels més petits.

—Els alumnes d'ESO i Batxillerat entren pel carrer del Vall núm. 21. Les seves aules i els laboratoris estan ubicats en la part original de l'edifici i en l'ampliació de l'any 1951.

L'Escola compta amb unes aules modernitzades, equipades amb ordinadors i pantalles digitals que substitueixen les velles pissarres de guix i que faciliten la tasca dels educadors. Disposa de 6 aules d'Educació Infantil, 12 de Primària, 12 de Secundària, 4 de Batxillerat, 1 laboratori de física, 2 laboratoris de biologia, 1 laboratori de química, 1 aula de robòtica, 3 aules informàtica, 1 de tecnologia, 2 aula de música, 1 de pastoral, 1 de dibuix i diferents aules auxiliars. L'espai es complementa amb la capella, el gimnàs, els poliesportius, els vestidors, les sales de professors i tutoria, i la cuina i el menjador.

Els anys 2014 i 2015 es van fer les darreres reformes a la planta baixa del carrer del Vall que van actualitzar i remodelar la capella, creant la sala Joaquina de Vedruna, l'espai de recepció, les sales de professors, l'espai de secretaria i direcció i les sales de tutoria.

IMATGES

> **1.** Antiga Casa Pons, seu de la primera escola de la comunitat de les Gnes. Carmelites situada a la banda oest de la plaça Major, actual plaça Vella. Procedència: Arxiu Tobella. > **2.** Desembre 1941. Façana de la capella de l'Escola amb el disseny original de l'any 1919, amb la campana al cim. Procedència: Arxiu Tobella. / Fons Font. > **3.** Juny 1919. Projecte d'enderrocament de la casa i construcció de la capella a la finca del carrer del Vall, 19. Presentat per la Gna. Francesca Abadal i l'arquitecte Bernat Pijoan. La imatge correspon a l'alçat de la façana de la capella. Procedència: ACVOC-AHT. / Obra major, expedient 00184. > **4.** Dècades 1940-1950. Capella de l'Escola. A la imatge s'observa el retaule de Santiago Padrós, l'altar d'Eduard Blanxart i l'arrancament del sostre de guix pintat que actualment és visible a la biblioteca. Procedència: Arxiu Tobella. > **5.** 4 de juny de 1948. Moviment Musical «Rítmia». Procedència: Arxiu Tobella. / Fons Gnes. Carmelites.

NOTES

> **1.** El Portal de la Guia era un dels darrers portals de les muralles de Terrassa que es conservava al segle XIX. Es trobava a la confluència del carrer de la Rasa amb el carrer del Peix. Va ser enderrocat l'any 1882. > **2.** Trobem la primera referència de l'hospital i capella de la vila de Terrassa a l'actual plaça Vella en un document esmentat per Salvador Cardús en la seva obra *Belleses i records del temple del Sant Esperit de Terrassa* (Cardús, 1981: 13): «capella quae, sub inocacione Sancti Spiritus, instituta est intus dictum hospitale, quod quidem hospitale una cum dicta capella insitutum, fruit». Les intervencions arqueològiques fetes a la plaça Vella entre els anys 1993 i 1994 van permetre descobrir part dels murs de l'antic hospital i una important col·lecció de pots de farmàcia de diferents tipologies (Garcia et al., 1994: 15). > **3.** El Castell Palau de la vila medieval de Terrassa es va enderrocar l'any 1891. Els únics elements que en queden dempeus són la torre del Palau i una part de l'arcada gòtica visible a l'interior dels immobles. > **4.** Benet Badrinas Poll (1857-1943). Fill d'una família modesta de la ciutat. Es va casar amb Ana Sala Argemí, germana del primer compte d'Ègara i hereu de la fàbrica Sala. Va ser alcalde de la ciutat l'any 1930, president de l'Institut Industrial i del Seguro Tarrasense, i va col·laborar amb Banca Tarrasense (Ragon, 1950b: 36-38). > **5.** Al Fons de l'Arxiu Històric de Terrassa es conserven bona part dels expedients d'obra major sol·licitats a la ciutat. S'han consultat els expedients d'obra del carrer del Vall i del carrer Sant Domènec des de l'any 1901 per tal de documentar les diferents evolucions dels edificis de l'Escola. > **6.** Jan Baca i Reixach (Ripollet, 1905 - Terrassa, 2003). Arquitecte amb una gran obra a la ciutat de Terrassa. A l'Arxiu Històric de Terrassa es conserva el fons d'aquest arquitecte terrassenc. > **7.** Bernat Pejoan (o Pijoan) Sanmartí (Sant Vicenç de Castellet, 1864 - Barcelona, 1920). Arquitecte català. Va treballar en diferents edificis per als ordes religiosos, com esglésies, convents i escoles com el del Carme de Sabadell. Entre les seves obres civils destaca la casa de Magnesio Puertos a Barcelona. > **8.** Santiago Padrós Elías (Terrassa, 1918 - el Vendrell, 1971). Un dels principals mosaicistes de la ciutat i autor, entre d'altres, dels mosaics de l'església de l'Hospital del Tòrax de Terrassa i de la cúpula del Valle de los Caídos de Madrid. > **9.** Eduard Blanxart i Pàmies (Terrassa, 1919 - Barcelona, 2014). Artista, dissenyador i músic. Va dissenyar mobles i objectes d'orfebreria com la calaixera de la sagristia de l'església de Sant Esperit de Terrassa i la custòdia de la mateixa església. També va dissenyar jardins com el de la vil·la Fancelli a Barcelona. En el terreny musical va fer diferents composicions i llibres de musicologia. > **10.** Joaquim Manich i Comerma (1883-1976). Arquitecte català del primer terç del segle XX i professor de l'Escola Industrial d'Arts i Oficis de Sabadell. Entre les seves obres més destacades hi ha la Casa dels Germans Puig, a Sant Vicenç dels Horts, i la Casa Guasch de Sabadell (diccionari biogràfic de J. F. Ràfols).

BIBLIOGRAFIA I DOCUMENTACIÓ CONSULTADA

Algunes de les referències bibliogràfiques i documentals citades en el present apartat ja han aparegut referenciades a l'apartat de bibliografia i documentació de l'apartat anterior.

> **1.** CARDÚS FLORENSA, Salvador. *Belleses i records del temple del Sant Esperit de Terrassa*. Terrassa: Tallers Gràfics Joan Morral, 1955. > **2.** CARDÚS FLORENSA, Salvador. *Terrassa medieval. Visió històrica*. Edició facsímil. Terrassa: Patronat de la Fundació Soler i Palet, 1984. > **3.** CARDÚS FLORENSA, Salvador. *Ordinacions de Bon Govern de la Batllia de Terrassa (1299-1625)*. Barcelona: Fundació Salvador Vives i Casajuana, 2000, p. 196. > **4.** COLOM I BUSSOT, Juli. *Republicanisme i cultura republicana a Terrassa. De la I República a la Setmana Tràgica*. Terrassa: Fundació Torre del Palau, Àmfora, 2003. > **5.** COMES I EZEQUIEL, Rafael. «El col·leccionisme de temàtica terrassenca; tèxtil. Els Escursell, Rigol i Boada [1]». *Butlletí del Grup Filatèlic i Numismàtic i de Col·leccionisme* [Terrassa], núm. 516 (2006), separata 138. > **6.** FERNÁNDEZ ÁLVAREZ, Ana. *Tessel·la a tessel·la. Els mosaicistes del taller de Sant-Yago Padrós*. Terrassa: Fundació Torre del Palau, Àmfora, 2010. > **7.** GARCIA LLINARES, M. Gemma; MORO GARCIA, Antonio; PIERA, Joan; RUIZ, Mary; SOLER, Glòria; TRIAS, Montse. «Excavació arqueològica a la plaça Vella. Primers resultats». *Terme* [Terrassa; Centre d'Estudis Històrics de Terrassa; Arxiu Històric i Comarcal], núm. 9 (1994). > **8.** RAGON, Baltasar. *Tarrasa en el siglo XIX*. Terrassa, 1950a. > **9.** RAGON, Baltasar. *Industriales Tarrasenses*. Terrassa, 1950b. > **10.** RAGON, Baltasar. *Terrassa 1936-1939. Tres anys difícils de la guerra civil*. Terrassa: Patronat de la Fundació Soler i Palet, 1972. > **11.** PUJALS I VALLHONRAT, Joan Antoni. *Cronologia històrica de l'Asil Busquets. Terrassa: Fundació Busquets, 1999*.

EXPEDIENTS D'OBRA MAJOR ACVOV-AHT

> **1.** Expedient 00167. Any 1898. Carrer del Vall, 21. Pintar façana. Presentat per Isidre Comerma Sucarrats. > **2.** Expedient 00125. Any 1902. Carrer del Vall, 21. Reforma façana. Presentat per Salvador Carreras Riera (paleta) i Bernat Pepau (arquitecte). Signat per la superiora de les Gnes., Anna Lloveras. > **3.** Expedient 00184. Any 1919. Carrer del Vall 19. Enderrocament de la casa i construcció d'un nou edifici de dues plantes per a les «Hermanas Carmelitas». Presentat per la Gna. Francesca Abadal Roca i l'arquitecte Bernat Pijoan. > **4.** Expedient 00398. Any 1935. Carrer del Vall, 21. Ampliació de l'edifici i construcció d'una sala d'actes a la planta baixa. Presentat per Antoni Piqué Puig (en nom de la institució) i l'arquitecte Joaquim Manich i Comerma. > **5.** Expedient 00677. Any 1946. Carrer del Vall, 21. Reforma de la façana per trobar-se en mal estat. Presentat per la Gna. Vicenta Ruaix Rosell i l'arquitecte Jan Baca i Reixach. > **6.** Expedient 00258. Any 1951. Carrer del Vall, 21. Construcció d'un tercer pis per a l'Escola de les Carmelites. Presentat per l'arquitecte Jan Baca i Reixach.

Testimonis

* Rosa Rifa Sais

L'Escola Vedruna Vall de Terrassa. Passat i present d'un projecte educatiu

Sempre és difícil sincerar-te amb un full en blanc i fer un testimoni meu davant d'aquest paper és una nova experiència. La meua vida al Vedruna comença com a alumna, sóc la germana més petita d'una família de 4 fills, i la meua germana Anna i jo arribem a l'Escola a l'inici de la Primària. Des del principi els meus pares es van vincular a l'Escola, van ser delegats de curs i després presidents de l'Associació de Mares i Pares (AMPA), que en aquell moment s'anomenava APA, des del 1978 fins al 1981.

Quan deixo l'Escola per anar a la Universitat no hem desvinculo d'ella, ja que segueixo enllaçada amb els professors i faig classes particulars a casa meua a alumnes de l'Escola. En el moment en què em telefonen per començar a fer classes a l'Escola l'any 1990 em quedo sorpresa, ja que no tenia clar que volgués dedicar-me a la docència; en aquell moment l'experiència va impactar-me, però vaig pensar: endavant!

A partir d'aquell moment vaig iniciar una trajectòria variada, rica i que ha anat canviant al llarg del temps. L'any següent al de la meua incorporació ja vaig portar una tutoria i vaig anar passant per diferents tasques: la coordinació de l'antic BUP i la direcció de la nova etapa de l'ESO (que en aquell moment era tot un nou món per descobrir). Després va venir una etapa més tranquil·la i enriquidora a nivell personal, que va ser la maternitat, i passar a ser també una mare de l'Escola.

L'any 2008 vaig engegar una nova etapa de gran responsabilitat i compromís que va ser acceptar la direcció general de l'Escola, la primera directora laica. Un gran honor i també una gran responsabilitat que afronto amb respecte, treball i molta il·lusió.

Tots aquests anys et porten a valorar el que és ser un o una «Vedruna», com portar aquest carisma, com viure'l, com transmetre'l...; i al final penses i dius que «has estat» i «seràs» sempre Vedruna; el carisma el portes a dins, el transmetes amb la teua manera de ser, de sentir, d'estimar i d'estar amb els altres. El transmetes sent tu mateixa.

El futur sempre és incert, no sabem cap on anirem, però el projecte és viu. En aquest moment iniciem una nova etapa: Vedruna Catalunya. Un nou repte format per una xarxa de 36 escoles repartides per tot el nostre

país, un treball comú que ens permet afrontar els nous temps amb un model educatiu ferm, arrelat i amb el compromís de vetllar per l'educació dels infants que portava al cor santa Joaquina.

Aquest camí de tants anys no hauria estat possible sense un seguit de persones que m'he trobat en el camí: germanes, companys i companyes, amics, família... Tots i cadascun d'ells han anat deixant petjada en la meua vida, han interaccionat amb mi, m'han ajudat, m'han animat, m'han acompanyat i ens hem estimat. Gràcies.

La «senyoreta tieta» i la «senyoreta dels nens»

(Aquest testimoni va ser recollit en un treball de recerca de 2n de Batxillerat fet per les alumnes Ester Caffarel Salvador i Ivet Vall i Mampel l'any 2006. Ens ha semblat que era un bon recordatori d'una professora que també havia estat alumna i que parlava d'alguns elements de l'anecdolari escolar. El text que es reproduïx és, per tant, el que van redactar les alumnes esmentades.)

La Montserrat guarda un gran record d'aquesta escola i amb les seves mateixes paraules ens digué: «he tingut alumnes que m'han fet veure la padrina, però n'he tingut d'altres de molt macos!». Era anomenada la senyoreta tieta pel gran nombre de nebots que hi tenia i la senyoreta dels nens perquè s'ocupava de la classe de nens d'entre 2 i 8 anys.

«Un dia a classe, vaig explicar que Isaac es va casar amb Rebeca. Al cap d'un temps, un alumne em va venir i em va dir: Senyoreta, senyoreta: jo sé amb qui es va casar Isaac! Jo li vaig dir que em digués amb qui, i ell em va contestar: amb jersei».

«També tenia un alumne molt divertit, que sempre feia veure que anava amb cotxe, per la classe i per tot arreu en tot moment. En acabar la feina de classe, me la venia a ensenyar, fent veure que anava amb cotxe i fent el soroll del motor, i per posar l'intermitent feia l'ullet. Era molt mogut.»

«Una vegada que van venir les germanes a fer un examen oral, van fer una pregunta d'història a un vailet i ja es disposaven a marxar i aquell vailet els va preguntar que si marxaven, perquè encara no els havien preguntat ni el Sant Crist de Lepant, ni el naixement...»

«Un alumne va portar per berenar un formatget del *caserio*, que li va costar molt de desembolicar; quan ho va aconseguir, després de dedicar-hi una estona, se'l va mirar orgullós; però aleshores el nen del seu costat li va clavar una mossegada al formatget i el nen del formatget sense pensar-s'ho li va clavar una mossegada al nas.»

«Antigament hi havia uns sabons per rentar la roba que es deien *Ese, Omo, Ojo*. Un dia un alumne va venir i em va dir: Saps què senyoreta?, la meva àvia s'ha trencat el *eseplato*, en comptes de dir-me l'omòplat.»

«A l'església hi havia sempre una velleta, molt petitona perquè no va créixer, tot i que era molt gran, li deien *la Doloretas*; passava el rosari i tenia un reclinador.»

Les Germanes Carmelites del carrer del Vall de Terrassa

Explico unes anècdotes que jo havia sentit dels meus avantpassats i d'altres que les he viscut jo mateix. El record d'aquestes germanes neix de l'extraordinària relació que existia entre la família Vallhonrat i les Germanes Carmelites, ja que a més de ser exalumnes totes les filles Vallhonrat, també eren veïns paret per paret.

Jo recordo que, de molt petit, a causa d'aquesta relació, anava a fer d'escolà i em posaven una túnica blanca amb una capa petita de color blau cel. Això em permeté escoltar els seus comentaris sobre l'alegria que tingueren quan uns anys enrere pogueren comprar el local del costat, o sia, el que era l'església. Explicaven que en aquell lloc hi havia un casal d'esbarjo, una mica polític, que en deien «Els radicals» i que, en el tarannà de llavors, per a elles, devia ser quasi com si hi hagués el dimoni personificat. Quan pogueren ocupar el local, explicaven que hi havien anat en processó amb l'esperit i el goig d'aconseguir un nou espai per a Crist.

En els llargs anys d'abans de la Guerra Civil, en què la persecució religiosa tenia alternatives, les germanes sofriren molt per la por que tenien, motivada per les agressions a les esglésies i els convents. En aquells temps les germanes no tenien ràdio i els diaris de pensament catòlic eren molt censurats. Jo recordo el periòdic *El Correo Catalán* que arribava a casa amb pàgines senceres censurades i només hi havia els anuncis. En aquestes circumstàncies la Comunitat sempre estava temerosa i sovint, a la nit, el meu oncle Joan saltava la muralla per una escala que li havien posat les germanes i anava a explicar-los la situació per tal de tranquil·litzar-les dins el possible. Aquestes visites les esperaven amb interès i manifestaven que quan veien a «*Juan Antonio saltar la muralla estaban más tranquilas*». La situació anava empitjorant i, quan hi havia excitació revolucionària pels nostres indrets, les germanes de més edat anaven a dormir a casa de l'àvia. L'anarquisme revolucionari anava avançant i en diferents indrets hi havia assalts a diferents esglésies i convents, és per aquesta causa que recordo haver vist dipositat a casa de l'àvia el Sant Crist gran de l'església, la custòdia, els calzes, els ornaments i altres objectes de culte per por d'un assalt. Amb aquesta recordança vull retre homenatge a aquelles dones que, entregades a l'ensenyament i a l'educació religiosa, aguantaven la por de ser maltractades en qualsevol inesperat assalt, però que la voluntat d'una vocació les mantingué en el seu lloc. Durant el període de la Guerra el pati de la casa Vallhonrat fou afegit al col·legi, amb el previ ensorrament de la muralla que dividia la finca. Al retorn, acabada la Guerra, les

germanes tenien esperança en aquella ocupació, qüestió que preocupava la família, però al final es construï de nou la muralla en el lloc que existia.

Canviant de temps, alguns recordaran que, acabada la Guerra Civil, s'organitzaren espectacles a la sala Vedruna, on als nois freqüentment no ens deixaven entrar. Com és de suposar sempre es feia alguna brometa i per això ens limitaven l'accés o no ens venien les entrades. El veïnatge de casa de la meva àvia s'utilitzà, doncs, per llençar-hi les entrades, cosa que provocava, amb gran estranyesa de les germanes, la compareixença de nois amb entrada. Coses de joventut!

També recordo les moltes oracions i la col·locació d'estampes mirant la casa Vallhonrat per tal que el meu oncle els la vengués. Fou llarg aquest desig i es materialitzà d'acord amb el que sempre havia manifestat el meu oncle: «Germanes: quan jo em mori els nebots ja els la vendran!». I així ocorregué, essent jo un dels que complimentaren aquest desig tan anhelat per les germanes i promès pel meu oncle.

Siguin, aquestes anècdotes, l'homenatge d'un terrassenc a les germanes, que per la seva proximitat a la casa de la meva àvia, on anava quasi cada dia, vaig conèixer, i amb qui vaig viure moments primer difícils i després alegres, però que deixaren en els que les vam conèixer una empremta de formació religiosa i cívica inesborrable amb el seu exemple.

Documents

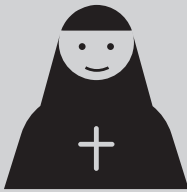
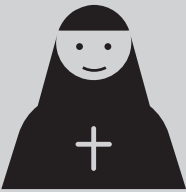
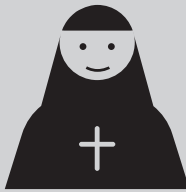
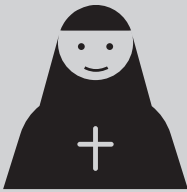
M. Gemma Garcia i Llinares

Germanes de la Comunitat Vedruna a Terrassa

El dia 14 de juliol de 1856 van arribar 4 germanes a Terrassa per fer-se càrrec de l'hospital i de l'educació de les nenes pobres de la ciutat. Aquesta primera comunitat ha anat creixent i s'ha mantingut al llarg de tots aquests 160 anys, adaptant-se als diferents canvis de la societat (república, guerra, postguerra, democràcia, centre mixt), però mantenint ferm el seu esperit i sense oblidar els valors de la tasca educativa de la Comunitat Vedruna.

La llista recull el nom de totes les germanes que han passat per la comunitat de Terrassa i han treballat per l'educació de les nenes i els nens de la ciutat. El nom de les germanes no es repeteix en la llista de professors ja que totes elles han exercit la tasca educativa a la nostra escola.

La primera comunitat de les Germanes Carmelites a Terrassa estava formada per quatre germanes:

			
Casals Moreno, Carme	Cortès Rubí, Rosa	Pujals Armenteres, Adelaida	Verni Crispinesca, Luciana
1856 > 1870	1856 > 1870	1856 > 1903	1856 > 1870

Germana	Període d'estada a la Comunitat
Comellas Bagaria, Teresa	1858 > 1903
Llobrevals Bellber, Lluïsa	1860 > 1870
Morera Fina, Dolors	1860 > 1870
Castell Torrens, Francisca	1872 > 1903
Ponent-Generós, Sala Florentina	1873 > 1903
Planas Riera, Carme	1874 > 1903
Roca Mesquita, Maria	1875 > 1940
Roca Casals, Teresa	1880 > 1920
Angrill, Raimunda	1882 > 1910
Roca, Concepció	1884 > 1910
Lombardero Gonzalez, Jovita	1886 > 1910
Huguet Balaguer, Rita	1886 > 1920
Llach, Nieves	1888 > 1910
Llach Bosch, Maria	1889 > 1920
Castella Argemí, Dolors	1890 > 1924
Rubió Gilecriva, Candelaria	1890 > 1910
Parsenal Miguel, Margarita	1891 > 1910
Castellsegué Paré, Alfonsa	1892 > 1910
Masia Junqué, Josefa	1892 > 1910
Palau Pou, Anna	1893 > 1910
Bach, Paz	1894 > 1910
Borrellas, Agustina	1896 > 1910
Bach Agut, Raimunda	1896 > 1910
Ardetxi Solà, Dolors	1897 > 1920
Borrellas Font, Josefa	1897 > 1920
Lloveras, Anna	1898 > 1910
Albanell Juvantany, Sebastiana	1899 > 1930
Ordeix, Dolors	1899 > 1910
Grau, Genoveva	1903 > 1910
Rubió Givernau, Maria	1904 > 1930
Rierola Rierola, Francisca	1906 > 1965
Roig Torruella, Dolors	1906 > 1924
Noguera Masmela, Maria	1908 > 1920
Vila Batlle, Carolina	1908 > 1920
Codina Meto, Dolors	1909 > 1920
Suriol Raspall, Maria	1910 > 1973

Abadal Roca, Francisca	1913 > 1924
Gabriel Belloso, Asunción	1918 > 1951
Mullerat Arbeca, Concepció	1918 > 1930
Serra Segarès, Carme	1920 > 1924
Ferrer Esplugas, Antònia	1915 > 1976
Bartra Fornès, Anna	1922 > 1965
Sala Boada, Victoria	1923 > 1930
Lozano Delgado, Rosario	1924 > 1930
Gassol Castellà, Rosa	1926 > 1942
Jordà Canudas, Maria	1926 > 1942
Bertran Torres, Maria	1929 > 1955
Ruaix Rosell, Francisca	1929 > 1957
Serra Simó, Carme	1930 > 1939
Camps Bellsolà, Lluïcia	1930 > 1940
Gravisaco Lloret, Trinidad	1930 > 1939
Planell Riera, Carme	1930 > 1939
Sala Aubert, Francisca	1930 > 1952
Tardà Canudas, Maria	1930 > 1939
Coll Castellà, Josefa	1930 > 1939
Roca Mezquita, Maria	1930 > 1939
Gassol Castellà, Rosa	1930 > 1942
Gabriel Belloso, Asunción	1930 > 1951
Rierola Rierola, Francisca	1930 > 1965
Vila Batlle, Carolina	1930 > 1965
Suriol Raspall, Maria	1930 > 1973
Ferrer Esplugues, Antònia	1930 > 1976
Bartra Fornés, Maria	1936 > 1965
Esclaviche Ostolaza, Maria	1936 > 1955
Roca Oller, Anna	1936 > 1944
Tió Esfunche, M. Lluïsa	1936 > 1944
Casanovas Prat, Josepa	1936 > 1980
Serra Orriols, Anna	1939 > 1944
Basaños Martí, Teresa	1939 > 1945
Dalmau Sabaté, Gertrudis	1939 > 1944
Peya Servià, Teresa	1939 > 1944
Bernat Russingol, Montserrat	1939 > 1980
Bertran Valls, M. Magdalena	1940 > 1944
Planas Carrés, Carme	1940 > 1945

Gonzalez Mosené, Rosario	1940 > 1950
Brugera Sabat, Pilar	1942 > 1951
Moset Roig, Magdalena	1943 > 1953
Alemaný Castells, Dolors	1943 > 1960
Miguel Ballester, Magdalena	1943 > 1944
Mundet Duran, Joana	1943 > 1953
Viñas Bosch, Maria	1943 > 1944
Folch Gualt, Teresa	1944 > 1965
Riera Turró, Josefa	1944 > 1952
Gispert Aceña, Mercedes	1944 > 1964 i de 1970 > 1971
Echvarría Echevarría, Teresa	- > 1943
Armengol Pla, Amparo	1944 > 1958
Homs Oller, Teresa	1944 > 1955
Serra Turón, Consol	1944 > 1946
Roqué Tarrés, Concepció	1944 > 1952
Callicó Vilaseca, Corina	- > 1945
Pla Gispert, Àngels	1946 > 1946
Camós Barnés, Maria	1946 > 1954
Servat Colomina, M. Àngels	1946 > 1976
Sala Masip, Leonor	1946 > 1955
Novell Cots, Maria	1947 > 1963
Rosell Basegaña, Adelaida	1947 > 1948
Martínez Castillo, Mercedes	1949 > 1958
Juan Solsona, Júlia	- > 1949
Cortès Massana, Adela	1950 > 1955
Lorente Cayuelas, Ángela	1950 > 1955
Perez Alonso, Maria	1950 > 1955
Torra Ferrer, Maria Asunció	1950 > 1952
Gallinat García, Enriqueta	- > 1951
Torrabella Homs, Margarita	- > 1951
Salas de Castro, Mercedes	1951 > 1951
Cabré Jané, Assumpció	1951 > 1957
Pous Ribas, Maria	1951 > 1965
Romero Martínez, Josefina	1951 > 1960
Salas de Castro, Mercedes	1951 > 1951
Cots Bové, Maria	1952 > 1970
Tona Ferrer, Maria	1952 > 1952
Lorente Cayuelas, Victoria	1952 > 1968

Morán Jordana, M. Cristina	1952 > 1953
Trullàs Vila, M. Dolors	1952 > 1953
Viñas Bosch, Montserrat	1952 > 1965
Pablo de Maria, Tomassa	1953 > 1955
Tapias Lopez, Eladia	1954 > 1960
Tosca Segarra, Maria	1954 > 1972
Casarramona Masramon, Mercè > 1955	1956
Jover Segarra, Maria	1955 > 1960
Garrido Sanchez, Dolors	1955 > 1960
Garrido Sanchez, Inocencia	1955 > 1960
Dopacio Redondo, Manuela	1956 > 1961 i de 1977 > 1980
Pastor Esteban, Josefina	1956 > 1979
Castell Molas, Dolores	1957 > 1964
Martín Matés, Remei	1958 > 1970
Alemany Esteve, Montserrat	1959 > 1970
Roig Santacana, Carme	1960 > 1969
Tarrés Puigpelat, Carme	1960 > 1976
Parareda Bosch, Pilar	1961 > 1977
Ballesté Gassó, Maria	1962 > 1970
Navarro Véliz, Concepció	1962 > 1963
Laviña Liesa, M. Jesús	1963 > 1966 i de 1968 > 1980
Bertrán Concustell, Isabel	1964 > 1977
Clarà Vilà, M. Lluïsa	1964 > 1967
López Gómez, Joana	1964 > 1970
Barcons Ribalta, Ramona	1966 > 1980
Fernández Cano, Maria	1966 > 1980
Fernández Murianas, Carme	1966 > 1980
Mañas Portela, Pilar	1966 > 1980
Molina Mostazo, Encarnación	1966 > 1980
Ugarte González, Rosa	1966 > 1980
Sala Claveras, Gemma	1966 > 1967
Escoda Masip, Anna M.	1967 > 1968
Álvarez Lavín, M. Ángeles	1968 > 1976
Codera Vístuer, M. Dolors	1968 > 1988
Masip Folqué, M. Rosa	1969 > 1979
Blázquez Álvarez, Isabel	1970 > 1988
Martín Nieto, M. Paz	1970 > 1971
Sala Masip, Dolors	1970 > 1973

Arumí Blancafort, Maria	1971 > 1980
Forns Santacana, Elisabeth	1971 > 1977
Fontcuberta Bayod, M. Pilar	1973 > 1979
Villazcón Villarica, M. Teresa	1975 > 1991
Dopacio Redondo, Manuela	1977 > 1980
Puigmartí Viñas, Rosa	1979 > 1983
Ibañez Blanquer, M. Eulàlia	1980 > 1982
Llach Galilea, M. Teresa	1985 > 1988
Muro Cristóbal, M. Àngels	1988 > 1995
Andújar Guzmán, Eulogia	1989 > 1995
Miquel Lladó, M. Carme	1992 > 1995
Miralles Esquius, Agustina	1992 > 2001
Molist Subirachs, M. Carme	1992 > 2001
Baños Rueda, Concepció	1997 > 2015
Morillo Marxuach, M. Rosa	2000 > 2008

La darrera comunitat de les Germanes Carmelites va estar formada per:

			
Massanes Pons, M. Teresa	Forment, Montserrat	Bergadà Company, Roser	Burgell Grollero, Mabel
1957 > 2012	1997 > 2012	1985 > 1992 2003 > 2012	1975 > 2012

Professors de l'Escola

Al llarg de 160 anys han sigut molts els professors i professores que han deixat empremta a l'Escola. Des del seu inici, quan tan sols exercien la tasca educativa les germanes de la comunitat, i posteriorment, en el segle XX, on ja en plena República trobem la presència de professorat laic a l'Escola, en totes les èpoques hi ha hagut moments bons i moments difícils a nivell social que han afectat la vida de l'Escola, però ells han estat allà i s'han fet responsables de l'educació dels infants. Gràcies a tots ells.

En aquesta llista recollim el nom de tots els professors dels quals es té constància des de l'inici de l'Escola fins a l'actualitat. Fins a l'any 1953 la llista s'ha elaborat amb les dades de què es disposa tot i que molt probablement són incompletes. Les dues dates que apareixen corresponen a l'any d'incorporació a l'Escola i a l'any en què deixen de formar part del claustre per jubilació, cessament o darrera notícia documentada.

Nom del professor o professora	Període docència
Aurell, Montserrat	1933
Tomás París, Maria	1942
Cequiel, Maria	1941 > 1943
Pagés, J.	1941 > 1942
Tomás, Teresa	1941 > 1942
Vergoños, Sebastian	1941 > 1951
Bernard, M.	1941 > 1947
Preciados, Félix	1941 > 1943
Angel, Jaime	1941 > 1942
Sotos Garcia, José	1942 > 1947
WeicseL Müller, Hans	1942 > 1952
Bertran, Mag	1942 > 1942
Balot, Arturo	1942 > 1944
Duran, Rómulo	1943 > 1943
Bosch, José	1943 > 1950
Grau, Mdes	1943 > 1944
Querol, Pierret	1943 > 1945
Martí, Luís	1945 > 1949
Vallés, J.	1945 > 1950
Torrella Niubó, Francisco	1945 > 1951
Comellas, Núria	1945 > 1950
Pomés Turull, José M.	1946 > 1948
Nadales, Milagros	1946 > 1952
Escoda Pujol, D.	1947 > 1948
Sallés, Rosa	1947 > 1952
Boleda Isarre, Matilde	1948 > 1951
Iglesias Ribas, M. Rosa	1948 > 1951
Pons, José	1948 > 1952
Pons Piñol, José	1948 > 1950

Ridarura, José	- 1950
Sallès, Francisca	1950 > 1951
Alarcón Terrisa, Carmen	1950 > 1951
Lladó, Núria	1950 > 1951
Benito Sainz, Manuel	1951 > 1952
Canalías Cebrián, Carmen-Nila	1951 > 1952
Julià, Ramon	1951 > 1952
Badia Tobella, Montserrat	1953 > 1990
Ametller Bassets, Manuel	1958 > 1992
Sánchez Ortuño, Esperanza	1961 > 2003
Martínez Villalpando, Antonia Margarita	1962 > 1992
Sugrañes Roca, M. Teresa	1962 > 2008
Carbonell Marcet, Luisa	1966 > 1981
Fabregas Terés, M. Carmen	1968 > 1978
Ballbé Carrera, M. Teresa	1969 > 2011
Vallhonrat Biosca, Francesca	1970 > 2000
Serrallach Carulla, Eulàlia	1970 > 2007
Mestres Abuelo, M. Isabel	1971 > 1981
Bésseer Jordà, M. Teresa	1971 > 2008
Buil Soler, M. Ascensión	1972 > 2006
Pueyo Masi, Immaculada	1973 > 2012
Barba Coll, Montserrat	1974 > 2015
Domec Campo, Natividad	1974 > 2005
Alavedra Berenguer, M. Ángeles	1974 > 1988
Fernández Fernández, Juana M.	1974 > 1981 i de 1985 > 1985
Aróztegui Trenchs, Herminia	1975 > 1978
Tobella Vergñes, Gemma	1975 > 1980
Serrat Marcelo, M. Dolors	1975 > 2013
Antúñez Casanovas, M. Ángeles	1976 > 1994
Boladeras Serraviñals, Rosa	1976 > 1979
Andreu Philippe, Cristiane Germaine	1977 > 1978
Figueres Martín, Margarita	1977 > 1981
Fresco Benanin, Raquel	1977 > 1979
Guasch Darné, M. Carme	1977 > 1993
Martí Monllor, Genaro	1977 > 1981
Valls Cadevall, Roberto	1977 > 1984
Alsina Cardiel, Joaquim	1977 > 2014
Batallé Tapiolas, Montserrat	1977 > 2015

García Gimeno, Ángeles	1978 > 1979
Balcells Calvis, M. Pilar	1978 > 1982
Barthe Herrero, Juan Manuel	1978 > 2004
Gibert Vives, José M.	1978 > 1979
Pujol Capdevila, Jaime	1978 > 1979
Bofill Suris, Montserrat	1979 > 1981
Ferro Mauri, Mercedes	1979 > 1981
Llongueras Arols, M. Dolores	1979 > 1986
Reguant Danés, Jordi	1979 > 1980
Sanahuja Mota, Anna M.	1979 > 1982
Juste Ezquerria, M. Luisa	1979 > 1984
Fustagueras Farré, Jaume	1980 > 1980
Sebastià Serran, Vicenç	1980 > 1983
Duran Farriols, Josefa	1980 > 1985
Vallhonrat Biosca, M. Teresa	1980 > 2005
Nieto Nieto, Paulina	1981 > 1982
Alsina Lluís, Montserrat	1981 > 1981
Casals Bosom, Anna M.	1981 > 1982
Rodón Pérez, Maria	1981 > 1983
Casarramona Alberó, Rosa M.	1981 > 1989
Flaqué Lajara, Concepción	1981 > 1982
Mascaró Mercadal, Pedro	1982 > 1982
Carbonell Alemany, M. Dolors	1982 > 1982
Escofet Soteras, Jaume	1982 > 1986
García Martínez, Isidre	1982 > 1990
Fabrega Santamaria, Vicenç	1982 > 1994
Soler Palà, Miquel	1982 > 1983
Vilà Batlle, José	1983 > 1983
Majó, Ubach, Montserrat	1983 > 1999
Palomas Roig, Joan	1983 > 1985
Torrens Vallhonrat, M. Lluïsa	1983 > 1983
Torrens Jover, Maria	1983 > 1984 i de 1988 > 1988
Altabella Margelí, M. Florentina	1983 > 1983
Vivancos Pérez, Juan José	1983 > 2012
Batallé Tapiolas, M. Àngels	1984 > 1984
Eroles Vargas, Sara	1984 > 1985
Arenas Rodriguez, Cristóbal	1985 > 1985
Forte Ruiz, Montserrat	1985 > 1986

Estadella Martínez, Concepción	1985 > 1986
Fauquet Castillon, José	1986 > 1986
Caixelós Gimeno, Sylvia Marie	1986 > 1990
Torras Costa, Juan	1986 > 1986
López Claveria, Jorge Miquel	1987 > 1990
Poses Claverol, Francisco	1987 > 1990
Canet Jordan, Núria	1988 > 1991
Aragay Combas, Anna M.	1988 > 1988
Batló Segura, M. José	1988 > 1989
Guiu Viera, Ana	1989 > 1989
Magaña Nieto, Antonio	1989 > 1990
Gascón Canals, M. Rosa	1990 > 1990
Rodríguez Soriano, Francisca	1990 > 1990
García Tobella, Eva	1990 > 1990
Cornella Ametller, José	1990 > 1990
López Sala, Jorge	1990 > 1991
Verdaguer Cardona, Rosa M.	1990 > 2000
Torres Sánchez, M. Soledad	1990 > 1993
Gálvez Rubio, Julio	1990 > 2007
Ros Sevilla, Núria	1991 > 1993
Pañella Baró, Agustí	1991 > 1996
García Coll, Joana	1991 > 1992
Miró Borràs, Rosa	1992 > 1993
Rodríguez Fernández, M. José	1993 > 1933
Martínez Fernández, Anna M.	1933 > 1933
Sabater Mitjans, Quim	1993 > 2012
Cañameras Sanahuja, Roser	1994 > 1994
Carulla Martínez, Teresa	1994 > 1994
García Coma, M. Ester	1994 > 1995
Del Aguila Calsina, Ana	1995 > 1955
Ballester Gibert, Gemma	1995 > 1995
Ruíz Carretero, Ester Pilar	1995 > 1955 i de 1997 > 1997
Torella Jover, Núria	1995 > 1995
Termens Vallverou, Magda	1995 > 1999
Badia Armengol, Roser	1996 > 1996
Torres Butet, Jordi	1996 > 1997
Urgeles Planella, M. Carmen	1996 > 1997
Serra García, Celia	1997 > 1997

Castillo López, Javier	1997 > 1997
Messeguer Salvadó, Laura	1997 > 1997
Corominas Tomas, Javier	1997 > 1998
Puig Mollet, Dolors	1997 > 2001
Méndez Valverde, Juan Manuel	1997 > 1997
Orta Trepas, Jordi	1997 > 1998
Toribio Gutiérrez, Elena	1997 > 1998
Duran Muntadas, Gloria	1997 > 1997 i de 2000 > 2000
Ayala Romero, Francesc Daniel	1997 > 2001
Ribal Prior, Rosa M.	1997 > 2000
Barón Costa, Lluís	1997 > 2007
Morera Roda, Ester	1998 > 2000
Cañameras Sanahuja, Jaume	1998 > 1999
Gálvez Martínez, Nicanor	1998 > 2000
Cano Zaguire, Carlos	1998 > 2000
Palmer Mas, Jordi	1998 > 1999
Martínez Garcia, Marlen	1999 > 1999
Mac Doncha, Reamonn	1999 > 1999
Martínez Villanueva, Raquel	1999 > 2000
Frutos Ventanyol, Elena	1999 > 1999
Lesmes Flores, Isabel	2000 > 2000
Serra Domenec, Miquel	2000 > 2000
Clotet Erra, Mercedes	2000 > 2000
Hernández Alarcon, Marta	2000 > 2000
Chaves Izquierdo, Mireia	2000 > 000
Ribas Sala, Judit	2000 > 2000
López Castelló, Isabel	2000 > 2001
Butjosa Roca, Marta	2000 > 2001
Cunillera Torrents, Jordi	2000 > 2000
Perdices Pla, M. Isabel	2001 > 2001
Molina Linares, Miquel Àngel	2001 > 2002
Castro Rodamilans, Mercè	2001 > 2002
Gisbert Bueno, Núria	2001 > 2002
Brossa Balcells, Eulàlia	2001 > 2001 i de 2003 > 2003
Tutusaus Monroig, Anna	2001 > 2010
Prunés Casanovas, Joan Josep	2002 > 2003
Díaz Valero, Gemma	2002 > 2002
Soler Truneu, Anna	2002 > 2002

López Blanco, Concepción	2003 > 2003
Montserrat Grau, Núria Susana	2003 > 2003
Martínez Martínez, Míriam	2003 > 2003
Ruiz Munzón, Noemí	2003 > 2003
Pérez Joven, Ester	2003 > 2004
Fainé Berceo, Olga	2003 > 2007
Martínez Vergel, Antonia	2003 > 2008

Claustre actual de professors. Curs 2015-2016

Martinell Callicó, Isabel

Ferran Lalanda, M. Cristina

Freixas Pastallé, Neus

Solà Cendra, Àngels

De Joz Preciado, Imma

Antón Prieto, Amancio

Del Río Ocaña, Nieves

Ferrer Rovira, Carme

García Majó, Lluís

Rifà Sais, Anna M.

Rifà Sais, Rosa

Calvo Masdeu, Rosa

Puiggros Roca, Valentí

Lario Cruz, M. Carmen

Salmeron Almirall, Pepi

García-Gascón Morera, Núria

Malgosa Montserrat, Ester

Vila Atienza, M. Rosa

Estaún Sebastià, Núria

Suana Rovira, Anna

Planas Catot, Marta

Olivé Cristany, Isabel

Mateu Palau, Enric

Peralvarez Garrido, Ismael

Esteve Cañameras, Montserrat

Coll Fusté, Jordi

Cortés Lopera, José Miquel

Torres Sanchez, Marisol

Reina Gonzàlez, Neni

Puigvert Flotats, Marta

Blanco Vilches, Antonio

Boronat Bigorra, Montserrat

Blanco Merayo, Miquel

Melero de la Cruz, Carlos

Argemí Ribera, Francesc

Ortiz Prat, Lis

Màdico Jove, Marta

Freixa Matalonga, Sussi

Amat Comerma, Maria

Sangüesa Barón, Cristina

Rivas Guerola, Ivonne

Benet Company, Jordi

Barón Gil, Lluïsa

GilTomas, Marta

Colomer Caparrós, Marta

Vila Muñoz, Cristina

Tremoleda Prat, Berta

Freixa Matalonga, Ivette

Ballestar Pastor, Marc

Vidal Puig, Anna

Meseguer Rodriguez, Eva

Falcó Soler, Josep

Farrés Roson, Estefania

Gallart Azara, Mireia

Mumbrú Mora, Alex

Macià Cid, Teresa

Rodriguez Ruiz, Esther

Vidal Marqués, Ramon

Cardús Cardellach, Joaquim

Marañon Pinilla, Mónica

Preixens Garriga, Olga

Colomer Caparrós, Maria

Garcia Membrilla, Ann

De Greogrio Sanz M. José

Hargreaves, Liam

Personal administratiu i de serveis

El funcionament d'una escola no seria possible sense el personal que durant tots aquests anys ha treballat pel seu bon funcionament en les diferents tasques d'administració i serveis (secretaria, atenció al públic, serveis, biblioteca, manteniment...).

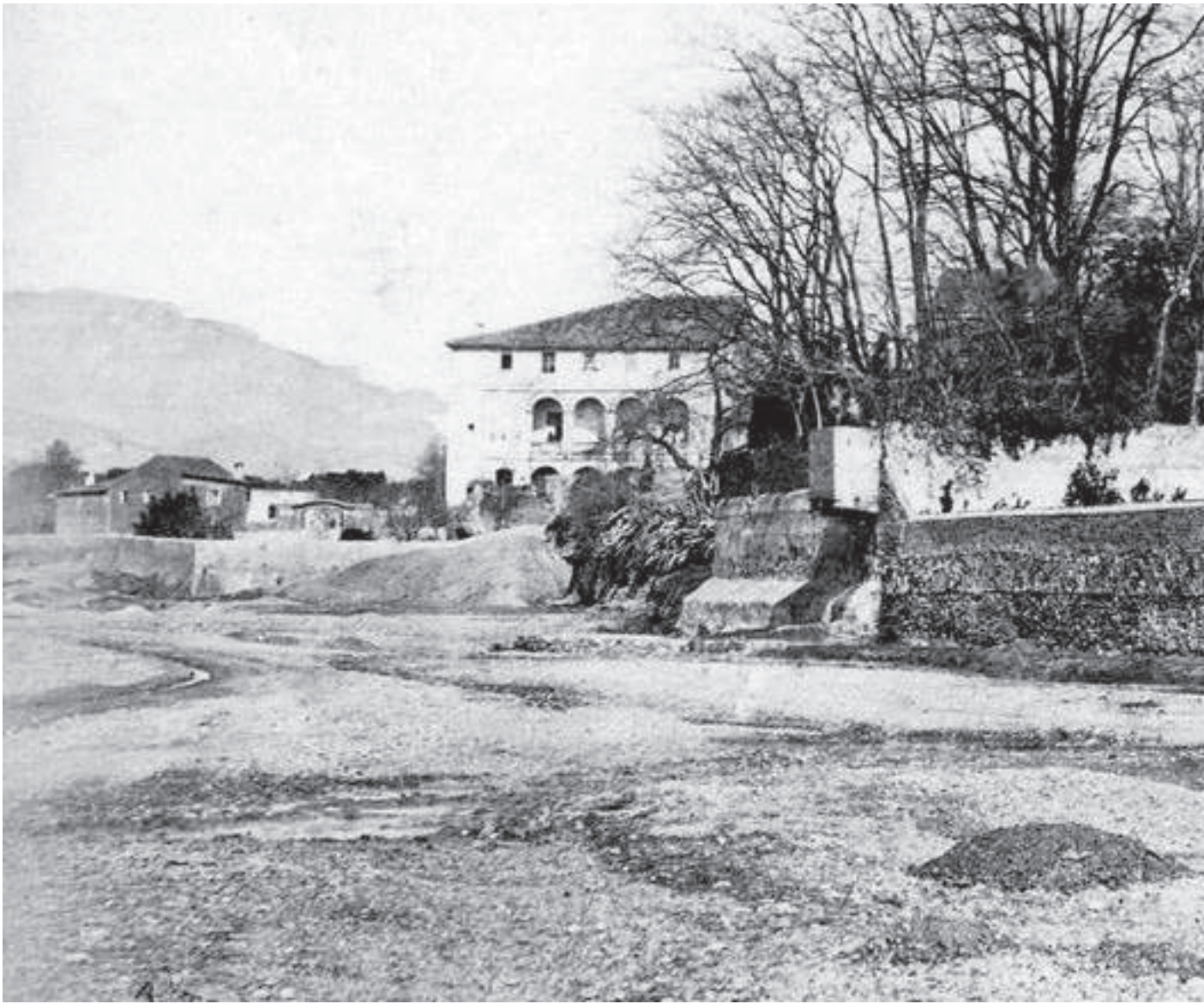
Personal actual curs 2015-2016	Funció
Raimunda Zaguirre	Biblioteca
Maria Roldán	Atenció al públic
Marta Navarro	Atenció al públic
Marta Casas	Atenció al públic
Gemma Puig	Secretaria i administració
Anna Ycart	Secretaria i administració
José Gamero	Manteniment

Història fotogràfica

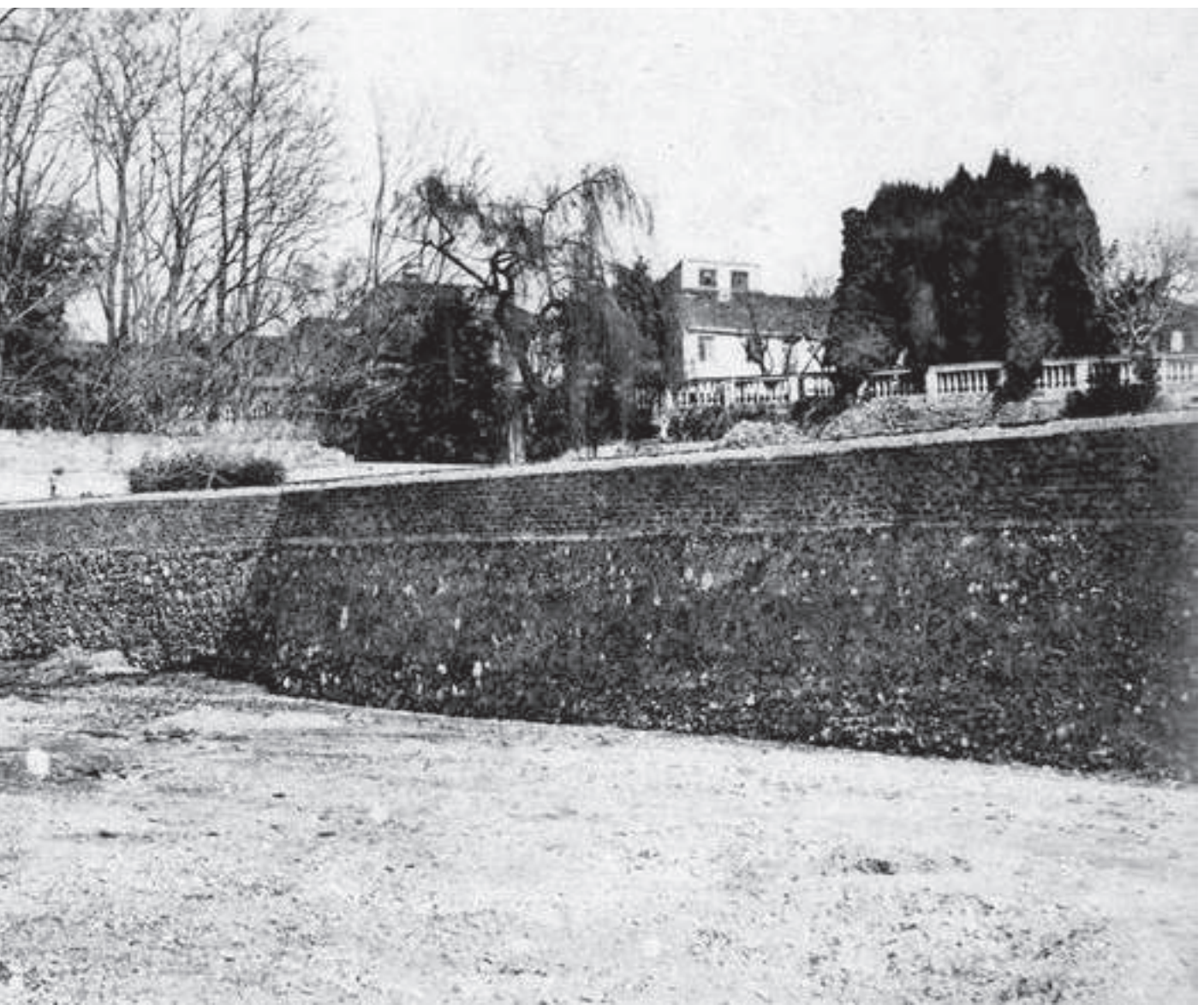
1856

1856

F1 > Façana oest amb la galeria oberta de l'antic hospital de la vila, lloc d'arribada de la primera comunitat de les Gnes. Carmelites a Terrassa. En primer terme tenim la rambla d'Ègara encara per urbanitzar. Procedència: Arxiu Tobella. / Fons Torija.

F2 > 2 de gener de 1890. Nenes del «Colegio de las H. Carmelitas» fent labors de brodat. Procedència: Arxiu Tobella. / Museu Rigol.

F3 > Carrer de la Rutlla i carrer de Sant Domènec. L'edifici que apareix al fons és l'Escola Pia de Terrassa. Procedència: Arxiu Tobella.

F4 > Vista de la ciutat de Terrassa des del campanar de l'Escola Pia. L'edifici que apareix al centre de la imatge correspon a l'Escola Vedruna a principis del segle XX, amb la fisonomia que tenia l'antiga casa de l'industrial Benet Badrinas Poll. Procedència: Arxiu Tobella.

F2

F3

F4

F5

F5 > Juliol 1902. Projecte de reforma de la façana del carrer del Vall, 21. Fou presentat per Salvador Carreres Riera (paleta) i Bernat Pepau (arquitecte), i signat per la superiora, la Gna. Anna Lloveres. Procedència: ACVOC-AHT. / Obra major, expedient 00125.

F6 > 1902. Alumnes de l'Escola al pati del carrer del Vall. Procedència: Arxiu Tobella.

F11

F6

F7 > 23 de maig de 1903. Recordatori de la primera comunió de la nena Montserrat Badrinas Sala, filla de l'antic propietari de l'immoble del carrer del Vall, Benet Badrinas Poll, i la seva dona, Ana Sala. La comunió es va celebrar a la capella de l'Escola.

Procedència: Arxiu Rafael Comes.

F8 > 12 d'abril de 1909. Recordatori de la professió religiosa de la Gna. Francisca Rierola Rierola celebrada a la capella de l'Escola. La germana va ser apadrinada per la Sra. Pilar Isern de Rierola i el sermó el va pronunciar el Dr. D. Ramon Puig, Pvre. i catedràtic de teologia del Seminari de Vic. Procedència: Arxiu Rafael Comes.

F7

F8

F10

F9

F9

F9 > Any 1909. Nenes de l'Escola. Identificades: a la fila del darrere, la nena Teresa Vallhonrat Catà; a la sisena, la nena Cristina Torras Vilalta; a la cinquena, la nena de la família Arbós; a la quarta, la nena de la família Pous, i a la tercera, l'altra nena de la família Arbós.

F10 > 20 de maig de 1911. Recordatori de la primera comunió de les germanes Angelina i Encarnación Trias Matalonga, celebrada a l'església de l'Escola. Procedència: Arxiu Rafael Comes.

F11 > Any 1912. Nenes pintant i dibuixant al pati de l'Escola. S'han identificat les nenes: Soledad Geis Bosch, Rosita Geis Bosch, ... Palet i Teresa Arch Brossa. Procedència: Arxiu Tobella. / Fons Geis.

F12 > 12 de gener de 1912. Alumnes de l'Escola. 5a fila: Pepita Vidal, Francesca Ballbé Tusell, Maria Camps Sapés; 4a fila: Mercè Morera Perich, Josepa Trias Matalonga, Pepita Sucarrats Botifoll, Eulàlia Codina Morros, Angelina Trias Matalonga; 3a fila: Mercè Mata de la Barata Samaranch; 2a fila: Sala Busquets, Torrens; al davant: Royo, Encarnació Trias Matalonga, Sala Busquets. Procedència: Arxiu Tobella. / Fons Carme Badiella Cisat.

F13 > Any 1912. Alumnes de l'Escola. Al darrere: Teresa Arch Brossa, Filomena Aurell Rigol, Soledad Geis Bosch; 3a fila: Paquita Vallhonrat Catá, ... Viver Sala, Dolors Arch Brossa, Esperança Albiñana Carné, ... Coll, Josefina Freixa García; 2a fila: Maria Freixa García, Pilar Viver Sala, Sofia Matalonga Ferrari, Montserrat Basany Alavedra, Pepita Casanovas Colomer, Caterina Lluch Colomer, Encarnació Trias Matalonga, Paulina Viver Sala. Al davant: ... Riera, ... Trias, Vicenta Marcet Ballver, Conxa Allué Terradas, Maria Allué Terradas, Angelina Trias Matalonga, Joaquina Matalonga Ferreri. Procedència: Exalumnes Escola Vedruna Vall.

F12

F13

F13

F14 > 31 de gener de 1915. Presidència dels actes de commemoració de la fundació del «Roper de Ntra. Sra. del Carmen». L'acte es va iniciar amb una missa oficiada pel director del «Roper», el Rdo. D. Luis G. Ubach, a la capella de l'Escola, on va participar el cor sota la direcció de la Gna. Maria Noguera. Seguidament a les sales de l'Escola les senyorettes Alegre i Galí van interpretar uns cants acompanyades pels Srs. Vellsolà al violí i Quintana al piano. La presidència anava a càrrec del Rdo. Dr. Guardiet, l'alcalde, Sr. Ullés, el capità de la zona, Sr. Acosta, els Srs. diputats Barata i Alegre, el capità de la Guàrdia Civil, el Sr. Tejido, el rector de les Escoles Pies, la presidenta del «Roper», la Srta. Galí, la secretària, la Srta. Arch, i altres personalitats de la ciutat. Procedència: Arxiu Rafel Comes.

F15 > 31 de gener de 1915. «Señoritas del Ropero confeccionando piezas de ropa bajo la dirección de las Hermanas de la Caridad en cuyo colegio está fundada la citada Institución.» Podem identificar les Srtes. Rosita Geis Bosch, Teresa Arch Brossa (que n'era la secretària), Dolors Arch Brossa i Josefina Freixa Garcia. Procedència: Fons Rafael Comes. / Rusca.

F16

F17

F17

F16 > Any 1916. Representació de la vida de santa Joaquina per les alumnes de l'Escola: Rosario Busqué, Montserrat Basany Alavedra, Pepita Casanovas Colomer, Josefina Freixa García i Dolores Trullàs García. Procedència: Exalumnes Escola Vedruna Vall.

F17 > Any 1916. Representació de la Mare de Déu i els pastors. Fa de Mare de Déu la nena Dolores Freixa; i de pastores, les nenes Josefina Freixa García, Pepita Casanovas Colomer, Claudina Josa Boada i Rosario Busqué. Procedència: Exalumnes Escola Vedruna Vall.

F18

F18 > Any 1916. Nenes amb l'uniforme de l'Escola. Dolors Freixa García, Pepita Casanovas Colomer, Paulina Viver Sala, Josefina Freixa García, Paquita Torras Viladoms i Esperança Albiñana Carné. Procedència: Exalumnes Escola Vedruna Vall.
F19 / 20 > 1 de juny de 1916. Festival esportiu a benefici del «Roper» de l'Escola. Procedència: Exalumnes Escola Vedruna Vall.

F19

F20

Gran partit de Foot-Ball
entre els col·legis de la nostra ciutat
CENTRE DE SPORTS DE SANS
Club de...
TARRAGONA F. C.
Club de...

F21

F22

F23

119

F24

F21 > Any 1924. Nenes amb els vestits regionals de l'Estat espanyol, per commemorar la visita del rei Alfonso XIII a la ciutat. Dretes: Pepita Sala Busquets, Rosa Parés Sellent, Emília Vacarisas, Teresa Sans, Montserrat Gros, Anna Pi de la Serra Joly, Mercedes Fontanals Alegre. Assegudes: Consol Puigbó López, Lúcia Mitjans Buixell, Consol Freixa. Procedència: Exalumnes Escola Vedruna Vall.

F22 > Any 1924. Alumnes de l'Escola a les aules del primer pis. Procedència: Exalumnes Escola Vedruna Vall.

F23 > Any 1924. Alumnes de l'Escola al pati amb la imatge de la Verge del Carme. Procedència: Exalumnes Escola Vedruna Vall.

F24 > Any 1926. Alumnes de l'Escola al pati amb la imatge de la Verge del Carme. Procedència: Arxiu Tobella.

F25

F26

F27

F25 > Any 1926. Fotografia escolar de la Srta. Antònia Casamada Biosca. Procedència: Exalumnes Escola Vedruna Vall.

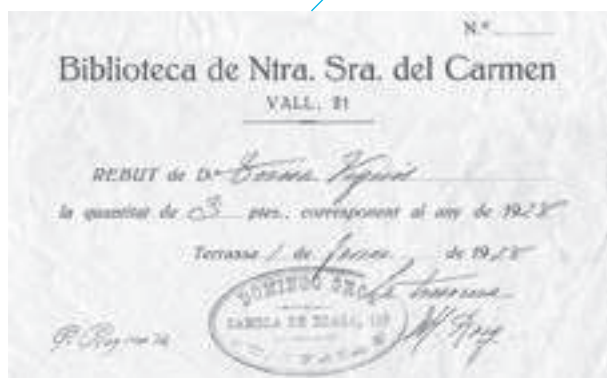
F26 > Any 1926. Fotografia escolar de la nena Paquita Comerma Castella. Procedència: Arxiu Tobella.

F27 > 1926. Alumnes de l'Escola al pati. Al darrere: Paulina Sala, Juanita Cañameras Aliart, Clara Trinxeria, ... Claveria, Teresa Vallhonrat Catá, Paulina Viver Sala, Maria Allué Terradas, Anna Badiella Ribas, Montserrat Bosch Solá. Al mig: Pepita Sala, Emília Vacarisas, Emília Gros. Al davant: Elvira Cotó, ... Montset, Paquita Escafa, Esperança Escursell Vallhonrat, Teresa Sans, Consol Puigbó López. Procedència: Exalumnes Escola Vedruna Vall.

F28 > Any 1926. Fotografia escolar de la nena Montserrat Amat Badrinas. Procedència: Exalumnes Escola Vedruna Vall.

F30

F31

F29 > Any 1928. La nena Francisca Vinyals amb l'uniforme de carrer de l'Escola. Procedència: Exalumnes Escola Vedruna Vall.

F30 > Any 1928. Carnet de la biblioteca de l'Escola a nom de Teresa Vigués. Procedència: Exalumnes Escola Vedruna Vall.

F31 > Any 1932. Títol de llicenciatura de la Srta. Rosa Parés Sellent, que signava els expedients de les alumnes durant la República Espanyola. Procedència: Rosa Parés.

F32 > Any 1932. Alumnes de l'Escola al pati. Al darrere: Paquita Comerma Castella, Emília Cuní Lluñell, Mercedes Amorós. Al mig: Ramona Mollet Gibert, Maria Perarnau Comas, Elvira Palet, Joaquina Estranger Calvó, Guadalupe Agut Pla, Josefina Sala Busquets. Al davant: Antònia Casamada Biosca, Lola Palau Serra, Paquita Masdeu. Procedència: Exalumnes Escola Vedruna Vall.

F33 > Any 1935. Representació de temàtica japonesa al teatre de l'Escola. A l'esquerra: Teresa Geis, Josefina Vallhonrat, Rosa Culell. A la dreta: Maruja García, Pepita Homs, Anna M. Torrente, M. Teresa Royo Josa. Al centre: Carme Montserrat Ecaç. Al davant: Inés Guardiola Amat. Assegudes: M. Teresa Segura, Anna M. Mañá, Nati Mateu Morera. Procedència: Arxiu Tobella. / Fons Gnes. Carmelites.

F34 > Febrer de 1935. Projecte d'ampliació i construcció de la sala d'actes de la Mútua Escolar Egara. Al projecte hi consta com a titular de la petició Antoni Piqué Puig, i és obra de l'arquitecte Joaquim Manich Comerma. Procedència: ACVOV-AHT. / Obra major, expedient 00358.

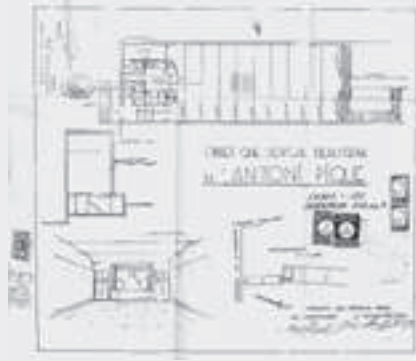
F29

F33

F34

123

F32

F35 > Any 1936. Estatuts de la Mútua Escola Egara. Procedència: Arxiu Rafel Comes.

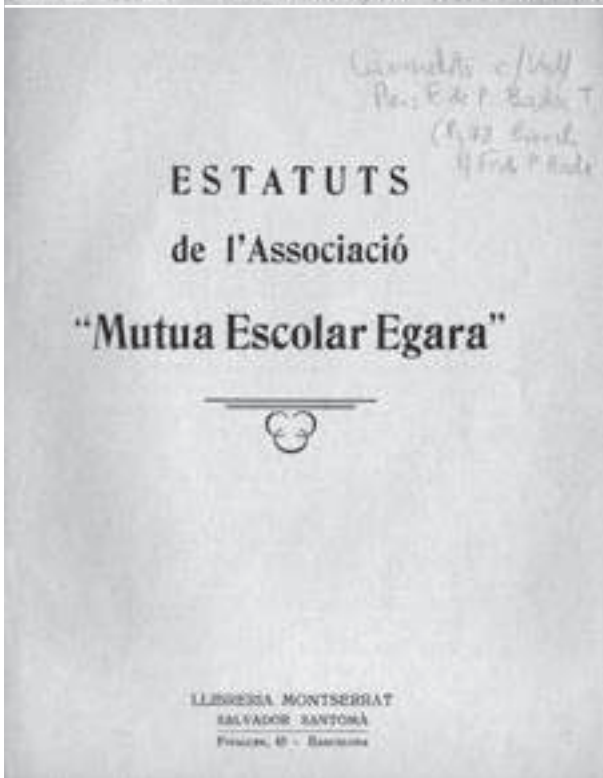
F36 > 17 de gener de 1936. Targeta d'Identitat Electoral de la Gna. Dolors Ruana Rosell. Procedència: Arxiu Rafael Comes.

F37 > 1936. El carrer del Vall durant la Guerra Civil Espanyola. A la foto s'observa com davant de la façana del carrer del Vall, on hi ha l'Escola, hi ha runa i elements mobles abocats que podrien ser el resultat dels aldarulls i el saqueig de la capella de l'Escola. Procedència: Arxiu Tobella. / Fons Boncompte.

F38 > Any 1939. Santiago Padrós fent el mural de santa Joaquina de Vedruna a la capella de l'Escola. Procedència: Font, extret del llibre d'Anna Fernández.

F36

F35

F37

185

F38

F39 > Anys 40. Nenes de l'Escola al pati. Procedència: Arxiu Tobella. / Fons Gnes. Carmelites.

F40 > Any 1940. Recordatori dels «Solemne Triduo» celebrat a l'Escola en honor dels actes de beatificació de la germana fundadora, Joaquina de Vedruna. Procedència: Arxiu Rafel Comes.

F41 > Any 1941. Alumnes de «Las Cruzadas». Procedència: Arxiu Tobella. / Fons Gnes. Carmelites.

F42 > 19 de desembre de 1941. Benedicció de la campana de l'església. Vista del pati de l'Escola amb els assistents a l'acte i les autoritats. Veiem com el pati encara conserva el tancament i el mur de separació amb l'immoble del carrer de Sant Domènec. A la dreta de la imatge trobem la finca de la família Vallhonrat que als anys 80 fou adquirida per la Comunitat. Procedència: Arxiu Tobella. / Fons Font.

F43 > 19 de desembre de 1941. Benedicció de la campana al pati de l'Escola. Procedència: Arxiu Tobella. / Fons Font.

F44 > 19 de desembre de 1941. Senyoreta Agnès Mollet padrina de la campana que es va beneir. Procedència: Arxiu Tobella. / Fons Font.

F46

F45 > Any 1941. Nenes davant del pou de l'Escola. Procedència: Arxiu Tobella. / Fons Gnes. Carmelites.

F46 > Any 1942. Celebració de l'eucaristia a la capella de l'Escola. Procedència: Arxiu Tobella. / Fons Gnes. Carmelites.

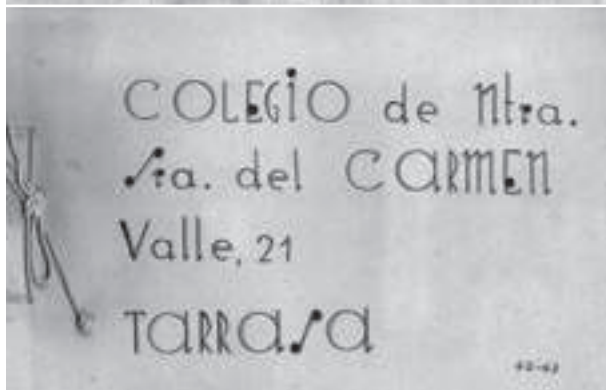
F45

F47 > Any 1942. Alumnes de la «Enseñanza Media» amb dos dels professors al terrat de l'Escola. Procedència: Arxiu Tobella. / Fons Gnes. Carmelites.

F48 > Portada de la memòria del curs 1942-1943. Procedència: Fons Escola Vedruna Vall.

F49 > Curs 1942-1943. Nou Gabinet de Mecànica de l'Escola. Procedència: Fons Escola Vedruna Vall.

131

F47

F48

F49

F50

F52

F51

F50 > Curs 1942-1943. Noves aules amb llums i ventilació. Procedència: Fons Escola Vedruna Vall.

F51 > Gener de 1944. Representació del naixement del nen Jesús al teatre de l'Escola. Vestuari i decorats de gran riquesa. Procedència: Arxiu Tobella. / Fons Gnes. Carmelites.

F52 > Any 1944. Nenes del curs de Comerç. Procedència: Arxiu Tobella. / Fons Gnes. Carmelites.

F53 > Any 1944. Festa solidària: «Tómbola de la suerte». Procedència: Arxiu Tobella. / Fons Gnes. Carmelites.

F54 > Any 1944. Nenes assegudes al terrat estudiant. Procedència: Arxiu Tobella. / Fons Gnes. Carmelites.

F55 > Curs 1944-1945. Laboratori químic. Procedència: Fons Escola Vedruna Vall.

F56 / 57 > Curs 1945-1946. Alumnes de «Enseñanzas del Hogar». Procedència: Fons Escola Vedruna Vall.

F53

F55

133

F54

F56

F57

F58

F59

F58 > Curs 1945-1946. Celebració de la missa del «Sagrado Corazón» al pati de l'Escola. Procedència: Fons Escola Vedruna Vall.

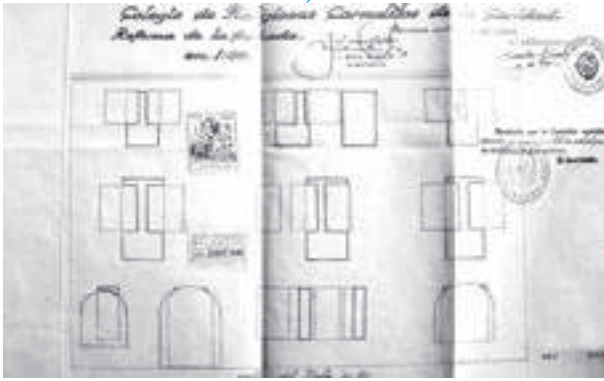
F59 > Any 1946. Nenes al pati amb instruments musicals. Al darrere: Núria Montserrat Ecay, Juanita Riera Dalmau, Fina Alegre Serrat, Maria Puigmartí Costa, Teresita Taló Trias, Núria Mut Mora, Maria Vidal Vidal, Esperança Comerma Pons. Al davant: Elvira Cristófol Freixa, Caty Moran Madrigal, M. Carme Pros Jordà. Procedència: Exalumnes Escola Vedruna Vall.

F60 > Façana de l'immoble del carrer del Vall abans de les obres de reforma de l'any 1946. La façana presentava balcons al primer i al segon pis i estava arrebossada amb estuc. Procedència: Arxiu Tobella.

F61

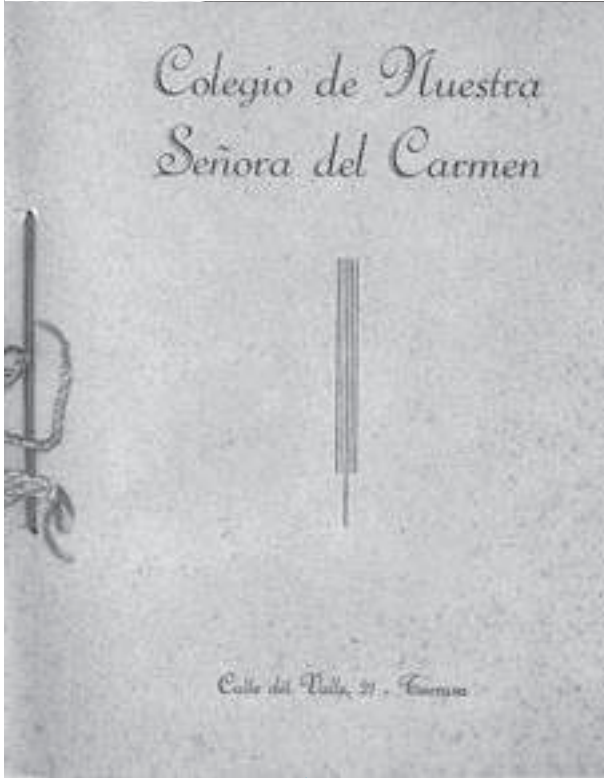
F64

F65

*Colegio de Nuestra
Señora del Carmen*

Calle del Valle, 21 - Guayaquil

F62

F63

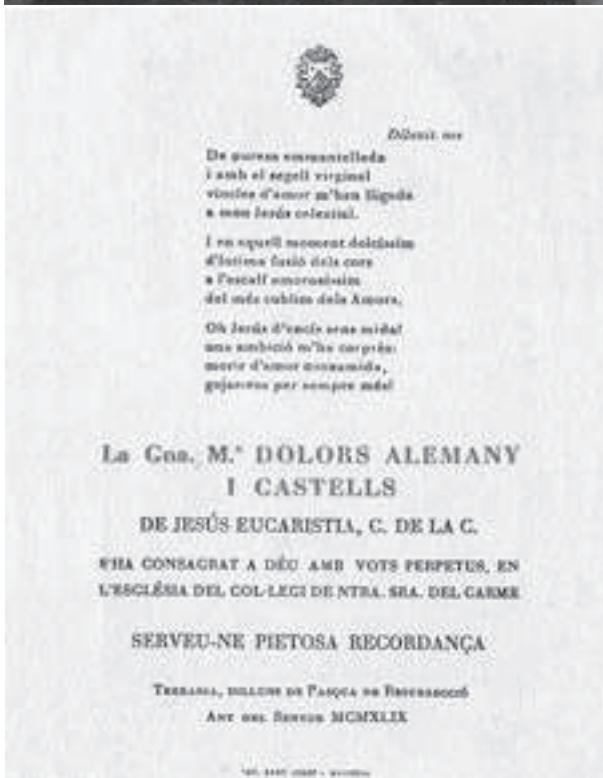
F66

137

F68

F67

F61 > Setembre 1946. Projecte de reforma de la façana del carrer del Vall. El projecte el presenten la Gna. Vicenta Ruaix Rosell i l'arquitecte Jan Baca Reixach. Procedència: ACVOC-AHT. / Obra major, expedient 000677.

F62 > Portada de la memòria del curs 1945-1946. Procedència: Escola Vedruna Vall.

F63 > Any 1947. Reforma de la façana del carrer del Vall duta a terme per l'arquitecte terrassenc Jan Baca i Reixach. Procedència: Arxiu Tobella. / Fons Gnes. Carmelites.

F64 > 22 d'octubre de 1947. Processó pels carrers de Terrassa per commemorar la celebració de les bodes de plata de la JHC de la Caridad. Procedència: Arxiu Tobella. / Fons Gnes. Carmelites.

F65 > Any 1948. Taula expositiva amb els treballs fets per les nenes del «Roper». Procedència: Arxiu Tobella. / Fons Gnes. Carmelites.

F66 > Any 1948. Classes de mecanografia. Teresa Armeñol Bernils, Maria Albiñana Sapés, M. Lluïsa Novellas Mallofré, Paquita Simón Roca, Maria Caba Verdager, Maria Vigués Roig, Àngela Sanllehí Grifell. Al davant: M. Dolors Barceló Mata de la Barata. Procedència: Arxiu Tobella. / Fons Gnes. Carmelites.

F67 > Dilluns de Pasqua de l'any 1949. Recordatori de la congregació a Déu de la Gna. Dolores Alemany Castells celebrada a la capella de l'Escola. Procedència: Arxiu Rafael Comes.

F68 > 26 de juny de 1949. Alumnes de l'Escola amb dues germanes de la comunitat. Les alumnes porten l'uniforme negre amb el coll blanc. Procedència: Arxiu Tobella.

F69

F70

F71

F69 / 70 > Juny 1949. «Boletín de vacaciones». Deures d'iniciació. Procedència: Fons Escola Vedruna Vall.

F71 > Any 1949. Pràctiques al laboratori. Procedència: Arxiu Tobella. / Fons Gnes. Carmelites.

F72 > Anys 40. Menjador antic de l'Escola. La paret encara presenta un tipus de decoració que imitava els models arquitectònics representant pilars i motlures. Procedència: Arxiu Tobella. / Fons Gnes. Carmelites.

F73 > Anys 40. Nenes al bar situat al costat del teatre. Al bar se servien refrescos els dies festius. Procedència: Arxiu Tobella. / Fons Gnes. Carmelites.

F73

F72

F75

F74 > Anys 50. Alumnes de final de Batxillerat: Hermínia Domingo, Pepita Bosch, M. Mercè Güell, M. Segura i d'altres sense identificar.

Procedència: Arxiu Tobella. / Fons Gnes. Carmelites.

F75 > 1951. Carta d'escolarització de la Srta. M. Magda Buixadé Camps. Procedència: Arxiu Rafael Comes.

F74

F76

F76 > Any 1951. Germanes a la terrassa del primer pis. Procedència: Fons Escola Vedruna Vall.

F77 > Any 1935. Les Srtes. Araceli Gabriel, Júlia Pubill, Consol Andreu Santanach, Montserrat Badia Tobella, Lourdes Salvatella, Carme Bernat Pastallé i Carme Comerma Castella. Procedència: Exalumnes Escola Vedruna Vall.

F77

F76

F80

F79

F81

F78 > Any 1954. Classe d'anatomia. Procedència: Arxiu Tobella. / Fons Dolors Marcet.

F79 > 18 de novembre de 1956. Entrega del títol de «Entidad Cultural Benemérita» a les Gnes. Carmelites per commemorar el centenari de l'arribada de la Comunitat a la ciutat. El títol va ser atorgat el dia 12 de juny del mateix any per l'Ajuntament. Procedència: Arxiu Tobella. / Fons Gnes. Carmelites.

F78

F80 > 18 de novembre de 1956. Títol de «Entidad Cultural Benemérita». Procedència: Fons Escola Vedruna Vall.

F81 > 18 de novembre de 1956. Les germanes de la Comunitat amb el títol de «Entidad Cultural Benemérita». Procedència: Arxiu Tobella. / Fons Gnes. Carmelites.

F82 > 18 de novembre de 1956. Benedicció durant l'acte d'entrega del títol de «Entidad Cultural Benemérita». A la imatge hi veiem el prior del Sant Esperit, Josep Castelltort, i les autoritats religioses i civils de la ciutat. Procedència: Arxiu Tobella. / Fons Gnes. Carmelites.

F83 > 18 de novembre de 1956. Actes de celebració del títol cultural. Les alumnes porten l'uniforme de carrer amb el barret de forma rodona. Procedència: Arxiu Tobella. / Gnes. Carmelites.

143

F82

F83

F84 > Any 1956. Alumnes amb l'esquelet humà. Fina Porta Redondo, Antònia Chaler Pacheco, Mercè Argemí Mitjans. Procedència: Exalumnes Escola Vedruna Vall.

F85 > 7 de juny de 1957. Alumnes assegudes al tobogan que hi havia al pati de l'Escola, durant la festa de final de curs. Procedència: Arxiu Tobella. / Fons Núria Cunillera.

F86 > Anys 50. Berenar a l'antic menjador de l'Escola. El menjador encara presenta la decoració mural arquitectònica que vèiem en les imatges dels anys 40. Procedència: Arxiu Tobella. / Fons Gnes. Carmelites.

F87 > Anys 50. Aules de la classe de pàrvuls. Procedència: Arxiu Tobella.

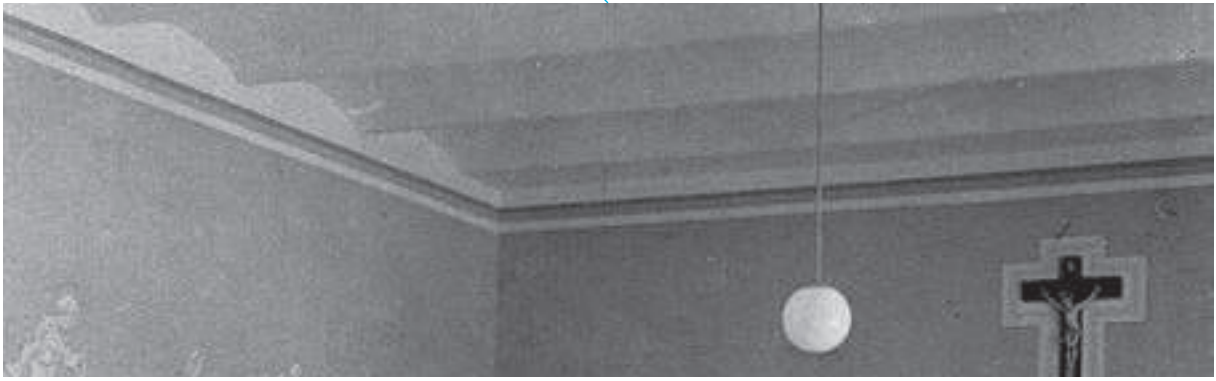

F84

F86

F85

F87

145

F88

F89

F90

F91

F88 > 25 de maig de 1959. «Las Cruzadas». Procedència: Arxiu Tobella. / Fons M. Capella.

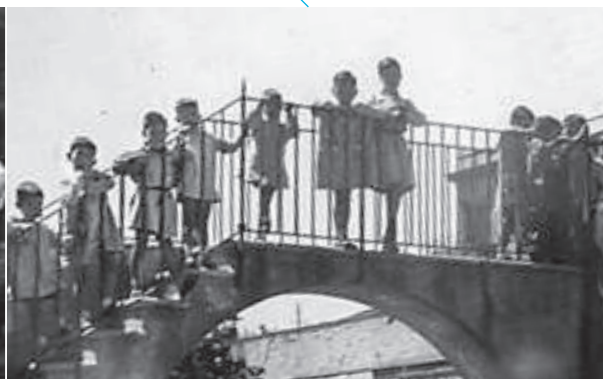
F89 > Any 1959. Xocolatada al menjador de l'Escola. Procedència: Exalumnes Escola Vedruna Vall.

F90 > Any 1960. Taula gimnàstica al pati. Procedència: Arxiu Tobella. / Fons Gnes. Carmelites.

F93

F94

147

F92

F91 > Anys 60. Festa de fi de curs al teatre de l'Escola. A l'escenari hi ha un grup de nenes amb la imatge de la Verge del Carme amb una ofrena floral. La resta de nenes estan al voltant del teatre. Al teatre també hi ha les taules parades per fer després un dinar de germanor. Procedència: Arxiu Tobella. / Fons Gnes. Carmelites.

F92 > Any 1961. Equip de futbol de la classe de pàrvuls de la Srta. Montserrat Badia. Els nens porten l'equipació del F.C. Barcelona en diferents modalitats de samarreta. Un dels nens porta pantaló curt fosc, samarreta fosca i un xiulet a la boca que l'identifica com a àrbitre del partit. Procedència: Arxiu Tobella. / Fons Gnes. Carmelites.

F93 > Any 1961. La Srta. Montserrat Badia amb els nens de la classe de pàrvuls. Procedència: Arxiu Tobella. / Fons Gnes. Carmelites.

F94 > Any 1961. Tobogan al mig del pati de l'Escola. Procedència: Exalumnes Escola Vedruna Vall.

F95 > Anys 60. Nens de la classe de pàrvuls representant el conte de la Blancaneus. Procedència: Arxiu Tobella. / Fons Gnes. Carmelites.

F96 > Curs 1962-1963. Alumnes més petits durant l'estona d'esbarjo a la zona dels gronxadors. Procedència: Fons Arxiu Tobella. / Fons Gnes. Carmelites.

F97 > Curs 1962-1963. Nens i nenes de la classe de pàrvuls fent manualitats. Procedència: Arxiu Tobella. / Fons Gnes. Carmelites.

F98 > Anys 70. Xocolatada amb els més petits. Procedència: Exalumnes Escola Vedruna Vall.

F97

F96

F95

F98

F99

149

F99 > Anys 70. Xocolatada amb els més petits. Procedència: Exalumnes Escola Vedruna Vall.

F100 > Anys 70. Classe de pàrvuls a l'actual pati de les rodes. Procedència: Exalumnes Escola Vedruna Vall.

F101 > Març 2016. Membres de la junta actual de l'AMPA de l'Escola Vedruna Vall de Terrassa. Procedència: AMPA.

F100

F101

F104

Imatges Escola Vedruna Vall actuals (procedència: Escola Vedruna Vall)

F102 > Pati Escola Vedruna Vall de Terrassa.

F103 > Les emblemàtiques palmeres del pati.

F104 > L'entrada al teatre pel pati de l'Escola.

F105 i 106 > La nova entrada a l'Escola.

F102

F105

F106

F103

F107

F110

F108

F107 > Sala Joaquina de Vedruna.

F108 > Rua de carnestoltes pels carrers del centre de la ciutat.

F109 > Concert de Nadal al teatre de l'Escola, amb els nens de primer cicle de Primària.

F110 > Excursió de Primària a Besalú.

F111 > Alumnes de 5e de Primària del curs 2015-2016 a les esglésies de Sant Pere de Terrassa.

F109

F111

F112

F113

F114

F115

F116

F112 > Anem a dinar!

F113 > Imatge actual de la capella de l'Escola.

F114 > El menjador.

F115 > Esperant el dinar.

F116 > Aules d'Infantil.

F117 > Aules de Secundària.

F118 > Aules de Batxillerat.

F119 > Poliesportiu situat sota el pati gran de l'Escola.

155

F118

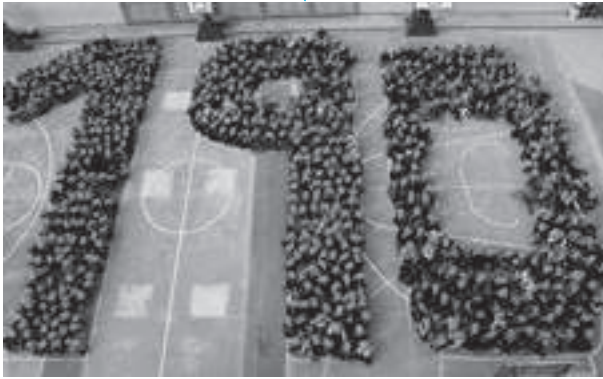
F119

F117

F120

F121

F122

F123

F120 > Celebració del 190è aniversari de la Congregació de les Gnes. Vedruna.

F121 > Curs 2015-2016. Celebració del Dia Internacional de la Pau.

F122 > Gegantons construïts pels alumnes de 2n d'ESO coordinats pels professors Jordi Coll i Neni Reina. Procedència: Escola Vedruna Vall de Terrassa.

F123 > Espai infantil a la biblioteca.

F124 > Actes de celebració del 150è aniversari de l'escola a la plaça Vella de Terrassa. Procedència: Escola Vedruna Vall de Terrassa.

F125 > La rialla dels nens de l'Escola!

F124

157

F125

F126

F126 > Les tres darreres germanes de la Comunitat: la Conxita, la Montserrat i la Roser.

F127 > Actual claustre de professors de l'Escola Vedruna Vall de Terrassa. Procedència: Fons Escola Vedruna Vall.

F128 > Professors d'Educació Infantil i Primària de l'Escola Vedruna Vall. Procedència: Fons Escola Vedruna Vall.

F129 > Logo de l'Escola Vedruna Vall de Terrassa.

F127

F128

F129

2016 <

El juliol de l'any 1856 arribaven a la vila de Terrassa quatre germanes de la comunitat fundada per Joaquina de Vedruna, per tal de tenir cura dels malalts de l'Hospital i ocupar-se de l'educació de les nenes «pobres». En aquest llibre recollim la història documental dels 160 anys de camí que ha fet la nostra escola; de les vivències, dels entrebancs i sobretot del saber fer d'una comunitat i d'uns professors que segueixen treballant per l'educació dels nostres infants i adolescents. Al llarg de tots aquests anys l'Escola, malgrat els canvis socials i polítics que ha viscut el nostre país, sempre ha mantingut l'esperit i el tarannà de la germana fundadora. Els textos, documents, testimonis i fotografies tenen la intenció d'ajudar a comprendre, valorar i estimar la nostra escola.